

Farawa

Masomi

¹ A farko-farko, Allah ya halicci sama da kasa.
² To, kasa dai ba ta da siffa, babu kuma kome a cikinta, duhu ne kawai ya rufe ko'ina, Ruhun Allah kuwa yana yawo a kan ruwan.

³ Sai Allah ya ce, "Bari haske yã kasance," sai kuwa ga haske. ⁴ Allah ya ga hasken yana da kyau, sai ya raba tsakanin hasken da duhu. ⁵ Allah ya kira hasken "yini," ya kuma kira duhun "dare." Yamma ta kasance, safiya kuma ta kasance, kwana ta fari ke nan.

⁶ Allah ya ce, "Bari sarari yã kasance tsakanin ruwaye domin yã raba ruwa da ruwa." ⁷ Saboda haka Allah ya yi sarari ya raba ruwan da yake farkashin sararin da ruwan da yake bisansa. Haka kuwa ya kasance. ⁸ Allah ya kira sararin "sama." Yamma ta kasance, safiya kuma ta kasance, kwana ta biyu ke nan.

⁹ Allah ya ce, "Bari ruwan da yake farkashin sama yã tattaru wuri daya, bari kuma busasshiyar kasa tã bayyana." Haka kuwa ya kasance. ¹⁰ Allah ya kira busasshiyar kasar "doron kasa," ruwan da ya taru kuma, ya kira "tekuna." Allah ya ga yana da kyau.

¹¹ Sa'an nan Allah ya ce, "Bari kasa tã fid da tsire-tsire, da shuke-shuke, da itatuwa a bisa

ƙasa masu ba da amfani da 'ya'ya a cikinsu, bisa ga irinsu." Haka kuwa ya kasance. ¹² Kasar ta fid da tsire-tsire, da shuke-shuke masu ba da 'ya'ya bisa ga irinsu, ta fid kuma da itatuwa masu ba da 'ya'ya da iri a cikinsu bisa ga irinsu. Allah ya ga yana da kyau. ¹³ Yamma ta kasance, safiya kuma ta kasance, kwana ta uku ke nan.

¹⁴ Allah kuma ya ce, "Bari haskoki su kasance a sararin sama domin su raba yini da dare, bari su zama alamu domin su nuna yanayi, da ranaku, da kuma shekaru, ¹⁵ bari kuma haskokin su kasance a sararin sama domin su ba da haske a duniya." Haka kuwa ya kasance. ¹⁶ Allah ya yi manyan haskoki biyu, babban hasken yã mallaki yini, karamin kuma yã mallaki dare. Ya kuma yi taurari. ¹⁷ Allah ya sa su a sararin sama domin su ba da haske a duniya, ¹⁸ su mallaki yini da kuma dare, su kuma raba haske da duhu. Allah kuwa ya ga yana da kyau. ¹⁹ Yamma ta kasance, safiya kuma ta kasance, kwana ta huɗu ke nan.

²⁰ Allah ya ce, "Bari ruwa yã cika da halittu masu rai, bari tsuntsaye kuma su tashi sama a bisa duniya a sararin sama." ²¹ Allah ya halicci manyan halittun teku, da kowane mai rai da abin da yake motsi a ruwa, bisa ga irinsu, da kuma kowane tsuntsu mai fiffike bisa ga irinsa. Allah kuwa ya ga yana da kyau. ²² Allah ya albarkace su ya ce, "Ku yi ta haihuwa ku kuma ƙaru da yawa, ku cika ruwan tekuna, bari kuma tsuntsaye su yi yawa a bisa duniya." ²³ Yamma ta kasance, safiya kuma ta kasance, kwana ta biyar

ke nan.

²⁴ Allah kuwa ya ce, “Bari kasa tã ba da halittu masu rai bisa ga irinsu; dabbobi da halittu masu rarrafe, da kuma namun jeji, kowane bisa ga irinsa.” Haka kuwa ya kasance. ²⁵ Allah ya halicci namun jeji bisa ga irinsu, dabbobi bisa ga irinsu, da kuma dukan halittu masu rarrafe a kasa bisa ga irinsu. Allah kuwa ya ga yana da kyau.

²⁶ Sa’an nan Allah ya ce, “Bari mu yi mutum cikin siffarmu, cikin kamanninmu, bari kuma su yi mulki a bisa kifin teku, tsuntsayen sama, da kuma dabbobi, su yi mulki a bisa dukan duniya, da kuma a bisa dukan halittu, da masu rarrafe a kasa.”

²⁷ Saboda haka Allah ya halicci mutum cikin siffarsa.

Cikin kamannin Allah, Allah ya halicci mutum.

Miji da mace ya halicce su.

²⁸ Allah ya albarkace su, ya kuma ce musu, “Ku yi ta haihuwa ku karu da yawa, ku mamaye duniya, ku mallake ta. Ku yi mulki a bisa kifin teku, da tsuntsayen sararin sama, da kuma bisa kowace halitta mai rai wadda take rarrafe a kasa.”

²⁹ Sa’an nan Allah ya ce, “Ga shi, na ba ku kowane tsiro mai ba da ‘ya’ya masu kwaya da suke a fãdin duniya, da dukan itatuwa masu ba da ‘ya’ya, don su zama abinci a gare ku. ³⁰ Na kuma ba da dukan dabbobin kasa, da dukan tsuntsayen sama, da dukan abin da yake rarrafe a kasa, da dai iyakar abin da yake numfashi;

haka kuma na ba da ganyaye su zama abinci.”
Haka kuwa ya kasance.

³¹ Allah ya ga dukan abin da ya yi, yana da kyau kwarai. Yamma ta kasance, safiya kuma ta kasance, kwana ta shida ke nan.

2

¹ Ta haka aka gama yin sammai da duniya da dukan abubuwan da suke cikinsu.

² Kafin kwana ta bakwai, Allah ya gama aikin da yake yi, saboda haka a kwana ta bakwai, ya huta daga dukan aikinsa. ³ Allah kuwa ya albarkaci kwana ta bakwai, ya kuma mai da ita mai tsarki, saboda a kanta ne ya huta daga dukan aikin halittar da ya yi.

Adamu da Hawwa'u

⁴ Wannan shi ne asalin tarihin sammai da duniya sa'ad da aka halicce su.

Sa'ad da UBANGIJI Allah ya yi duniya da sammai, ⁵ babu tsiro a duniya kuma ganyaye ba su tsira a busasshiyar kasa ko ba, gama UBANGIJI Allah bai aiko da ruwan sama a kan duniya ba tukuna, babu kuma wani mutumin da zai nome kasar, ⁶ amma dai rafuffuka suna bullo da ruwa daga kasa suna jike ko'ina a fadin kasa. ⁷ Sa'an nan UBANGIJI Allah ya yi mutum daga turɓayar kasa, ya kuma hura numfashin rai cikin hancinsa, mutumin kuwa ya zama rayayyen taliki.

⁸ To, fa, UBANGIJI Allah ya yi lambu a gabas, a Eden, a can kuwa ya sa mutumin da ya yi. ⁹ UBANGIJI Allah ya kuma sa kowane irin itace ya tsira daga kasa, itace mai kyan gani, mai amfani kuma don abinci. A tsakiyar lambun kuwa akwai itacen rai da kuma itacen sanin abin da yake da kyau da abin da yake mugu.

¹⁰ Akwai wani kogi mai ba da ruwa ga lambun wanda ya gangaro daga Eden, daga nan ya rarrabu, ya zama koguna hudu. ¹¹ Sunan kogi na fari, Fishon. Shi ne yake malala kewaye da dukan kasar Hawila, inda akwai zinariya. ¹² (Zinariyar wannan kasa kuwa tana da kyau, akwai kuma kayan kanshi da duwatsun da ake kira onis a can ma.) ¹³ Sunan kogi na biyu, Gihon. Shi ne ya malala kewaye da kasar Kush.* ¹⁴ Sunan kogi na uku Tigris. Wannan ne ya malala ya bi ta gefen gabashin Asshur. Kogi na hudu kuwa shi ne Yuferites.

¹⁵ UBANGIJI Allah ya dauko mutumin ya sa shi cikin Lambun Eden domin ya nome shi, ya kuma lura da shi. ¹⁶ UBANGIJI Allah ya umarci mutumin ya ce, "Kana da 'yanci ka ci daga kowane itace a cikin lambun, ¹⁷ amma kada ka ci daga itacen sanin abin da yake mai kyau da abin da yake mugu, gama a ranar da ka ci shi, lalle za ka mutu."

¹⁸ UBANGIJI Allah ya ce, "Bai yi kyau mutumin ya kasance shi kafai ba. Zan yi masa mataimakin da ya dace da shi."

* **2:13** Mai yiwuwa kudu maso gabas na Mesofotamiya ne

¹⁹ To, UBANGIJI Allah ya yi dukan namun jeji da dukan tsuntsayen sama daga kasa. Ya kawo su wurin mutumin don yã ga wanda suna zai kira su; kuma duk sunan da mutumin ya kira kowane mai rai, sunansa ke nan. ²⁰ Saboda haka mutumin ya sa wa dukan dabbobi, da tsuntsayen sama da dukan namun jeji sunaye.

Amma ba a sami mataimakin da ya dace da Adamu ba. ²¹ Saboda haka UBANGIJI Allah ya sa mutumin ya yi barci mai nauyi; yayinda yake barci sai ya ðauko ðaya daga cikin hakarkarin mutumin, ya kuma rufe wurin da nama. ²² Sa'an nan UBANGIJI Allah ya yi mace daga hakarkarin da ya ðauko daga mutumin, ya kuwa kawo ta wurin mutumin.

²³ Sai mutumin ya ce,

“Yanzu kam wannan kashi ne na kasusuwana
nama kuma na namana.

Za a ce da ita ‘mace,’
gama an ciro ta daga namiji.”

²⁴ Wannan ne ya sa mutum yakan bar ma-
haifinsa da mahaifiyarsa, yã manne wa matarsa,
su kuma zama jiki ðaya.

²⁵ Mutumin da matarsa, dukansu biyu tsirara
suke, ba su kuwa ji kunya ba.

3

Fãɗuwar mutum

¹ To, maciji dai ya fi kowane a cikin namun
jejin da UBANGIJI Allah ya yi wayo. Ya ce wa
macen, “Tabbatacce ne Allah ya ce, ‘Kada ku ci
daga kowane itace a lambu?’”

² Macen ta ce wa macijin, “Za mu iya ci daga ‘ya’ya itatuwa a lambun, ³ amma Allah ya ce, ‘Kada ku ci daga ‘ya’yan itacen da yake tsakiyar lambu, kada kuma ku taɓa shi, in ba haka ba kuwa za ku mutu.’”

⁴ Maciji ya ce wa macen, “Tabbatacce ba za ku mutu ba. ⁵ Gama Allah ya san cewa sa’ad da kuka ci daga itacen idanunku za su buɗe, za ku kuma zama kamar Allah, ku san abin da yake mai kyau da abin da yake mugu.”

⁶ Sa’ad da macen ta ga ‘ya’yan itacen suna da kyau don abinci, abin sha’awa ga ido, abin marmari kuma don samun hikima, sai ta tsinka ta ci, ta kuma ba da waɗansu wa mijinta wanda yake tare da ita, shi ma ya ci. ⁷ Sa’an nan idanun dukansu biyu suka buɗe, suka kuma gane tsirara suke; saboda haka suka ɗinɗinka ganyayen ɓaure suka yi wa kansu sutura.

⁸ Da mutumin da matarsa suka ji motsin UBANGIJI Allah yana takawa a lambun a sanyin yini, sai suka buya daga UBANGIJI Allah a cikin itatuwan lambu. ⁹ Amma UBANGIJI Allah ya kira mutumin ya ce, “Ina kake?”

¹⁰ Ya ce, “Na ji ka a cikin lambu, na kuwa ji tsoro gama ina tsirara, saboda haka na buya.”

¹¹ Sai ya ce, “Wa ya faɗa maka cewa kana tsirara? Ko dai ka ci daga itacen da na umarce ka kada ka ci ne?”

¹² Mutumin ya ce, “Macen da ka sa a nan tare da ni, ita ta ba ni waɗansu ‘ya’ya daga itacen, na kuwa ci.”

¹³ Sai UBANGIJI Allah ya ce wa matar, “Me ke nan kika yi?”

Matar ta ce, “Macijin ne ya rufe ni, na kuwa ci.”

¹⁴ Saboda haka UBANGIJI Allah ya ce wa macijin, “Saboda ka yi haka,

“Na la’anta ka cikin dukan dabbobi da kuma cikin dukan namun jeji!

Daga yanzu rubda ciki za ka yi tafiya
turbaya kuma za ka ci
dukan kwanakin rayuwarka.

¹⁵ Zan kuma sa kiyayya
tsakaninka da macen,
tsakanin zuriyarka da zuriyarta.

Zai ragargaje kanka,
kai kuma za ka sari dindigensa.”

¹⁶ Sa’an nan ya ce wa macen,
“Zan tsananta nakudarki ainun,
da azaba kuma za ki haifi ‘ya’ya.

Za ki rika yin marmarin mijinki
zai kuwa yi mulki a kanki.”

¹⁷ Ga Adamu kuwa ya ce, “Saboda ka saurari matarka, ka kuma ci daga itacen da na ce, ‘Kada ka ci,’

“Za a la’anta kasa saboda kai.
Da wahala za ka ci daga cikinta dukan
kwanakin rayuwarka.

¹⁸ Za ta ba ka kayayyuwa da sarkakkiya
za ka kuwa ci ganyayen gona.

¹⁹ Da zuffan goshinka za ka ci abincinka har ka
koma ga kasa,
da yake daga cikinta aka yi ka.

Gama kai turbaya ne,
kuma ga turbaya za ka koma.”

²⁰ Mutumin ya sa wa matarsa suna, Hawwa'u, gama za ta zama mahaifiyar masu rai duka.

²¹ UBANGIJI Allah ya yi tufafin fata domin Adamu da Hawwa'u, ya kuma yi musu sutura.

²² UBANGIJI Allah ya kuma ce, "To, fa, mutum ya zama kamar d'aya daga cikinmu, ya san abin da yake mai kyau da abin da yake mugu. Kada a yarda ya miƙa hannunsa ya d'iba daga itacen rai ya ci, ya kuma rayu har abada." ²³ Saboda haka UBANGIJI Allah ya kore shi daga Lambun Eden domin ya noma kasa wadda aka yi shi. ²⁴ Bayan da ya kori mutumin, sai ya sa kerubobi da takobi mai harshen wuta yana jujjuyawa baya da gaba a gabashin Lambun Eden don ya tsare hanya zuwa itacen rai.

4

Kayinu da Habila

¹ Adamu ya kwana da matarsa Hawwa'u, ta kuwa yi ciki ta haifi Kayinu. Sai ta ce, "Da taimakon UBANGIJI na sami da namiji." ² Daga baya ta haifi dan'uwansa, ta kuma ba shi suna Habila.

Sa'ad da suka yi girma sai Habila ya zama makiyayin tumaki, Kayinu kuwa ya zama manomi. ³ Ana nan sai Kayinu ya kawo wadansu amfanin gona a matsayin hadaya ga UBANGIJI. ⁴ Amma Habila ya kawo mafi kyau daga 'ya'yan fari na garkensa. UBANGIJI ya yi farin ciki da sadakar da Habila ya kawo, ⁵ amma bai yi farin ciki da sadakar da Kayinu ya kawo ba. Saboda

haka Kayinu ya ji fushi sosai, fuskarsa kuma ta bace.

⁶ Sai UBANGIJI ya ce wa Kayinu, “Don me kake fushi? Don me fuskarka ta bace? ⁷ Da ka yi abin da yake daidai, ai, da ka sami karbuwa. Amma tun da ba ka yi abin da ba daidai ba, zunubi zai yi fakonka don yā rinjaye ka kamar naman jeji. Yana so yā mallake ka, amma tilas ka rinjaye shi.”

⁸ To, Kayinu ya ce wa ɗan’uwansa Habila, “Mu tafi gona.”* Yayinda suke a gona, sai Kayinu ya tasar wa Habila ya buge shi ya kashe.

⁹ Sai UBANGIJI ya ce wa Kayinu, “Ina ɗan’uwanka Habila?”

Sai Kayinu ya ce, “Ban sani ba, ni mai gadin ɗan’uwana ne?”

¹⁰ UBANGIJI ya ce, “Me ke nan ka yi? Saurara! Ga jinin ɗan’uwanka yana mini kuka daga kasa.

¹¹ Yanzu, kai la’annane ne, an kuma kore ka daga kasa wadda ta buɗe bakinta ta shanye jinin ɗan’uwanka daga hannunka. ¹² In ka nome kasa, ba za tā kara ba ka hatsinta ba. Za ka kuma zama mai yawo barkatai a duniya.”

¹³ Kayinu ya ce wa UBANGIJI, “Horon nan ya sha karfina. ¹⁴ Ga shi, yau kana kori na daga kasar, zan zama a boye daga fuskarka, zan kuma zama mai yawo barkatai, duk wanda ya same ni kuwa zai kashe ni.”

¹⁵ Amma UBANGIJI ya ce masa, “Ba haka ba ne! Duk wanda ya kashe Kayinu, za a ninka

* **4:8** Rubuce-rubucen hannu na Fentatut na Samariyawa, Sef-tuwajin, Bulget da Siriyak; Rubuce-rubucen hannu na Masoretik ba su da “Mu tafi gona.”

hukuncinsa har sau bakwai.” Sa’an nan UBANGIJI ya sa wa Kayinu alama don duk wanda ya same shi kada yā kashe shi. ¹⁶ Saboda haka Kayinu ya yi tafiyarsa ya rabu da UBANGIJI, ya je ya zauna kasar Nod† a gabashin Eden.

¹⁷ Kayinu ya kwana da matarsa, ta kuwa yi ciki, ta haifi Enok. A lokacin Kayinu yana gina birni, sai ya sa wa birnin sunan dānsa Enok. ¹⁸ Aka haifa wa Enok Irad, Irad kuma ya haifi Mehujayel, Mehujayel kuma ya haifi Metushayel, Metushayel kuma ya haifin Lamek.

¹⁹ Lamek ya auri mata biyu, ana ce da dāya Ada, dāyan kuma Zilla. ²⁰ Ada ta haifi Yabal, shi ne mahaifi wa dānsa suke zama a tentuna, suna kuma kiwon dabbobi. ²¹ Sunan dān’uwansa Yubal, shi ne mahaifin dukan makadān garaya da masu hura sarewa. ²² Zilla ma ta haifi dā, Tubal-Kayinu, shi ne wanda ya kera kowane iri kayan aiki daga tagulla da kuma karfe. ‘Yar’uwar Tubal-Kayinu ita ce Na’ama.

²³ Wata rana, Lamek ya ce wa matansa, Ada da Zilla,

“Ku saurara, matan Lamek, ku ji maganata.

Na kashe‡ wani saboda ya yi mini rauni,

na kashe wani saurayi saboda ya ji mini ciwo.

²⁴ Idan za a rama wa Kayinu har sau bakwai,

lalle za a rama wa Lamek sau saba’in da bakwai ke nan.”

²⁵ Sai Adamu ya sāke kwana da matarsa, ta haifi dā, aka kuma ba shi suna Set, gama ta ce,

† 4:16 Nod yana nufin yawo (dubi ayoyi 12 da 14). ‡ 4:23 Ko kuwa zan kashe

“Allah ya ba ni wani yaro a madadin Habila, tun da yake Kayinu ya kashe shi.” ²⁶ Set ma ya haifi ɗa, ya kuma kira shi Enosh.

A lokaci ne, mutane suka fara kira ga sunan UBANGIJI.

5

Daga Adamu zuwa Nuhu

¹ Wannan shi ne rubutaccen tarihin zuriyar Adamu.

Sa’ad da Allah ya halicci mutum, ya yi shi cikin kamannin Allah. ² Ya halicce su namiji da ta mace, ya kuma albarkace su. Sa’ad da kuma aka halicce su, ya kira su “Mutum.”*

³ Sa’ad da Adamu ya yi shekaru 130, sai ya haifi ɗa wanda ya yi kama da shi, ya kuma kira shi Set. ⁴ Bayan an haifi Set, Adamu ya yi shekaru 800, ya kuma haifi waɗansu ‘ya’ya maza da mata. ⁵ Gaba ɗaya dai, Adamu ya yi shekaru 930, sa’an nan ya mutu.

⁶ Sa’ad da Set ya yi shekara 105, sai ya haifi Enosh. ⁷ Bayan ya haifi Enosh, Set ya yi shekara 807, ya kuma haifi waɗansu ‘ya’ya maza da mata. ⁸ Gaba ɗaya dai, Set ya yi shekaru 912, sa’an nan ya mutu.

⁹ Sa’ad da Enosh ya yi shekara 90, sai ya haifi Kenan. ¹⁰ Bayan ya haifi Kenan, Enosh ya yi shekara 815, ya kuma haifi waɗansu ‘ya’ya

* **5:2** Da Ibraniyanci adam

- maza da mata. ¹¹ Gaba ɗaya dai, Enosh ya yi shekaru 905, sa'an nan ya mutu.
- ¹² Sa'ad da Kenan ya yi shekara 70, sai ya haifi Mahalalel. ¹³ Bayan ya haifi Mahalalel, Kenan ya yi shekara 840, ya kuma haifi wafansu 'ya'ya maza da mata ¹⁴ Gaba ɗaya dai, Kenan ya yi shekara 910, sa'an nan ya mutu.
- ¹⁵ Sa'ad da Mahalalel ya yi shekara 65, sai ya haifi Yared. ¹⁶ Bayan ya haifi Yared, Mahalalel ya yi shekara 830, ya kuma haifi wafansu 'ya'ya maza da mata ¹⁷ Gaba ɗaya dai, Mahalalel ya yi shekara 895, sa'an nan ya mutu.
- ¹⁸ Sa'ad da Yared ya yi shekara 162, sai ya haifi Enok. ¹⁹ Bayan ya haifi Enok, Yared ya yi shekaru 800, ya kuma haifi wafansu 'ya'ya maza da mata. ²⁰ Gaba ɗaya dai, Yared ya yi shekara 962, sa'an nan ya mutu.
- ²¹ Sa'ad da Enok ya yi shekara 65, sai ya haifi Metusela. ²² Bayan ya haifi Metusela, Enok ya kasance cikin zumunci da Allah shekaru 300, ya kuma haifi wafansu 'ya'ya maza da mata. ²³ Gaba ɗaya dai, Enok ya yi shekaru 365. ²⁴ Enok ya kasance cikin zumunci da Allah, sa'an nan ba a kara ganinsa ba. Saboda Allah ya ɗauke shi.
- ²⁵ Sa'ad da Metusela ya yi shekara 187, sai ya haifi Lamek. ²⁶ Bayan ya haifi Lamek, Metusela ya yi shekaru 782, ya kuma haifi wafansu 'ya'ya maza da mata. ²⁷ Gaba ɗaya dai, Metusela ya yi shekaru 969, sa'an nan ya mutu.

- ²⁸ Sa'ad da Lamek ya yi shekara 182, sai ya haifi da. ²⁹ Ya ba shi suna Nuhu† ya kuma ce, "Zai yi mana ta'aziyya a cikin aikinmu da wahalar hannuwanmu a kasar da UBANGIJI ya la'anta." ³⁰ Bayan an haifi Nuhu, Lamek ya yi shekara 595, yana kuma da 'ya'ya maza da mata. ³¹ Gaba daya dai, Lamek ya yi shekaru 777, sa'an nan ya mutu.
- ³² Bayan Nuhu ya yi shekara 500, sai ya haifi Shem, Ham da Yafet.

6

Mugunta a duniya

¹ Sa'ad da mutane suka fara karuwa a duniya, aka kuma hahhaifi musu 'ya'ya mata, ² sai 'ya'yan Allah maza suka ga cewa 'ya'yan mutane mata suna da bansha'awa, sai suka zaɓi waɗanda suke so, suka aura. ³ Sa'an nan UBANGIJI ya ce, "Ruhuna ba zai zauna a cikin mutum har abada ba, saboda shi mai mutuwane, kwanakinsa za su zama shekaru dari da arba'in ne."

⁴ Nefilimawa suna nan a duniya a waɗancan kwanaki, da kuma kwanakin da suka bi baya, a sa'ad da 'ya'yan Allah suka kwana da 'ya'yan mutane mata, suka kuma hahhaifi musu 'ya'ya. Ai, su ne jarumawan da, mutanen da suka shahara.

⁵ UBANGIJI kuwa ya lura cewa muguntar mutum ta yi yawa a duniya, kuma kowane abin da yake tunani a zuciyarsa mugu ne kawai a

† 5:29 Nuhu ya yi kama da kalmar Ibraniyancin nan na ta'aziyya.

kowanne lokaci. ⁶ UBANGIJI ya damu da ya yi mutum a duniya, abin ya zafe shi kwarai. ⁷ Saboda haka UBANGIJI ya ce, “Zan kawar da mutum, da dabbobi, da halittu masu rarrafe a kasa da kuma tsuntsayen sama waɗanda na halitta, daga doron kasa, saboda na damu da na yi su.” ⁸ Amma Nuhu ya sami tagomashi a gaban UBANGIJI.

⁹ Ga tarihin Nuhu.

Nuhu mutum ne mai adalci, marar abin zargi a cikin mutanen zamaninsa, ya kuma yi tafiya tare da Allah. ¹⁰ Nuhu yana da ‘ya’ya maza uku, Shem, Ham da Yafet.

¹¹ Duniya dai ta lalace sosai a gaban Allah, ta kuma cika da tashin hankali. ¹² Allah ya ga yadda duniya ta lalace, gama dukan mutane a duniya sun lalatar da rayuwarsu. ¹³ Saboda haka, Allah ya ce wa Nuhu, “Zan kawo karshen dukan mutane, gama saboda su duniya ta cika da tashin hankali. Lalle zan hallaka su da kuma duniya. ¹⁴ Saboda haka ka yi wa kanka jirgi da katakon Saifires*, ka yi dakuna a cikinsa, ka shafe shi da karo ciki da waje. ¹⁵ Ga yadda za ka gina shi; jirgin zai kasance mai tsawon kafa 45, fādinsa kafa 75, tsayinsa kuma kafa 45. ¹⁶ Ka yi masa rufi, ka kuma ba da fili inci 18 tsakanin rufin a kowane gefen jirgin.† Ka sa kofa a gefen jirgin. Ka yi shi hawa uku, ka

* **6:14** Babu tabbas game da ma’anar kalman nan a Ibraniyanci.

† **6:16** Ko kuwa Ka bar inda haske zai shiga ta wurin gamawa

yi kofa a gefe. ¹⁷ Ga shi zan aiko da ambaliya ruwa a duniya, in hallaka dukan mai rai da yake a karkashin sama, kowace halittar da take numfashi a cikinta. Dukan abin da yake a duniya zai hallaka. ¹⁸ Amma zan kafa alkawarina da kai, kai kuma za ka shiga jirgin, kai da 'ya'yanka maza da matarka da matan 'ya'yanka tare da kai. ¹⁹ Za ka shigar da biyu na dukan halittu masu rai, namiji da ta mace a cikin jirgin, domin su rayu tare da kai. ²⁰ Biyu na kowane irin tsuntsu, kowace irin dabba da kuma kowace irin halitta mai rarrafe a kasa, za su zo wurinka domin a bar su da rai. ²¹ Za ka dauki kowane irin abinci wanda za a ci, ka adana don ya zama abincinka da nasu."

²² Nuhu ya yi kome kamar yadda Allah ya umarce shi.

7

¹ Sa'an nan UBANGIJI ya ce wa Nuhu. "Shiga jirgin, kai da dukan iyalinka, gama na ga kai mai adalci ne a wannan zamani. ² Ka dauki bakwai na kowace iri tsabtaccen dabba tare da kai, namiji da ta mace, da kuma biyu na kowace dabba marar tsabta, namiji da ta mace, ³ da kuma bakwai na kowane iri tsuntsu, namiji da ta mace, domin a bar kowane irinsu da rai a dukan duniya. ⁴ Kwana bakwai daga yanzu zan aiko da ruwa a duniya yini arba'in da dare arba'in, zan kuma kawar da kowace halitta mai rai da na yi daga doron kasa."

⁵ Nuhu ya aikata duk abin da UBANGIJI ya umarce shi.

⁶ Nuhu yana da shekaru 106 ne sa'ad da aka yi ambaliya ruwa a duniya. ⁷ Nuhu da matarsa da 'ya'yansa da matansu, suka shiga jirgi domin su tsira daga ruwa ambaliya. ⁸ Biyu-biyu daga dabbobi masu tsabta da marasa tsabta, da tsuntsaye da kuma dukan halittu masu rarrafe a kasa, ⁹ namiji da ta mace, suka zo wurin Nuhu, suka shiga jirgi, kamar yadda Allah ya umarce Nuhu. ¹⁰ Bayan kwana bakwai kuwa ambaliya ruwa ta sauko a bisa duniya.

¹¹ A ranar sha bakwai ga wata na biyu, na shekara ta dari shida na rayuwar Nuhu, a ran nan sai dukan mabuɓɓugai na manyan zurfafa suka fashe, tagogin sammai suka buɗe. ¹² Ruwa yana ta kwararowa bisa duniya, yini arba'in da dare arba'in.

¹³ A wannan rana Nuhu tare da matarsa da 'ya'yansa maza, Shem, Ham da Yafet da matansu uku suka shiga jirgi. ¹⁴ Tare da su kuwa, akwai kowane naman jeji bisa ga irinsa, da dukan dabbobin gida bisa ga irinsu, da kowace halitta mai rarrafe a kasa bisa ga irinta, da kowane tsuntsun gida da na jeji bisa ga irinsa, da dukan abu mai fiffike. ¹⁵ Biyu-biyu na dukan halittu masu numfashi suka zo wurin Nuhu, suka shiga jirgi. ¹⁶ Dabbobi da kowane abu mai rai da suka shiga ciki, namiji ne da ta mace, yadda Allah ya umarci Nuhu. Sa'an nan UBANGIJI ya kulle jirgin daga baya.

¹⁷ Kwana arba'in ambaliya ta yi ta saukowa a duniya, sa'ad da ruwa ya yi ta karuwa sai ya yi ta daga jirgin sama, ya kuwa tashi can bisa duniya. ¹⁸ Ruwa ya taso, ya karu kwari

a duniya, jirgin kuma ya yi ta yawo a bisa ruwa. ¹⁹ Ruwa ya karu kwarai a duniya, ya kuma rufe dukan duwatsu masu tsawo a karkashin sammai. ²⁰ Ruwan ya taso ya rufe duwatsu, zurfin ruwa daga duwatsun zuwa inda jirgin yake ya fi kafa ashirin. ²¹ Kowane abu mai rai da yake tafiya a duniya ya hallaka, tsuntsaye, dabbobin gida, namun jeji, da dukan masu rarrafe waɗanda suke rarrafe a duniya, da kuma dukan mutane. ²² Kome a busasshiyar kasa da yake numfashi a hancinsa ya mutu. ²³ Aka kawar da kowane abu mai rai, mutane da dabbobi da halittu masu rarrafe a kasa, da tsuntsayen sama a doron kasa, duka aka kawar da su daga duniya. Nuhu kafai aka bari da waɗanda suke tare da shi a cikin jirgi.

²⁴ Ruwa ya mamaye duniya har kwana ɗari da hamsin.

8

¹ Amma Allah ya tuna da Nuhu da dukan namun jeji da dabbobin da suke tare da shi a cikin jirgi, ya kuma aika da wata iska ta hura dukan duniya, ruwan kuwa ya janye. ² Aka toshe maɓuɓɓugan zurfafa da kofofin ambaliyar sammai, ruwan sama kuma ya daina saukowa daga sarari. ³ Ruwan ya janye a hankali daga kasa. A karshen kwanaki ɗari da hamsin ɗin, ruwan ya ragu. ⁴ A rana ta goma sha bakwai ga watan bakwai, jirgin ya sauka a duwatsun Ararat. ⁵ Ruwan ya ci gaba da janyewa har watan goma. A rana ta fari ga watan goma kuwa kwankolin duwatsun suka bayyana.

⁶ Bayan kwana arba'in, sai Nuhu ya buɗe tagar jirgin da ya yi, ⁷ ya saki hankaka. Hankaka ya yi ta kai da kawowa har sai da ruwa ya shanye a duniya. ⁸ Sai ya saki kurciya don yā ga in ruwan ya janye daga doron kasa. ⁹ Amma kurciyar ba tā sami inda za tā sa kafafunta ba gama akwai ruwa a dukan doron kasa, saboda haka ta komo wurin Nuhu a jirgi. Ya miƙa hannunsa ya ɗauko kurciyar ya shigar da ita wurinsa a cikin jirgi. ¹⁰ Ya ƙara jira kwana bakwai, sai ya sāke aiken kurciyar daga jirgi. ¹¹ Sa'ad da kurciya ta komo wurinsa da yamma, sai ga ɗanyen ganyen zaitun da ta tsinko a bakinta! Sa'an nan Nuhu ya san cewa ruwa ya janye daga duniya. ¹² Ya ƙara jira kwana bakwai, sai ya sāke aiken kurciyar, amma a wannan ƙaro ba tā komo wurinsa ba.

¹³ A rana ta fari ga wata na fari wanda Nuhu ya cika shekaru 601, ruwa ya shanye a kasa. Sai Nuhu ya buɗe murfin jirgin, ya ga cewa doron kasa ya bushe. ¹⁴ A ran ashirin da bakwai ga wata na biyu, kasa ta bushe kakaf.

¹⁵ Sa'an nan Allah ya ce wa Nuhu, ¹⁶ "Fito daga jirgin, kai da matarka da 'ya'yanka maza da matansu. ¹⁷ Ka fitar da kowane iri halitta mai rai da take tare da kai waje, tsuntsaye, dabbobi, da dukan halittu masu rarrafe a kasa, don su yi ta haihuwa, su yi yawa, su ƙaru a duniya."

¹⁸ Sai Nuhu ya fito tare da matarsa da 'ya'yansa maza da matan 'ya'yansa, ¹⁹ da kowace irin dabba, da kowane mai rarrafe, da kowane irin tsuntsu, da kowane irin abu da yake tafiya a bisa duniya, suka fito daga jirgi daki-daki bisa ga irinsu.

20 Sai Nuhu ya gina bagaden hadaya ga UBANGIJI, ya dɓiba waɗansu dabbobi da tsuntsaye masu tsabta, ya yi hadaya ta konawa da su a kan bagaden. 21 Da UBANGIJI ya ji kanshi mai daɗi, sai ya ce a zuciyarsa, “Ba zan kara la’anta kasa saboda mutum ba, ko da yake dukan tunanin zuciyar mutum mugu ne tun yana karami. Ba kuwa zan kara hallaka dukan halittu masu rai, kamar yadda na yi ba.

22 “Muddin duniya tana nan, lokacin shuki da na girbi, lokacin sanyi da na zafi, lokacin damina da na rani, dare da rana ba za su daina ba.”

9

Alkawarin Allah da Nuhu

1 Sa’an nan Allah ya sa wa Nuhu da ‘ya’yansa maza albarka, yana ce musu, “Ku haifi ‘ya’ya, ku karu, ku kuma cika duniya. 2 Dukan namun jeji da dukan tsuntsayen sama da kowace halitta mai rarrafe a kasa, da dukan kifayen teku, za su rika jin tsoronku, suna fargaba. An sa su a cikin hannuwanku. 3 Kome da yake da rai wanda yake tafiya, zai zama abincinku. Kamar yadda na ba ku kowane irin ganye, haka na ba ku kome da kome.

4 “Akwai abu ɗaya da ba za ku ci ba, wato, nama wanda jininsa yake cikinsa tukuna. 5 Game da jinin ranka kuwa lalle zan bukaci lissafi. Zan bukaci lissafi daga kowane dabba.

kuma daga kowane mutum, shi ma zan bukaci lissafi game da ran d'fan'uwansa.

⁶ “Duk wanda ya zub da jinin mutum,
ta hannun mutum za a zub da jininsa;
gama a cikin siffar Allah ne,
Allah ya yi mutum.

⁷ Amma ku, ku yi ta haihuwa, ku karu; ku yaƙu a duniya, ku yi yawa a bisanta.”

⁸ Sai Allah ya ce wa Nuhu da 'ya'yansa,
⁹ “Yanzu na kafa alkawarina da ku da zuriyarku a bayanku, ¹⁰ da kowace halitta mai rai wadda ta kasance tare da kai; wato, tsuntsaye da dabbobin gida da kuma dukan namun jeji, duk dai iyakar abin da ya fita daga jirgin; wato, kowane mai rai na duniya. ¹¹ Na kafa alkawarina da ku, ba za a kara hallaka dukan rayuka da ambaliyar ruwa ba; ba za a kara yin ambaliya don a hallaka duniya ba.”

¹² Allah ya kuma ce, “Wannan ita ce alamar alkawarin da na yi tsakanina da ku, da kowace halitta tare da ku; alkawari na dukan zamanai masu zuwa. ¹³ Na sa bakan gizona cikin gizagizai, shi ne kuwa zai zama alamar alkawari tsakanina da duniya. ¹⁴ Duk sa'ad da na kawo gizagizai a bisa duniya, bakan gizo kuma ya bayyana a ciki gizagizan, ¹⁵ zan tuna da alkawari tsakanina da ku da kuma dukan halittu masu rai na kowane iri. Ruwa ba zai saƙe yin ambaliyar da za ta hallaka dukan masu rai ba. ¹⁶ Duk sa'ad da bakan gizo ya bayyana cikin gizagizan, zan gan shi in kuma tuna da madawwamin alkawari tsakanin Allah da dukan halittu masu rai, na kowane iri a duniya.”

¹⁷ Saboda haka Allah ya ce wa Nuhu, “Wannan ita ce alamar alkawarin da na kafa tsakanina da dukan masu rai a duniya.”

'Ya'yan Nuhu maza

¹⁸ 'Ya'yan Nuhu maza, waƙanda suka fito daga cikin jirgi, su ne, Shem, Ham da Yafet. (Ham shi ne mahaifin Kan'ana.) ¹⁹ Waƙannan su ne 'ya'yan Nuhu maza uku, daga gare su ne kuma duniya za tã cika da mutane.

²⁰ Nuhu, mutumin kasa, shi ne farko da ya fara yin gonar inabi. ²¹ Sa'ad da ya sha ruwan inabin ya kuwa bugu, sai ya kwanta tsirara cikin tentinsa. ²² Ham, mahaifin Kan'ana ya ga tsiraici mahaifinsa, ya kuma faɗa wa 'yan'uwansa biyu a waje. ²³ Amma Shem da Yafet suka ɗauki mayafi, suka shimfiɗa a kafadarsu, sa'an nan suka shiga suna tafiya da baya har zuwa inda mahaifinsu yake kwance, suka rufe tsiraicinsa. Suka kau da fuskokinsu domin kada su ga tsiraicin mahaifinsu.

²⁴ Sa'ad da Nuhu ya farka daga buguwarsa ya kuma gane abin da karami ɗansa ya yi, ²⁵ sai ya ce,

“Kan'ana la'ananne ne,
zai zama bawa mafi kankanta
ga 'yan'uwansa.”

²⁶ Ya kuma ce,

“Albarka ta tabbata ga UBANGIJI Allah na Shem!
Bari Kan'ana yã zama bawan Shem.

²⁷ Allah yã kara fãɗin kasar Yafet;
bari Yafet yã zauna a tentunan Shem,
bari kuma Kan'ana yã zama bawansa.”

28 Bayan ambaliyar, Nuhu ya yi shekaru 350.
 29 Gaba d'aya dai, Nuhu ya yi shekara 950, sa'an
 nan ya mutu.

10

Tsarin Al'ummai

¹ Wannan shi ne labarin Shem, Ham da
 Yafet, 'ya'yan Nuhu maza, waƙanda
 su ma sun haifi 'ya'ya maza bayan
 ambaliyar.

Mutanen Yafet

² 'Ya'yan* Yafet maza su ne,
 Gomer, Magog, Madai da Yaban, Tubal,
 Meshek, da kuma Tiras.
³ 'Ya'yan Gomer maza su ne,
 Ashkenaz, Rifat, da Togarma.
⁴ 'Ya'yan maza Yaban su ne,
 Elisha, Tarshish, Kittim da Rodanim. ⁵ (Daga
 waƙannan mutane ne maƙu zama a bakin
 teku suka bazu zuwa cikin kasashensu
 da kuma cikin al'ummansu, kowanne da
 yarensa.)

Mutanen Ham

⁶ 'Ya'yan Ham maza su ne,
 Kush, Masar, Fut, da Kan'ana.
⁷ 'Ya'yan Kush maza su ne,
 Seba, Hawila, Sabta, Ra'ama da Sabteka.
 'Ya'yan Ra'ama maza kuwa su ne,
 Sheba da Dedan.

* **10:2** 'Ya'ya maza na iya nufin zuriyoyi Ko kuwa magāda ko
 al'ummai; haka ma a ayoyi 3, 4, 6, 7, 20-23, 29 da 31.

⁸ Kush shi ne mahaifin Nimrod wanda ya yi girma ya zama jarumin yaki a duniya. ⁹ Shi babban maharbi ne a gaban UBANGIJI. Shi ya sa akan ce, kamar Nimrod babban maharbi a gaban UBANGIJI. ¹⁰ Cibiyoyin mulkinsa na farko su ne Babilon, Erek, Akkad, da Kalne a cikin Shinar. ¹¹ Daga wannan kasa, sai ya tafi Assuriya, inda ya gina Ninebe, Rehobot Ir, Kala ¹² da Resen, wadda take tsakanin Ninebe da Kala; wanda yake babban birni.

¹³ Mizrayim shi ne mahaifin

Ludiyawa, Anamawa, Lehabiyawa, Naf-tuhiyawa, ¹⁴ Fetrusiyawa, da Kasluhiyawa (inda Filistiyawa suka fito) da kuma Kaftorawa.

¹⁵ Kan'ana shi ne mahaifin,

Sidon dan farinsa, da na Hittiyawa, ¹⁶ Yebusiyawa, Amoriyawa, Girgashiyawa, ¹⁷ Hiwiyawa, Arkiyawa, Siniyawa, ¹⁸ Arbadiyawa, Zemarawa, da Hamawa.

Daga baya zuriyar Kan'aniyawa suka yaƙu ¹⁹ har iyakar Kan'ana ta kai Sidon ta wajen Gerar har zuwa Gaza, sa'an nan ta milla zuwa Sodom, Gomorra, Adma da Zeboyim, har zuwa Lasha.

²⁰ Wadannan su ne 'ya'yan Ham maza bisa ga zuriyarsu da yarurrukansu, cikin kasashensu da kuma al'ummominsu.

Mutanen Shem

- 21 Aka kuma haifa wa Shem, wan Yafet, 'ya'ya maza. Shem shi ne kakan 'ya'yan Eber duka.
- 22 'Ya'yan Shem maza su ne, Elam, Asshur, Arfakshad, Lud da Aram.
- 23 'Ya'yan Aram maza su ne, Uz, Hul, Geter da Mash.
- 24 Arfakshad ne mahaifin[†] Shela. Shela kuma shi ne mahaifin Eber.
- 25 Aka haifa wa Eber 'ya'ya maza biyu. Aka ba wa ɗaya suna Feleg,[‡] gama a zamaninsa ne aka raba duniya; aka kuma sa wa ɗan'uwansa suna Yoktan.
- 26 Yoktan shi ne mahaifin, Almodad, Shelef, Hazarmawet, Yera,²⁷ Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸ Obal, Abimayel, Sheba, ²⁹ Ofir, Hawila da Yobab. Dukan waɗannan 'ya'yan Yoktan maza ne.
- 30 Yankin da suka zauna ya mike daga Mesha zuwa wajen Sefar a gabashin kasar tudu.
- 31 Waɗannan su ne 'ya'yan Shem maza bisa ga zuriyarsu da yarurukansu, cikin kasashensu da kuma al'ummominsu.
- 32 Waɗannan su ne zuriyar 'ya'yan Nuhu maza bisa ga jerin zuriyarsu cikin al'ummominsu. Daga waɗannan ne al'ummomi suka bazu ko'ina a duniya bayan ambaliya.

[†] **10:24** Da Ibraniyanci; Seftuwajin, mahaifin shi ne Kainan, Kainan kuwa shi ne mahaifin [‡] **10:25** Feleg yana nufin rarrabuwa.

11

Hasumiyar Babilon

¹ To, a lokacin, yaren mutanen duniya ɗaya ne, maganarsu kuma ɗaya ce. ² Yayinda mutane suke ta yin kaura zuwa gabas, sai suka sami fili a Shinar, suka zauna a can.

³ Suka ce wa juna, “Ku zo, mu yi tubula, mu gasa su sosai.” Suka yi amfani da tubula a maimakon duwatsu, kwalta kuma a maimakon laka. ⁴ Sa’an nan suka ce, “Ku zo, mu gina wa kanmu birni da hasumiyar da za ta kai har sammai, domin mu yi wa kanmu suna, don kada mu warwatsu ko’ina a doron kasa.”

⁵ Sai UBANGIJI ya sauko don yã ga birni da kuma hasumiyar da mutanen suke gini. ⁶ UBANGIJI ya ce, “Ga su, su jama’a ɗaya ce, su duka kuwa harshensu guda ne. Wannan kuwa masomi ne kawai na abin da za su iya yi, babu kuma abin da suka yi shirya yi da ba za su iya yi ba. ⁷ Zo, mu sauka, mu rikitar da harshensu don kada su fahimci juna.”

⁸ Saboda haka UBANGIJI ya watsar da su daga wurin zuwa ko’ina a doron kasa, suka kuwa daina gina birnin. ⁹ Shi ya sa aka kira birnin Babel,* domin a can ne UBANGIJI ya rikitar da harshen dukan duniya. Daga can UBANGIJI ya watsar da su ko’ina a doron kasa.

Daga Shem zuwa Abram

¹⁰ Wannan shi ne labarin Shem.

* **11:9** Wato, Babilon; Babel ya yi kamar Ibraniyanci na rikitar.

- Shekara biyu bayan ambaliya, sa'ad da Shem ya yi shekara 100, sai ya haifi Arfakshad.
- ¹¹ Bayan ya haifi Arfakshad, Shem ya yi shekara 500, ya haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.
- ¹² Sa'ad da Arfakshad ya yi shekara 35, sai ya haifi Shela. ¹³ Bayan ya haifi Shela kuwa, Arfakshad ya yi shekara 403, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.†
- ¹⁴ Sa'ad da Shela ya yi shekaru 30, sai ya haifi Eber. ¹⁵ Bayan ya haifi Eber, Shela ya yi shekara 403, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.
- ¹⁶ Sa'ad da Eber ya yi shekaru 34, sai ya haifi Feleg. ¹⁷ Bayan ya haifi Feleg, Eber ya yi shekara 430, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.
- ¹⁸ Sa'ad da Feleg ya yi shekaru 30, sai ya haifi Reyuu. ¹⁹ Bayan ya haifi Reyuu, Feleg ya yi shekara 209, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.
- ²⁰ Sa'ad da Reyuu ya yi shekaru 32, sai ya haifi Serug. ²¹ Bayan ya haifi Serug, Reyuu ya yi shekara 207, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.
- ²² Sa'ad da Serug ya yi shekaru 30, sai ya haifi Nahor. ²³ Bayan ya haifi Nahor, Serug ya yi

† **11:13** Da Ibraniyanci; Seftuwajin (dubi kuma Luk 3.35,36 da kuma sharhi a Far 10.24) shekaru 35, ya haifi Kainan. ¹³ bayan kuma ya haifi Kaina, Arfakshad ya yi shekaru 430 ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata, sa'an nan ya mutu. Sa'ad da Kaina ya yi shekaru dari da talatin, ya haifi Shela. Bayan ya haifi Shela, Kaina ya yi shekaru 330 ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata

shekara 200, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.

²⁴ Sa'ad da Nahor ya yi shekaru 29, sai ya haifi Tera. ²⁵ Bayan ya haifi Tera, Nahor ya yi shekara 119, ya kuma haifi waƙansu 'ya'ya maza da mata.

²⁶ Bayan Tera ya yi shekaru 70, sai ya haifi Abram, Nahor da Haran.

²⁷ Wannan ita ce zuriyar Tera.

Tera ya haifi Abram, Nahor da Haran. Haran kuma ya haifi Lot. ²⁸ Yayinda mahaiƙinsa Tera yana da rai, Haran ya rasu a Ur ta Kaldiyawa, a kasar haihuwarsa. ²⁹ Abram da Nahor suka yi aure. Sunan matar Abram, Saira ne, sunan matar Nahor kuwa Milka; ita 'yar Haran ce, mahaiƙin Milka da Iska. ³⁰ Saira kuwa bakararriya ce, ba ta da yara.

³¹ Tera ya ɗauki ɗansa Abraham, jikansa Lot ɗan Haran, da surukarsa Saira, matar Abram, tare kuwa suka bar Ur ta Kaldiyawa, don su tafi Kan'ana. Amma sa'ad da suka zo Haran sai suka zauna a can.

³² Tera yi shekaru 205, ya kuma mutu a Haran.

12

Kiran Abram

¹ UBANGIJI ya ce wa Abram, "Tashi ka bar kasarƙa, da mutanenƙa, da iyalin mahaiƙinƙa, ka tafi kasar da zan nuna maka.

² "Zan mai da kai al'umma mai girma,
zan kuma albarkace ka;
zan sa sunanka yã zama mai girma,

ka kuma zama sanadin albarka.
³ Zan albarkaci duk wanda ya albarkace ka,
 in kuma la'anci duk wanda ya la'anta ka,
 dukan mutanen duniya

za su sami albarka ta wurinka.”

⁴ Saboda haka Abram ya tashi yadda UBANGIJI ya fada masa; Lot ma ya tafi tare da shi. Abram yana da shekaru 75, sa'ad da ya tashi daga Haran. ⁵ Abram ya d'auki matarsa Saira da Lot dan dan'uwansa, da dukan mallakar da suka tattara, da kuma mutanen da suka samu a Haran, suka kama hanya zuwa kasar Kan'ana.

⁶ Abram ya ratsa kasar har zuwa wurin babban itace na More a Shekem. A lokacin Kan'aniyawa suna a kasar. ⁷ UBANGIJI ya bayyana ga Abram ya ce, “Ga zuriyarka ne zan ba da wannan kasa.” Saboda haka Abram ya gina bagade a can ga UBANGIJI, wanda ya bayyana gare shi.

⁸ Daga can, ya ci gaba zuwa wajen tuddai a gabashin Betel ya kafa tentinsa, Betel yana yamma, Ai, kuma a gabas. A can ya gina bagade ga UBANGIJI ya kuma kira bisa sunan UBANGIJI.

⁹ Sa'an nan Abram ya tashi ya ci gaba da tafiya zuwa wajen Negeb.

Abram a Masar

¹⁰ To, a lokacin, an yi yunwa a kasar, sai Abram ya gangara zuwa Masar don ya zauna a can na dan lokaci, domin yunwa ta yi tsanani.

¹¹ Yayinda yana gab da shiga Masar, sai ya ce wa matarsa Saira, “Na sani ke kyakkyawar mace ce. ¹² Sa'ad da Masarawa suka ganki, za su ce, ‘Wannan matarsa ce.’ Za su kuwa kashe ni, su

bar ki da rai. ¹³ Saboda haka ki ce ke 'yar'uwata ce, domin ta dalilinki a mutunta ni, a kuma bar ni da rai."

¹⁴ Sa'ad da Abram ya isa Masar, Masarawa suka ga cewa Saira kyakkyawa mace ce kwarai.

¹⁵ Sa'ad da fadawan Fir'auna suka gan ta kuwa, sai suka yabe ta wajen Fir'auna, aka kuwa kawo ta cikin fadarsa. ¹⁶ Ya mutunta Abram sosai saboda ita, Abram kuwa ya mallaki tumaki da shanu, da jakuna maza da mata, da bayi maza da mata, da kuma rakuma.

¹⁷ Amma UBANGIJI ya wahalar da Fir'auna da gidansa da cututtuka masu zafi saboda Saira, matar Abram. ¹⁸ Saboda haka Fir'auna ya kira Abram ya ce, "Me ke nan ka yi mini? Me ya sa ba ka fada mini cewa ita matarka ce ba? ¹⁹ Don me ka rufe ni cewa, 'Ita 'yar'uwata ce,' har na dauke ta ta zama matata? To, ga matarka. 'Dauke ta ka tafi.'" ²⁰ Sa'an nan Fir'auna ya yi wa mutanensa umarni a kan Abram, suka kuwa sallame shi tare da matarsa da kuma dukan abin da yake da shi.

13

Abram da Lot sun rabu

¹ Saboda haka Abram ya haura daga Masar zuwa Negeb tare da matarsa, da dukan abin da yake da shi tare da Lot. ² Abram ya azurta kwarai da dabbobi, da azurfa, da kuma zinariya.

³ Daga Negeb, ya ci gaba da tafiyarsa a wurare dabam-dabam har ya kai tsakanin Betel da Ai, a inda da ya kafa tentinsa na fari ⁴ da kuma inda

dā ya gina bagade. A can Abram ya kira bisa sunan UBANGIJI.

⁵ Lot wanda yake tafiya tare da Abram, shi ma yana da garken shanu da tumaki da kuma tentuna. ⁶ Wannan ya sa har kasar ba tā ishe su yayinda suke zama tare ba, saboda mallakarsu ta yi yawa har ba za su iya zama tare ba. ⁷ Rikici kuma ya tashi tsakanin masu kiwon dabbobin Abram da na Lot. Mazaunan kasar, a lokacin kuwa Kan'aniyawa da Ferizziyawa ne.

⁸ Saboda haka Abram ya ce wa Lot, “Kada mu bar rikici yā shiga tsakaninmu, ko kuma tsakanin masu kiwon dabbobinka da nawa, gama mu 'yan'uwa ne. ⁹ Ba ga dukan kasar tana gabanka ba? Bari mu rabu. In ka yi hagu sai ni in yi dama. In ka yi dama, sai ni in yi hagu.”

¹⁰ Lot ya daga idanunsa sama ya dubi kwarin Urdun, sai ya ga kwarin yana da ciyawa mai kyau kwarai sai ka ce lambun UBANGIJI, kamar kasar Masar, wajajen Zowar. (Wannan fa kafin UBANGIJI yā hallaka Sodom da Gomorra.)

¹¹ Saboda haka sai Lot ya zaɓar wa kansa dukan kwarin Urdun, ya tashi ya nufi wajen gabas. Haka fa suka rabu da juna. ¹² Abram ya zauna a kasar Kan'ana, yayinda Lot ya zauna cikin biranen kwari, ya kafa tentunansa kusa da Sodom. ¹³ Mutanen Sodom kuwa mugaye ne, sun aikata zunubi kwarai ga UBANGIJI.

¹⁴ Bayan Lot ya rabu da Abram, sai UBANGIJI ya ce wa Abram, “Daga idanunka daga inda kake, ka dubi arewa da kudu, gabas da yamma.

¹⁵ Dukan kasar da kake gani zan ba ka, kai da zuriyarka har abada. ¹⁶ Zan sa zuriyarka tā

yi yawa kamar kurar kasa, har in wani yana iya kidaya kurar, to, za a iya kidaya zuriyarka. ¹⁷ Tafi, ka ratsa tsawo da faɗin kasar, gama zan ba ka ita.”

¹⁸ Saboda haka Abram ya cire tentunansa, ya zo ya zauna kusa da manyan itatuwan Mamre a Hebron, inda ya gina bagade ga UBANGIJI.

14

Abram ya kubutar da Lot

¹ A zamanin Amrafel sarkin Shinar,* shi da Ariyok sarkin Ellasar, Kedorlayomer sarkin Elam, da kuma Tidal sarkin Goyim ² suka tafi don su yaƙi Bera sarkin Sodom, Birsha sarkin Gomorra, Shinab sarkin Adma, Shemeber sarkin Zeboyim, da kuma sarkin Bela (wato, Zowar).

³ Dukan waɗannan sarakuna na bayan nan suka haɗa kai a Kwarin Siddim (Teku Gishiri).

⁴ Shekara goma sha biyu suna bauta wa Kedorlayomer, amma a shekara ta sha uku sai suka yi tawaye.

⁵ A shekara ta goma sha huɗu, Kedorlayomer da sarakunan da suka haɗa kai da shi suka tafi suka cinye Refahiyawa a Ashterot Karnayim, Zuziyawa a Ham, Emawa a Shabe Kiriyatayim, ⁶ da Horiyawa a kasar tudun Seyir har zuwa El Faran kusa da hamada. ⁷ Sa’an nan suka juya suka tafi En Mishfat (wato, Kadesh), suka cinye dukan kasar Amalekawa, da kuma Amoriyawa waɗanda suke zaune a Hazazon Tamar.

⁸ Sai sarkin Sodom, sarkin Gomorra, sarkin Adma, sarkin Zeboyim da sarkin Bela (wato,

* **14:1** Wato, Babilon; haka ma a aya 9

Zowar), suka fita suka ja dāgā a Kwarin Siddim ⁹ gāba da Kedorlayomer sarkin Elam, Tidal sarkin Goyim, Amrafel sarkin Shinar da Ariyok sarkin Ellasar; sarakuna huɗu gāba da biyar. ¹⁰ Kwarin Siddim kuwa ya cika da ramummukan kwalta, sa'ad da sarakunan Sodom da Gomorra suka gudu kuwa, waɗansu mutane suka fāɗa cikin ramummukan kwaltan, sauran kuwa suka gudu zuwa tuddai. ¹¹ Sarakunan nan huɗu suka washe dukan kayayyakin Sodom da Gomorra, da kuma dukan abincinsu, sa'an nan suka tafi. ¹² Suka kuma kama Lot ɗan ɗan'uan Abram, wanda yake zaune a Sodom, da kayayyakinsa, suka yi tafiyarsu.

¹³ Sai wani wanda ya tsira, ya zo ya faɗa wa Abram mutumin Ibraniyawa. Abram kuwa yana zama kusa da manyan itatuwan Mamre, Mamre mutumin Amoriyawa ne ɗan'uan Eshkol da Aner, su kuwa abokan Abram ne. ¹⁴ Da Abram ya ji cewa an kama danginsa, sai ya tara horarrun mutane 318, da aka haifa a gidansa, ya bi sawun sarakunan da suka tafi da Lot, har Dan. ¹⁵ Da dad dare, Abram ya rarraba mutanensa don su fāɗa wa sarakunan nan, ya ɗibge su, ya kore su har zuwa Hoba, arewa da Damaskus. ¹⁶ Ya washe su da kuma dukan kayayyakinsu, ya kuma dawo da Lot danginsa da mallakarsa, tare da mata da sauran mutane.

¹⁷ Bayan Abram ya dawo daga cin Kedorlayomer da sarakunan da suka haɗa kai da shi a yaki, sai sarkin Sodom ya fito don yā tarye Abram a Kwarin Shabe (wato, Kwarin Sarki).

18 Sai Melkizedek sarkin Salem† ya kawo burodi da ruwan inabi. Shi firist ne na Allah Mafi Daukaka, 19 ya albarkaci Abram yana cewa, “Allah Mafi Daukaka Mahaliccin sama da kasa ya albarkace Abram.

20 Kuma albarka ta tabbata ga Allah Mafi Daukaka wanda ya ba da makiyanka a hannunka.” Sa’an nan Abram ya ba shi kashi d’aya bisa goma na kome.

21 Sarkin Sodom ya ce wa Abram, “Ka ba ni mutanena da ka kwace daga hannun sarakunan nan kawai, ka rike kayayyakin don kanka.”

22 Amma Abram ya ce, wa sarkin Sodom, “Na daga hannu ga UBANGIJI Allah Mafi Daukaka, Mahaliccin sama da kasa, na riga na rantse 23 cewa ba zan karfi kome da yake naka ba, ko zare ko madaurin takalma, don kada ka ce, ‘Na azurta Abram.’ 24 Ba zan karfi kome ba, sai dai abin da mutanena suka ci da kuma rabon mutanen da suka tafi tare da ni, ga Aner, Eshkol, da Mamre. Bari su d’auki rabonsu.”

15

Alkawarin Allah da Abram

1 Bayan wannan, maganar UBANGIJI ta zo wa Abram cikin mafarki cewa, “Kada ka ji tsoro, Abram.

Ni ne garkuwarka,
kuma ladanka zai zama mai girma.”

2 Amma Abram ya ce, “Ya UBANGIJI Mai Iko Duka, mene ne za ka ba ni, ganin cewa ba na

† 14:18 Wato, Urushalima

haihuwa, wanda kuma zai gāji gādon gidana shi ne Eliyezer mutumin Damaskus?” ³ Abram ya kuma ce, “Ga shi ba ka ba ni da ba, don haka bawan da aka haifa a gidana ne zai zama magājina.”

⁴ Sa’an nan maganar UBANGIJI ta zo gare shi cewa, “Wannan mutum ba zai zama magājinka ba, da da yake zuwa daga jikinka ne zai zama magājinka.” ⁵ Sai UBANGIJI ya fito da kai shi waje ya ce, “Ka dubi sammai ka kuma kirga taurari, in har za ka iya kirga su.” Sa’an nan ya ce masa, “Haka zuriyarka za tā zama.”

⁶ Abram ya gaskata, UBANGIJI kuma ya lasafta shi adalci ga Abram.

⁷ UBANGIJI ya kuma ce wa Abram, “Ni ne UBANGIJI wanda ya fitar da kai daga Ur na Kaldiyawa, domin in ba ka wannan kasa ka mallake ta.”

⁸ Amma Abram ya ce, “Ya UBANGIJI Mai Iko Duka, yaya zan san cewa zan mallake ta?”

⁹ Saboda haka Allah ya ce masa, “Kawo mini karsana, akuya, da kuma rago kowanne yā kasance shi shekara uku ne, da kurciya da kuma dan tattabara.”

¹⁰ Abram ya kawo waɗannan duka a gaban Allah, ya raba kowannensu a tsakiya, ya ajiye su gab da juna, amma bai tsaga tsuntsayen a tsaka ba. ¹¹ Sai tsuntsaye masu cin nama suka sauko a kan gawawwakin, amma Abram ya kore su.

¹² Yayinda rana tana fāɗuwa, sai Abram ya yi barci mai zurfi, sai wani duhu mai kauri mai kuma bantsoro ya rufe shi.

¹³ Sa'an nan UBANGIJI ya ce wa Abram, "Ka sani tabbatacce cewa shekaru d'ari huɗu, zuriyarka za tã zama baki a kasar da ba tasu ba, za a mai da su bayi, a kuma wulakanta su. ¹⁴ Amma zan hukunta al'ummar da suka yi bauta kamar bayi, daga baya kuma za su fita da mallaka mai yawa. ¹⁵ Amma kai za ka koma wurin kakanninka cikin salama a kuma binne ka da kyakkyawan tsufa. ¹⁶ A tsara ta huɗu zuriyarka za tã komo nan, saboda zunubin Amoriyawa bai riga ya cika ba."

¹⁷ Sa'ad da rana ta fãdĩ, aka kuwa yi duhu, sai wata tukunya mai hayaki, mai harshen wuta mai ci, ta bayyana, ta kuma wuce tsakanin abubuwan nan da aka tsaga. ¹⁸ A wannan rana, UBANGIJI ya yi alkawari da Abram ya ce, "Ga zuriyarka na ba da wannan kasa, daga kogin Masar zuwa babban kogi, Yuferites ke nan, ¹⁹ kasar Keniyawa, Kenizziyawa, Kadmoniyawa, ²⁰ Hittiyawa, Ferizziyawa, Refahiyawa, ²¹ Amoriyawa, Kan'an iyawa, Girgashiyawa da kuma Yebusiyawa."

16

Hagar da Ishmayel

¹ To, Saira, matar Abram, ba tã haifa masa 'ya'ya ba. Amma tana da wata baiwa mutuniyar Masar mai suna Hagar, ² saboda haka sai ta ce wa Abram, "UBANGIJI ya hana mini haihuwar 'ya'ya. Tafi ka kwana da baiwata; watakila in sami iyali ta wurinta."

Abram kuwa ya yarda da abin da Saira ta faɗa. ³ Saboda haka bayan Abram ya yi zama a Kan'ana shekaru goma, Saira matarsa ta

ɗauki Hagar baiwarta ta ba wa mijinta tã zama matarsa. ⁴ Abram kuwa ya kwana da Hagar, ta kuma yi ciki.

Sa'ad da Hagar ta gane tana da ciki, sai ta fara rena uwargijiyarta. ⁵ Sai Saira ta ce wa Abram, "Kai ne da alhakin wahalan nan da nake sha. Na sa baiwata a hannunka, yanzu da ta sani tana da ciki, sai ta fara rena ni. Bari UBANGIJI yã shari'anta tsakanina da kai."

⁶ Abram ya ce, "Baiwarki tana a hannunki? Ki yi da ita yadda kika ga ya fi kyau." Sai Saira ta wulakanta Hagar; saboda haka ta gudu daga gare ta.

⁷ Mala'ikan UBANGIJI ya sami Hagar kusa da mabulbula a jeji, ita ce mabulbular da take gefen hanya zuwa Shur. ⁸ Ya kuma ce mata, "Hagar, baiwar Saira, daga ina kika fito, kuma ina za ki?"

Ta amsa ta ce, "Ina gudu ne daga wurin uwargijiyata Saira."

⁹ Sai mala'ikan UBANGIJI ya ce mata, "Koma wurin uwargijiyarki Saira, ki yi mata biyayya."

¹⁰ Mala'ikan ya kara da cewa, "Zan kara zuri-yarki har su yi yawan da ba wanda zai iya lasafta su."

¹¹ Mala'ikan UBANGIJI ya kuma ce mata, "Ga shi kina da ciki
za ki kuwa haifi da.

Za ki ba shi suna Ishmayel,*

gama UBANGIJI ya ga wahalarki.

¹² Zai zama mutum mai halin jakin jeji.

Hannunsa zai yi gāba da kowa,

hannun kowa kuma zai yi gāba da shi.

* **16:11** Ishmayel yana nufin Allah yana ji.

Zai yi zama gāba
ga dukan 'yan'uwansa.”

¹³ Sai ta ba wa UBANGIJI wanda ya yi magana da ita, wannan suna. “Kai Allah ne wanda yake ganina,” gama ta ce, “Yanzu na ga wanda yake ganina.” ¹⁴ Shi ya sa ake kira rijiyar Beyer-Lahai-Royi† tana nan har yanzu, tsakanin Kadesh da Bered.

¹⁵ Haka fa Hagar ta haifa wa Abram da, Abram kuwa ya ba da suna Ishmayel ga dan da ta haifa.

¹⁶ Abram yana da shekaru 86 sa'ad da Hagar ta haifa masa Ishmayel.

17

Alkawarin kaciya

¹ Sa'ad da Abram ya yi shekaru 99, sai UBANGIJI ya bayyana a gare shi ya ce, ni “Ni ne Allah Madaukaki,* ka yi tafiya a gabana ka kuma zama marar abin zargi. ² Zan tabbatar da alkarwarina tsakanina da kai, zan kuma kara zuriyarka ta yi yawa.”

³ Abram ya rusuna da fuskarsa har kasa, Allah kuma ya ce masa, ⁴ “Gare ni kam, wannan shi ne alkarwarina da kai, za ka zama mahaifin al'ummai masu yawa. ⁵ Ba za a kara kiranka Abram† ba; sunanka zai zama Ibrahim,‡ gama na mai da kai uban al'ummai masu yawa. ⁶ Zan sa ka azurta sosai, zan yi al'ummai daga cikinka,

† **16:14** Beyer-Lahai-Royi yana nufin rijiyar Mai Rai wanda yake ganina. * **17:1** Da Ibraniyanci El-Shaddai † **17:5** Abram yana nufin uban da aka faukaka. ‡ **17:5** Ibrahim yana nufin uban mutane da yawa.

sarakuna kuma za su fito daga cikinka, ⁷ zan kafa alkawarina kamar madawwamin alkawari tsakanina da kai da kuma zuriyarka bayanka har tsararraki masu zuwa, in zama Allahnka da kuma Allahn zuriyarka a bayanka. ⁸ Dukan kasar Kan'ana inda kake bako a yanzu, zan ba da ita a matsayin madawwamiyar mallaka gare ka da kuma zuriyarka a bayanka, zan kuma zama Allahnsu."

⁹ Sa'an nan Allah ya ce wa Ibrahim. "Kai fa, sai ka kiyaye alkawarina, kai da zuriyarka bayanka, har tsararraki masu zuwa. ¹⁰ Wannan shi ne alkawarina da kai da kuma zuriyarka a bayanka, alkawarin da za ka kiyaye ke nan. Kowane namiji a cikinku kuwa za a yi masa kaciya. ¹¹ Za ku yi kaciya, za ta kuma zama alamar alkawari tsakanina da kai. ¹² Daga yanzu duk namijin da aka haifa a cikinku za a yi masa kaciya a rana ta takwas har dukan zamananku, ko haifaffen gida ne, ko sayayye da kudi daga kowane bako wanda ba na zuriyarku ba. ¹³ Ko haifaffe a gidanka ko an sayo da kudi, dole a yi musu kaciya. Alkawarina cikin jikinku zai kasance madawwamin alkawari. ¹⁴ Kowane namijin da ba a yi masa kaciya a jiki ba, za a fid da shi daga cikin mutanensa; domin ya karya alkawarina."

¹⁵ Allah ya kuma ce wa Ibrahim, "Game da Saira matarka kuwa, ba za ka kara kiranta Saira ba, sunanta zai zama Saratu. ¹⁶ Zan sa mata albarka, ban da haka ma, zan ba ka da ta wurinta, zan sa mata albarka, za ta kuwa zama mahaifiyar al'ummai; sarakunan mutane za su fito daga gare ta."

¹⁷ Ibrahim ya rusuna da fuskarsa har kasa, ya yi dariya, ya ce wa kansa, “Za a haifi da wa mutum mai shekaru dari? Saratu za ta haifi da tana da shekaru tasa’in?” ¹⁸ Ibrahim ya kuma ce wa Allah, “Me zai hana a dai bar Ishmayel kawai ya gaji alkawarin nan da ka yi mini.”

¹⁹ Sai Allah ya ce, “Duk da haka dai, matarka Saratu za ta haifi maka da; za ka kuma kira shi Ishaku. § A kansa zan tabbatar da madawwamin alkawarina, da kuma ga zuriyarsa da za su zo bayansa. ²⁰ Game da Ishmayel kuwa, na ji ka. Tabbatacce zan albarkace shi, zan sa ya azurta, zai kuma karu kwarai. Zai zama mahaifin masu mulki goma sha biyu, zan kuma maishe shi babban al’umma! ²¹ Amma dai zan kafa alkawarina da Ishaku wanda Saratu za ta haifa maka war haka shekara mai zuwa.” ²² Da ya gama magana da Ibrahim, sai Allah ya tashi daga gare shi.

²³ A wannan rana, Ibrahim ya dauki dansa Ishmayel da dukan wafanda aka haifa cikin gidansa, da wafanda aka sayo da kudinsa, ya kuwa yi wa kowane namiji a cikin gidansa kaciya kamar yadda Allah ya fada masa. ²⁴ Ibrahim yana da shekara tasa’in da tara sa’ad da aka yi masa kaciya, ²⁵ Ishmayel dansa kuma yana da shekara goma sha uku. ²⁶ Aka yi wa Ibrahim da dansa Ishmayel kaciya a rana daya. ²⁷ Aka yi wa kowane namiji a gidan Ibrahim kaciya, da wafanda aka haifa a gidansa, da wafanda aka sayo da kudi daga bako.

§ **17:19** Ishaku yana nufin ya yi dariya.

18

Baki guda uku

¹ UBANGIJI ya bayyana ga Ibrahim kusa da manyan itatuwan Mamre yayinda yake zaune a mashigin tentinsa da tsakar rana. ² Da Ibrahim ya daga ido, sai ya ga mutum uku suna tsaye kusa da shi. Sa'ad da ya gan su, sai ya tashi nan da nan daga mashigin tentinsa, ya tarye su, ya rusuna har kasa.

³ Ya ce, "Ranka yã dade, in na sami tagomashi daga gare ku kada ku wuce bawanku. ⁴ Bari a kawo ruwa ku wanke kafafunku, ku huta a karkashin wannan itace. ⁵ Bari in samo muku wani abu ku ci don ku wartsake, sa'an nan ku ci gaba da tafiyarku; da yake kun biyo wurin bawanku."

Suka ce, "To, sai ka yi abin da ka ce."

⁶ Saboda haka Ibrahim ya ruga zuwa wurin Saratu a cikin tenti ya ce, "Yi sauri, ki shirya mudu uku na gari mai laushi, ki cufa shi, ki yi burodi."

⁷ Sa'an nan Ibrahim ya yi gudu zuwa garkensa, ya zabi dan maraki ya ba wa bawansa, bawansa kuma ya yi sauri ya gyara shi. ⁸ Sa'an nan Ibrahim ya dauko dambu da madara da naman dan marakin da aka gyara, ya kawo a gabansu. Yayinda suke ci, ya tsaya a gindin itace kusa da su.

⁹ Sai suka ce masa, "Ina Saratu matarka?"

Ibrahim ya ce, "Tana can cikin tenti."

¹⁰ Sa'an nan fayansu ya ce, "Lalle zan komo wurinka war haka shekara mai zuwa. Saratu matarka kuwa za ta haifi da."

Saratu kuwa tana a bayansu tana ji daga mashigin tenti. ¹¹ Ibrahim da Saratu dai sun riga sun tsufa sosai. Saratu kuma ta wuce shekarun haihuwa. ¹² Saboda haka Saratu ta yi dariya da ta yi tunani a zuci tana cewa, “Bayan kafina ya kare, maigidana* kuma ya tsufa, yanzu zan sami wannan jin dafi?”

¹³ Sai UBANGIJI ya ce wa Ibrahim, “Me ya ba Saratu dariya har da ta ce, ‘Har zan iya haifi da duk ta tsufata yanzu?’ ¹⁴ Akwai abin zai gagari UBANGIJI? Zan komo wurinka a kayyadadden lokacin nan shekara mai zuwa kuma Saratu za ta haifi da.”

¹⁵ Saratu ta ji tsoro, don haka sai ta yi karya ta ce, “Ban yi dariya ba.”

Ya ce, “A’a, kin yi dariya.”

Ibrahim ya yi roko don Sodom

¹⁶ Sai mutanen suka tashi suka nufi Sodom, Ibrahim kuwa ya yi musu rakiya, ya yi bankwana da su. ¹⁷ Sai UBANGIJI ya ce, “Zan boye wa Ibrahim abin da nake shirin yi? ¹⁸ Lalle Ibrahim zai zama al’umma mai girma da kuma mai iko, kuma ta wurinsa dukan al’umman duniya za su sami albarka. ¹⁹ Saboda na zaɓe shi don ya umarci ‘ya’yansa da iyalinsa a bayansa su kiyaye hanyoyin UBANGIJI, ta wurin yin abin da yake daidai da kuma yin adalci, domin UBANGIJI ya aikata abin da ya yi wa Ibrahim alkawari.”

²⁰ Sa’an nan UBANGIJI ya ce, “Kuka a kan Sodom da Gomorra ta yi yawa, zunubinsu kuma ya yi muni sosai, ²¹ zan gangara in ga ko abin

* **18:12** Ko kuwa miji

da suka yi ya yi muni kamar yadda kukan ya zo gare ni, zan bincike.”

²² Sai mutanen suka juya suka nufi wajen Sodom amma Ibrahim ya ci gaba da kasance a gaban UBANGIJI.† ²³ Sai Ibrahim ya matso wurinsa ya ce, “Za ka hallaka masu adalci tare da masu mugunta? ²⁴ Me zai faru in akwai mutum hamshin masu adalci a cikin birnin? Ashe, za ka hallaka shi, ba za ka cece wurin saboda mutane hamsin nan masu adalcin da suke a cikinsa ba? ²⁵ Tabbatacce ba za ka taɓa aikata irin wannan abu ba, ka kashe masu adalci tare da masu mugunta, ka dɓauka masu adalci da masu mugunta daidai? Tabbatacce ba za ka taɓa aikata irin wannan abu ba! Mai hukuncin dukan duniya ba zai aikata gaskiya ba?”

²⁶ UBANGIJI ce, “In na sami mutum hamshin masu adalci a cikin birnin Sodom, zan bar dukan birnin saboda su.”

²⁷ Sai Ibrahim ya kara cewa, “Yanzu da na yi karambani har na yi magana da Ubangiji, ko da yake ni ba kome ba ne illa turbaya da toka, ²⁸ in yawan masu adalci sun kasa hamshin da mutum biyar fa? Za ka hallaka dukan birnin saboda rashin mutum biyar din?”

Ya ce, “In na sami mutum arba'in da biyar a wurin, ba zan hallaka shi ba.”

²⁹ Ya saƙe cewa, “In mutum arba'in kaɗai aka samu a can fa?”

Ya ce, “Saboda mutum arba'in din, ba zan aikata ba.”

† **18:22** Rubuce-rubucen Masoretik; rubutacciyar al'ada ta tsohon Ibraniyanci suna da amma UBANGIJI ya ci gaba da kasance a gaban Ibrahim ne a nan.

³⁰ Sai ya ce, “Kada Ubangiji ya yi fushi, amma bari in kara magana. A ce mutum talatin kadai aka samu a can fa?”

Ya ce, “Ba zan aikata ba, in na sami mutum talatin a can.”

³¹ Ibrahim ya ce, “Yanzu fa da na yi karambani har na yi magana da Ubangiji, in ashirin kadai aka samu a can fa?”

Ya ce, “Saboda ashirin dīn, ba zan hallaka shi ba.”

³² Sa’an nan Ibrahim ya ce, “Kada Ubangiji yā yi fushi, amma bari in kara magana sau dāya tak. In aka sami mutum goma kadai a can fa?”

Ubangiji ya ce, “Saboda goma nan, ba zan hallaka shi ba.”

³³ Sa’ad da UBANGIJI ya gama magana da Ibrahim, ya tafi, Ibrahim kuma ya koma gida.

19

An hallaka Sodom da Gomorra

¹ Mala’ikun nan biyu suka iso Sodom da yamma. Lot kuwa yana zama a hanyar shiga birnin. Da ya gan su, sai ya tashi don yā tarye su, ya kuma rusuna da fuskarsa har kasa.

² Ya ce, “Ranku yā dade, ina rokonku ku ratsa zuwa gidan bawanku. Ku wanke kafafunku, ku kwana, sa’an nan ku kama hanyarku da sassafe.”

Suka ce, “A’a, za mu kwana a dandali.”

³ Amma ya nace musu kwarai, sai suka tafi tare da shi, suka kuma shiga gidansa. Ya shirya musu abinci, ya gasa burodi marasa yisti, suka ci.

⁴ Kafin suka shiga barci, sai ga dukan mutane, kanana da manya daga kowane ɓangare na

birnin Sodom, suka kewaye gidan. ⁵ Suka kira Lot, suka ce, “Ina mutanen da suka zo wurinka a daren nan? Fito mana da su waje domin mu kwana da su.”

⁶ Lot ya fita daga cikin gida, ya rufe kofar a bayansa. Ya je wurin mutanen ⁷ ya ce musu, “A’a, abokaina kada ku yi wannan mummunan abu. ⁸ Duba, ina da ‘ya’ya mata biyu waɗanda ba su taɓa sanin namiji ba, bari in kawo muku su ku yi kome da kuke so da su. Amma kada ku taɓa waɗannan mutane, gama su bakina ne kuma dole in tsare su.”

⁹ Sai mutanen birnin suka amsa, “Ba mu wuri! Wannan mutum ya zo nan kamar baƙo, ga shi yanzu yana so yā zama alkali! Za mu wulaƙanta ka fiye da su.” Suka ci gaba da matsa wa Lot lamba, suka matsa kusa domin su fasa kofar.

¹⁰ Amma mutanen da suke ciki suka mika hannunsu, suka ja Lot zuwa cikin gida, suka rufe kofar. ¹¹ Sai suka bugi mutanen da suke a bakin kofar gidan da makanta, kanana da manya duka, har suka gajiyyar da kansu, suna lalluba inda kofar take.

¹² Mutanen nan biyun suka ce wa Lot, “Kana da wani a nan, ko surukai, ko ‘ya’ya maza ko mata, ko kuwa wani dai a cikin birni wanda yake naka? Ka fitar da su daga nan, ¹³ gama za mu hallaka wannan wuri. Kukan da aka yi ga UBANGIJI game da mutanen birnin nan ya yi yawa sosai, ya sa har ya aiko mu domin mu hallaka birnin.”

¹⁴ Saboda haka Lot ya tafi ya yi magana da surukansa waɗanda suka yi alkawari za su aure ‘ya’yansa mata. Ya ce, “Ku yi sauri ku fita

daga wannan wuri, gama UBANGIJI yana gab da hallaka birnin.” Amma surukansa suka dɗauka wasa yake yi.

¹⁵ Gari na wayewa, sai mala'ikun nan suka karfafa Lot suna cewa, “Yi sauri! Ka dɗauki matarka da 'ya'yanka biyu mata waɗanda suke a nan, don kada a shafe ku sa'ad da ake hukunta birnin.”

¹⁶ Da yana jan jiki, sai mutanen suka kama hannunsa da hannuwan matarsa da na 'ya'yansa biyu mata, suka kai su bayan birni, gama UBANGIJI ya nuna musu jinkai. ¹⁷ Da suka fitar da su, sai dɗaya daga cikin mala'ikun ya ce, “Ku gudu domin ranku; kada ku duba baya, kada kuma ku tsaya ko'ina cikin kwarin! Ku gudu zuwa cikin duwatsu, don kada a hallaka ku!”

¹⁸ Amma Lot ya ce musu, “A'a, ranka yã dade, ka yi hakuri! ¹⁹ Bawanku ya riga ya sami tagomashi daga gare ku, kun kuma nuna mini alheri mai yawa. Ba zan iya in gudu zuwa duwatsu ba, wannan masifa za tã same ni, zan kuma mutu. ²⁰ Ga dɗan gari can ya fi kusa inda zan gudu in fake. Bari in gudu zuwa can, in tsirar da raina.”

²¹ Sai ya ce masa, “Na yarda da abin da ka ce, ba zan hallakar da garin da ka ambata ba. ²² Gaggauta, ka gudu zuwa can, ba zan yi kome ba sai ka isa can.” (Domin haka ne ake kira garin Zowar.)*

²³ A lokacin da Lot ya isa Zowar, rana ta hau. ²⁴ Sai UBANGIJI ya yi ta zuba kibiritu a bisa Sodom da Gomorra daga sama. ²⁵ Haka ya hallakar da

* **19:22** Zowar yana nufin karami.

wadannan birane da kuma kwarinsu gaba daya, haɗe da dukan wadanda suke zama a biranen, da kuma dukan shuke-shuke da suke cikin kasar. ²⁶ Amma matar Lot ta waiwaya baya, ta kuma zama ginshikin gishiri.

²⁷ Da sassafe kashegari, Ibrahim ya tashi ya koma wurin da dā ya tsaya a gaban UBANGIJI. ²⁸ Ya duba ta wajen Sodom da Gomorra, da wajen dukan filayen kasar, sai ya ga hayaki bakin kirin yana tashi daga kasar kamar hayaki daga matoya.

²⁹ Saboda haka sa'ad da Allah ya hallaka wadannan biranen kwarin, ya tuna da Ibrahim, ya kuma fitar da Lot daga masifar da ta hallaka biranen da Lot ya zauna.

Asalin Mowabawa da Ammonawa

³⁰ Lot da 'ya'yansa biyu mata suka bar Zowar suka kuma zauna a cikin duwatsu, gama ya ji tsoro yā zauna a Zowar. Shi da 'ya'yansa biyu mata suka zauna a ciki wani kogo. ³¹ Wata rana 'yarsa babba ta ce wa kanuwarta, "Mahaifinmu ya tsufa, kuma babu wani mutum kusa a nan da zai yi mana ciki mu haifi 'ya'ya; yadda al'ada take a ko'ina a duniya. ³² Bari mu sa mahaifinmu yā sha ruwan inabi, sa'an nan sai mu kwana da shi, don kada zuriyar mahaifinmu ta kare."

³³ A wannan dare, suka sa mahaifinsu ya sha ruwan inabi, 'yar farin ta shiga ta kwana da shi. Shi kuwa bai san sa'ad da ta kwanta ko sa'ad da ta tashi ba.

³⁴ Kashegari, 'yar farin ta ce wa kanuwar, "Jiya da dare na kwana da mahaifina. Bari mu sa yā sha ruwan inabi kuma yau da dare, ke ma

ki shiga ki kwana da shi, domin kada zuriyar mahaifinmu ta kare.” ³⁵ Sai suka sa mahaifinsu ya sha ruwan inabi, a wannan dare ma, kanuwar ta shiga ta kwana da shi. Bai kuwa san sa’ad da ta kwanta ko sa’ad da ta tashi ba.

³⁶ Ta haka ‘ya’yan Lot biyu mata duk suka yi ciki daga mahaifinsu. ³⁷ ‘Yar farin ta haifi da, ta kuma ba shi suna Mowab, shi ne mahaifin Mowabawa a yau. ³⁸ ‘Yar karamar ma ta haifi da, ta kuwa ba shi suna Ben-Ammi,[†] shi ne mahaifin Ammonawa a yau.

20

Ibrahim da Abimelek

¹ Daga Mamre, Ibrahim ya kama hanya ya nufi wajajen Negeb, ya zauna a tsakanin Kadesh da Shur. Ya zauna a Gerar na dan lokaci, ² a can ne Ibrahim ya ce game da matarsa Saratu, “Ita ‘yar’uwata ce.” Sai Abimelek sarkin Gerar ya aiko a kawo masa Saratu.

³ Amma wata rana da dad dare Allah ya zo wa Abimelek a cikin mafarki ya ce masa, “Kai da matacce daya kuke, saboda matar da ka dauka. Ita matar aure ce.”

⁴ Abimelek dai bai riga ya kusace ta ba tukuna, saboda haka ya ce, “Ya Ubangiji za ka hallaka al’umma marar laifi? ⁵ Ba shi ne ya ce mini, ‘Ita ‘yar’uwata ba ce,’ ita ma ba ta ce, ‘Shi dan’uwana ba ne?’ Na yi haka da kyakkyawan nufi da hannuwa masu tsabta.”

⁶ Sai Allah ya ce masa a cikin mafarki “I, na san ka yi wannan da kyakkyawan nufi, saboda haka

[†] **19:38** Ben-Ammi yana nufin dan mutanena.

ne na kiyaye ka daga yin mini zunubi. Shi ya sa ban bar ka ka taɓa ta ba. ⁷ Yanzu ka komar da matar mutumin, gama shi annabi ne, zai kuma yi maka addu'a, za ka kuwa rayu. In ba ka komar da ita ba fa, ka sani tabbatacce kai da dukan abin da yake naka za ku mutu."

⁸ Kashegari da sassafe, sai Abimelek ya tara dukan fadawansa, ya fada musu duk abin da ya faru, suka ji tsoro kwarai da gaske. ⁹ Sa'an nan Abimelek ya kira Ibrahim ciki ya ce, "Me ke nan ka yi mana? Ta wace hanya ce na yi maka laifi har da ka kawo irin wannan babban laifi a kaina da kuma masarautata? Ka yi mini abubuwan da bai kamata a yi ba." ¹⁰ Abimelek ya kuma ce wa Ibrahim, "Me ya sa ka yi wannan?"

¹¹ Ibrahim ya ce, "Na ce a raina, 'Tabbatacce babu tsoron Allah a wannan wuri, za su kuwa kashe ni saboda matata.' ¹² Ban da haka, tabbatacce ita 'yar'uwata ce, 'yar mahaifina, ko da yake ba daga uwata ba, ta kuma zama matata. ¹³ Sa'ad da Allah ya sa na tashi daga gidan mahaifina na ce mata, 'Wannan shi ne yadda za ki nuna mini kaunarki. Duk inda muka tafi, ki ce game da ni, "Shi dan'uwana ne."'"

¹⁴ Sai Abimelek ya kawo awaki da shanu da bayi maza da mata, ya ba wa Ibrahim, ya kuma komar da Saratu matarsa gare shi. ¹⁵ Abimelek ya kuma ce, "Kasata tana gabanka, ka zauna a duk inda kake so."

¹⁶ Ga Saratu kuwa ya ce, "Ina ba wa dan'uwanki shekel dubu na azurfa, shaida ce ta tabbatarwa a idanun dukan waɗanda suke tare da ke, da kuma a gaban kowa cewa ba ki da laifi."

¹⁷ Sai Ibrahim ya yi addu'a ga Allah, Allah kuma ya warkar da Abimelek, da matarsa da bayinsa mata domin su haihu, ¹⁸ gama UBANGIJI ya rufe kowace mahaifa a gidan Abimelek saboda Saratu, matar Ibrahim.

21

Haihuwar Ishaku

¹ Ana nan sai UBANGIJI ya nuna wa Saratu alheri kamar yadda ya ce, UBANGIJI kuma ya yi wa Saratu abin da ya yi alkawari. ² Saratu ta yi ciki, ta kuma haifa wa Ibrahim da a tsufansa; a daidai lokacin da Allah ya yi masa alkawari. ³ Ibrahim ya sa wa dan da Saratu ta haifa masa suna Ishaku. ⁴ Sa'ad da dansa Ishaku ya kai kwana takwas da haihuwa, sai Ibrahim ya yi masa kaciya, kamar yadda Allah ya umarce shi. ⁵ Ibrahim yana da shekara dari, sa'ad da aka haifa masa dansa Ishaku.

⁶ Saratu ta ce, "Allah ya sa na yi dariya, kuma duk wanda ya ji game da wannan, zai yi dariya tare da ni." ⁷ Ta kuma kara da cewa, "Dā, wa zai iya ce wa Ibrahim, Saratu za ta yi renon yara? Duk da haka na haifar masa da cikin tsufansa."

An kori Hagar da Ishmayel

⁸ Yaron ya yi girma, aka kuma yaye shi, a ranar da aka yaye shi kuwa, Ibrahim ya yi babban biki. ⁹ Amma Saratu ta ga cewa yaron da Hagar, mutuniyar Masar ta haifa wa Ibrahim yana wa danta Ishaku gori, ¹⁰ sai ta ce wa Ibrahim, "Ka kori baiwan nan tare da danta, saboda dan

baiwan nan ba zai taɓa raba gādo da ɗana Ishaku ba.”

¹¹ Al’amarin ya faɓa wa Ibrahim rai sosai domin zancen ya shafi ɗansa. ¹² Amma Allah ya ce wa Ibrahim, “Kada hankalinka yā tashi game da yaron nan da kuma baiwarka. Ka saurari duk abin da Saratu ta faɗa maka, saboda ta wurin Ishaku ne za a lissafta zuriyarka. ¹³ Zan ba ɗan baiwan nan al’umma shi ma, domin shi zuriyarka ne.”

¹⁴ Kashegari da sassafe sai Ibrahim ya ɗauki abinci da salkar ruwa, ya ba wa Hagar. Ya ɗora su a kafadunta, sa’an nan ya sallame ta da yaron. Ta kama hanyarta ta kuma yi ta yawo a cikin jejin Beyersheba.

¹⁵ Sa’ad da ruwan da yake cikin salkan ya kare, sai ta ajiye yaron a karkashin wani karamin itace. ¹⁶ Sai ta tafi, ta zauna ɗan nesa da yaron, misalin nisan harbin baka, gama ta yi tunani ta ce, “Ba zan iya kallon yaron yana mutuwa ba.” Da ta zauna nesa da yaron, sai ta* fara kuka.

¹⁷ Allah kuwa ya ji yaron yana kuka, sai mala’ikan Allah ya kira Hagar daga sama ya ce mata, “Mene ne damuwarki, Hagar? Kada ki ji tsoho, Allah ya ji yaron yana kuka yayinda yake kwance a can. ¹⁸ Ki daga yaron ki riƙe shi a hannu, gama zan mai da shi al’umma mai girma.”

¹⁹ Sa’an nan Allah ya buɗe idanunta ta ga wata rijiyar ruwa. Don haka sai ta tafi ta cika salkan da ruwa, ta kuma ba wa yaron ruwa ya sha.

* **21:16** Da Ibraniyanci; Seftuwajin yaron.

²⁰ Allah ya kasance da yaron, yayinda yake girma. Ya yi zama a jeji, ya kuma zama maharbi. ²¹ Yayinda yake zama a Jejin Faran, sai mahaifiyarsa ta samo masa mata daga Masar.

Yarjejeniya a Beyersheba

²² A lokacin nan Abimelek da Fikol, komandan rundunoninsa suka zo suka ce wa Ibrahim, "Allah yana tare da kai a ko mene ne kake yi. ²³ Yanzu ka rantse mini a nan a gaban Allah cewa, ba za ka yaudare ni ko 'ya'yana ko kuma zuriyata ba. Ka nuna mini alheri, kai da kasar da kake zama bakunci kamar yadda na nuna maka."

²⁴ Ibrahim ya ce, "Na rantse."

²⁵ Sa'an nan Ibrahim ya kawo kuka ga Abimelek game da rijiyar ruwan da bayin Abimelek suka kwace. ²⁶ Sai Abimelek ya ce, "Ban san wanda ya yi wannan ba. Ba ka fada mini ba, ban kuwa taɓa ji ba, sai yau."

²⁷ Sai Ibrahim ya kawo tumaki da shanu ya ba wa Abimelek, sai su biyun suka yi yarjejeniya.

²⁸ Ibrahim ya ware 'yan raguna bakwai daga cikin garke, ²⁹ sai Abimelek ya ce wa Ibrahim, "Mene ne ma'anar 'yan raguna bakwai da ka keɓe?"

³⁰ Ibrahim ya amsa ya ce, "Ka karɓi waɗannan 'yan tumaki bakwai daga hannuna a matsayin shaida cewa ni ne na haɓa wannan rijiya."

³¹ Saboda haka aka kira wurin Beyersheba, domin a nan ne su biyun suka yi rantsuwa.

³² Bayan da aka yi yarjejeniya a Beyersheba, sai Abimelek da Fikol, komandan rundunoninsa

suka koma kasar Filistiyawa. ³³ Sai Ibrahim ya shuka itacen tsamiya a Beyersheba, a can kuma ya kira bisa sunan UBANGIJI, Allah Madawwami. ³⁴ Ibrahim kuwa ya zauna a kasar Filistiyawa na dogon lokaci.

22

An gwada Ibrahim

¹ Bayan abubuwan nan suka faru, sai Allah ya gwada Ibrahim. Ya ce masa, "Ibrahim!"

Ibrahim ya amsa ya ce, "Ga ni."

² Sai Allah ya ce, "Ka dauki danka, makadaicin danka Ishaku, wanda kake kauna, ka tafi yankin Moriya, ka mika shi hadaya ta konawa a can a kan daya daga cikin duwatsun da zan nuna maka."

³ Kashegari da sassafe, Ibrahim ya tashi ya daura wa jakinsa sirdi. Ya dauki bayinsa biyu, da dansa Ishaku. Bayan ya faskare isashen itace saboda hadaya ta konawa sai ya kama hanya zuwa wurin da Allah ya fada masa. ⁴ A rana ta uku Ibrahim ya daga ido sai ya ga wurin daga nesa. ⁵ Ibrahim ya ce wa bayinsa, "Ku tsaya a nan da jakin, ni da yaron kuwa mu haura can. Za mu yi sujada sa'an nan mu komo wurinku."

⁶ Ibrahim ya dauki itace saboda hadaya ta konawa ya dora wa dansa Ishaku, shi kuwa ya rike wuka da wutar. Yayinda su biyun suke tafiya, ⁷ sai Ishaku ya yi tambaya, ya ce wa mahaifinsa Ibrahim, "Baba?"

Ibrahim ya ce masa, "Na'am dana!"

Ishaku ya ce, “Ga dai wuta, ga kuma itace, amma ina ɗan ragon hadaya ta konawa?”

⁸ Ibrahim ya amsa ya ce, “Dana, Allah kansa zai tanada ɗan ragon hadayar konawa.” Sai su biyu suka ci gaba da tafiya.

⁹ Sa’ad da suka isa wurin da Allah ya fada masa, sai Ibrahim ya gina bagade a can, ya kuma shishshirya itacen a kai. Ya ɗaura ɗansa Ishaku, ya kwantar da shi a kan itacen, a bisa bagaden.

¹⁰ Sa’an nan Ibrahim ya miƙa hannunsa ya ɗauki wuƙar don yã yanka ɗansa. ¹¹ Amma mala’ikan UBANGIJI ya kira shi daga sama ya ce, “Ibrahim, Ibrahim!”

Sai Ibrahim ya amsa ya ce, “Ga ni.”

¹² Mala’ikan ya ce, “Kada ka yi wa yaron nan rauni. Kada kuma ka ji masa ciwo. Yanzu na san cewa kana tsoron Allah, gama ba ka hana ni ɗanka, makadaiƙin ɗanka ba.”

¹³ Ibrahim ya ɗaga ido, ya duba, sai ya ga rago da kahoninsa a kafe a wani ɗan kurmi. Sai Ibrahim ya tafi ya kamo ragon ya miƙa shi hadaya ta konawa a maimakon ɗansa. ¹⁴ Ibrahim kuwa ya ba wa wurin suna, UBANGIJI Zai Tanada. Gama kamar yadda ake ce har yã zuwa yau, “A bisan dutsen UBANGIJI, za a tanada.”

¹⁵ Mala’ikan UBANGIJI ya kira Ibrahim daga sama sau na biyu ¹⁶ ya ce, “Na rantse da kaina, in ji UBANGIJI, domin ka yi wannan, ba ka kuwa hana ni ɗanka, makadaiƙin ɗanka ba, ¹⁷ tabbatacce zan albarkace ka, zan kuma sa zuriyarka su yi yawa kamar taurari a sararin sama, kamar kuma yashi a bakin teku. Zuriyarka za su mallaki biranen abokan gābansu, ¹⁸ ta wurin

zuriyarka kuma dukan al'umman duniya za su sami albarka, domin ka yi mini biyayya."

¹⁹ Sa'an nan Ibrahim ya koma wurin bayinsa, suka kuma kama hanya tare zuwa Beyersheba. Ibrahim kuwa ya yi zamansa a Beyersheba.

'Ya'yan Nahor maza

²⁰ Bayan wani dan lokaci, sai aka fada wa Ibrahim cewa, "Ga shi, Milka ita ma ta haifa wa Nahor dan'uwanka, 'ya'ya maza;

²¹ dan fari shi ne Uz, dan'uwanza kuma Buz, Kemuwel (shi ne mahaifin Aram),

²² Kesed, Hazo, Fildash; Yidlaf, da kuma Betuwel."

²³ Betuwel ya haifi Rebeka.

Milka ta haifa wa Nahor dan'uwan Ibrahim wadannan 'ya'ya maza takwas.

²⁴ Ban da haka ma, kwarkwararsa, mai suna Reyuma, ta haifa masa 'ya'ya maza, Teba, Gaham, Tahash da kuma Ma'aka.

23

Mutuwar Saratu

¹ Saratu ta yi shekara dari da ashirin da bakwai a duniya. ² Ta rasu a Kiriyyat Arba (wato, Hebron) a kasar Kan'ana, Ibrahim kuwa ya tafi ya yi makokin Saratu, yana kuka saboda ita.

³ Sai Ibrahim ya tashi daga gefen matarsa da ta mutu, ya yi magana da Hittiyawa.* Ya ce, ⁴ "Ni bako ne, kuma bako a cikinku. Ku sayar mini da

* **23:3** Ko kuwa 'ya'yan Het maza; haka ma a ayoyi 5, 7, 10, 16, 18 da 20

wani wuri yā zama wurin binnewa a nan, domin in binne mataccena.”

⁵ Hittiyawa suka ce wa Ibrahim, ⁶ “Ranka yā daɗe, ka saurare mu. Kai babban yerima ne a cikinmu. Ka binne mataccenka a kabari mafi kyau na kaburburanmu. Babu waninmu da zai hana ka kabarinsa don binne mataccenka.”

⁷ Sai Ibrahim ya tashi ya rusuna a gaban mutanen kasar, wato, Hittiyawan. ⁸ Ya ce musu, “In kuna so in binne mataccena, sai ku ji ni, ku roki Efron ɗan Zohar a madadina ⁹ domin yā sayar mini da kogon Makfela, wanda yake nasa, wannan da yake a ƙarshen filinsa. Ku ce masa yā sayar mini a cikakken farashi, yā zama mallakata domin makabarta tsakaninku.”

¹⁰ Efron mutumin Hitti yana zaune a cikin mutanensa, sai ya amsa wa Ibrahim a kunnuwan dukan Hittiyawa waɗanda suka zo ƙofar birni. ¹¹ Ya ce, “A’a, ranka yā daɗe, ka ji ni, na ba ka filin, na kuma ba ka kogon da yake cikinsa. Na ba ka shi a gaban mutanena. Ka binne mataccenka.”

¹² Ibrahim ya sāke rusuna a gaban mutanen kasar ¹³ ya ce wa Efron a kunnuwansu, “Ka ji, in ka yarda. Zan biya farashin filin. Ka karɓa daga gare ni don in iya binne mataccena a can.”

¹⁴ Efron ya ce wa Ibrahim, ¹⁵ “Ka saurare ni, ranka yā daɗe; darajan filin ya kai shekel ɗari huɗu na azurfa, amma mene ne wannan a tsakanina da kai? Ka binne mataccenka.”

¹⁶ Ibrahim ya yarda da sharuɗan Efron, sai ya auna masa farashin da ya faɗa a kunnuwan Hittiyawa, shekel ɗari huɗu na azurfa, bisa ga

ma'aunin da 'yan kasuwa suke amfani da shi a lokacin.

¹⁷ Ta haka filin Efron a Makfela kusa da Mamre, wato, filin da kogon a cikinsa, da kuma dukan itatuwan da suke cikin iyakoki filin, aka ¹⁸ ba wa Ibrahim a matsayin mallakarsa a gaban dukan Hittiyawa waƙanda suka zo kofar birnin. ¹⁹ Bayan wannan Ibrahim ya binne matarsa Saratu a kogon a filin Makfela kusa da Mamre (wanda yake a Hebron) a kasar Kan'ana. ²⁰ Da filin da kuma kogon da yake cikinsa, Hittiyawa suka tabbatar wa Ibrahim a matsayin makabarta.

24

Ishaku da Rebeka

¹ Yanzu fa Ibrahim ya tsufa, yana da shekaru masu yawa, UBANGIJI kuma ya albarkace shi a kowace hanya. ² Sai Ibrahim ya ce wa babban bawan gidansa, wanda yake lura da duk abin da yake da shi, "Sa hannunka a karkashin cinyata. ³ Ina so ka rantse da sunan UBANGIJI Allah na sama da kasa, cewa ba za ka samo wa ƙana mata daga 'yan matan Kan'aniyawa, waƙanda nake zama cikinsu ba. ⁴ Amma za ka tafi kasar da kuma cikin 'yan'uwana, ka samo mata saboda ƙana Ishaku."

⁵ Bawan ya ce masa, "Me zai faru in matar ba ta yarda ta zo tare da ni zuwa wannan kasa ba? In komar da ƙana a kasar da ka fito ne ke nan?"

⁶ Ibrahim ya ce, "Ka tabbata ba ka komar da ƙana can ba." ⁷ UBANGIJI Allah na sama, wanda ya fitar da ni daga gidan mahaifina, da kuma kasar asalina wanda kuma ya yi magana

da ni, ya yi mini alkawari da rantsuwa cewa, “Ga zuriyarka zan ba da wannan kasa, zai aika mala’ikansa yā sha gabanka domin ka samo wa dāna mata daga can. ⁸ In matar ba tā yarda tā zo tare da kai ba, za a kuɓutar da kai daga wannan rantsuwa. Sai dai kada ka kai dāna a can.” ⁹ Saboda haka bawan ya sa hannunsa a farkashin cinyar maigidansa Ibrahim, ya kuma rantse masa game da wannan al’amari.

¹⁰ Sai bawan ya dibi rakuma goma na maigidansa ya tafi, dāuke da kowane irin abubuwa masu kyau daga wurin maigidansa. Ya fita don yā tafi Aram-Naharayim, ya kama hanyarsa zuwa garin Nahor. ¹¹ Ya sa rakuman suka durkusa kusa da rijiya a bayan gari; wajen yamma ne, lokacin da mata sukan fita dīban ruwa.

¹² Sai ya yi addu’a ya ce, “Ya UBANGIJI Allah na maigidana Ibrahim, ka ba ni nasara yau, ka kuma nuna alheri ga maigidana Ibrahim. ¹³ Duba, ina tsaye a bakin rijiyar ruwa, ‘ya’ya matan mutanen gari kuma suna fitowa domin dīban ruwa. ¹⁴ Bari yā zama sa’ad da na ce wa wata yarinya, ‘Ina rokonki ki saukar da tulunki domin in sha,’ in ta ce, ‘Ka sha, zan kuma ba wa rakumanka ma’; bari tā zama ita ce ka zaɓa wa bawanka Ishaku. Ta haka zan san cewa ka nuna wa maigidana alheri.”

¹⁵ Kafin ya gama addu’a, sai Rebeka ta fito da tulu a kafadarta. Ita ‘yar Betuwel dān Milka, matar Nahor, dān’uwan Ibrahim. ¹⁶ Yarinyar kuwa kyakkyawa ce, budurwa, ba namijin da ya

taba kwana da ita. Ta gangara zuwa rijiyar, ta cika tulunta ta kuma hauro.

¹⁷ Bawan ya yi sauri ya same ta ya ce, “Ina rokonki ki ba ni ɗan ruwa daga tulunki.”

¹⁸ Ta ce, “Ka sha, ranka yã daɗe,” ta yi sauri ta saukar da tulun a hannuwanta, ta kuma ba shi, ya sha.

¹⁹ Bayan ta ba shi ya sha, sai ta ce, “Zan ɗebo wa rakumanka ruwa su ma, har sai sun gama sha.” ²⁰ Sai ta yi sauri ta juye ruwan da yake tulunta cikin kwami, ta koma zuwa rijiyar da gudu don ta kara ɗebo ruwa, ta kuma ɗebo isashe saboda dukan rakumansa. ²¹ Mutumin bai ce uffam ba, ya dai kalle ta sosai don yã san ko UBANGIJI ya ba shi nasara a tafiyarsa ko babu.

²² Sa’ad da rakuman suka gama shan ruwa, mutumin ya fitar da zoben hanci na zinariya mai nauyin giram biyar da woroworo biyu na zinariya masu nauyin shekel goma, ya ba ta. ²³ Sa’an nan ya tambaye ta ya ce, “Ke ’yar wace ce? Ina rokonki ki faɗa mini, akwai wuri a gidan mahaifinki da za mu kwana?”

²⁴ Sai ta ce masa, “Ni ’yar Betuwel ce ɗan da Milka ta haifa wa Nahor.” ²⁵ Ta kara da cewa, “Muna da isashen ciyawa da abincin dabbobi, da kuma wuri domin ku kwana.”

²⁶ Sa’an nan mutumin ya rusuna ya yi wa UBANGIJI sujada, ²⁷ yana cewa, “Yabo ya tabbata ga UBANGIJI Allah na maigidana Ibrahim, wanda bai daina nuna alheri da amincinsa ga maigidana ba. Ni kam, UBANGIJI ya bishe ni a tafiyata zuwa gidan ’yan’uwan maigidana.”

²⁸ Yariyan ta gudu ta fadfa wa mutanen gidan mahaifiyarta game da abubuwan nan. ²⁹ Rebeka fa tana da wani d'an'uwa mai suna Laban, sai ya yi hanzari ya fita zuwa wurin mutumin a rijiyar. ³⁰ Nan da nan da ya ga zoben hancin da woroworo a hannuwan 'yar'uwan sa, ya kuma ji Rebeka ta fadfa abin da mutumin ya ce mata, sai ya fita zuwa wurin mutumin, ya same shi yana tsaye wajen rakuma kusa da rijiyar. ³¹ Sai ya ce, "Zo, ya kai mai albarka na UBANGIJI, don me kake tsaye a waje? Gama na shirya gida da wuri domin rakuma."

³² Don haka mutumin ya tafi gidan, aka kuma saukar da kaya kan rakuman. Aka kawo wa rakuman ciyawa da abincin dabbobi, aka kuma kawo ruwa dominsa da mutanensa su wanke kafafunsu. ³³ Sa'an nan aka ajiye abinci a gabansa, amma ya ce, "Ba zan ci ba, sai na fadfi abin da yake tafe da ni."

Sai Laban ya ce, "Fadfa mana."

³⁴ Saboda haka ya ce, "Ni bawan Ibrahim ne. ³⁵ UBANGIJI ya albarkaci maigidana sosai, ya kuma zama mai arziki. Ya ba shi tumaki, shanu, azurfa, zinariya, bayi maza da mata, rakuma, da kuma jakuna. ³⁶ Saratu matar maigidana ta haifa masa da a tsufanta, ya kuma ba shi duk mallakarsa. ³⁷ Maigidana ya sa na yi rantsuwa, ya kuma ce, 'Kada ka dauko wa dana mata daga 'ya'ya matan Kan'aniyawa, wadanda nake zama a kasarsu, ³⁸ amma ka tafi wajen gidan mahaifina da kuma dangina, ka dauko wa dana mata.'

³⁹ “Sai na ce wa maigidana, ‘A ce matar ba tă yarda tă zo tare da ni ba fa?’

⁴⁰ “Maigidana ya ce, ‘UBANGIJI wanda yake tare da ni zai aiki mala’ikansa tare da kai, yă kuma sa tafiyarka tă yi nasara, don ka samo wa dƙana mata daga dangina, daga kuma gidan mahaifina.

⁴¹ Ta haka za ka kubuta daga rantsuwata sa’ad da ka tafi wurin dangina, ko ma sun ki su ba ka ita, za ka kubuta daga rantsuwata.’

⁴² “Sa’ad da na zo rijiya a yau, na ce, ‘Ya UBANGIJI Allah na maigidana Ibrahim, ina rokonka ka ba ni nasara a tafiyar da na yi.

⁴³ Duba, ina tsaye kusa da wannan rijiya; in wata yarinya ta fito domin tă dƙiba ruwa, wadda in na ce mata, “Ina rokonki bari in dƙan sha ruwa daga tulunki,” ⁴⁴ in ta ce, “Ka sha, zan kuma ba wa rakumanka ma,” bari tă zama wadda UBANGIJI ya zaƙar wa dƙan maigidana.’

⁴⁵ “Kafin in gama addu’ar, a zuciyata, sai ga Rebeka ta fito da tulunta a kafadarta. Ta gangara zuwa rijiyar ta dƙebo ruwa, na kuma ce mata, ‘Ina rokonki ki ba ni dƙan ruwa daga tulunki.’

⁴⁶ “Ta yi sauri ta saukar da tulun daga kafadarta ta ce, ‘Sha, zan kuma ba wa rakumanka su ma.’ Sai na sha, ta kuma shayar da rakumana su ma.

⁴⁷ “Na tambaye ta, ‘Ke ’yar wane ne?’

“Ta ce, ‘Yar Betuwel dƙan Nahor, wanda Milka ta haifa masa.’

“Sai na sa mata zobe a hancinta, woroworo kuma a hannuwata, ⁴⁸ na kuma sunkuya na yi wa UBANGIJI sujada. Na yabi UBANGIJI Allah na maigidana Ibrahim wanda ya bi da ni a hanyar

da take daidai, don in samo wa ɗan maigidana jikanyar ɗan'uwansa. ⁴⁹ Yanzu fa in za ku nuna wa maigidana alheri da aminci, ku faɗa mini, in kuma ba haka ba, ku faɗa mini, don in san hanyar da zan juya.”

⁵⁰ Laban da Betuwel suka ce, “Wannan daga wurin UBANGIJI ne, ba abin da za mu ce I, ko a'a ba. ⁵¹ Ga Rebeka, ɗauke ta ku tafi, bari tã zama matar ɗan maigidanka, yadda UBANGIJI ya umarta.”

⁵² Sa'ad da bawan Ibrahim ya ji abin da suka ce, sai ya rusuna har kasa a gaban UBANGIJI. ⁵³ Sa'an nan bawan ya fito da kayan ado na zinariya da azurfa da kayayyaki na tufafi ya ba wa Rebeka; ya kuma ba wa ɗan'uwanta da mahaifiyarta kyautai masu tsada. ⁵⁴ Sa'an nan shi da mutanen da suke tare da shi suka ci, suka sha, suka kuma kwana a can.

Kashegari da safe da suka tashi sai ya ce, “A sallame ni in koma wurin maigidana.”

⁵⁵ Amma ɗan'uwanta da mahaifiyarta suka ce, “Bari yarinyar ta ɗan zauna tare da mu kwana goma ko fiye, sa'an nan ka* ta fi.”

⁵⁶ Amma ya ce musu, “Kada ku tsai da ni, tun da UBANGIJI ya ba ni nasara a tafiyata. Ku sallame ni domin in tafi wurin maigidana.”

⁵⁷ Sa'an nan suka ce, “Bari mu kira yarinyar mu tambaye ta game da zancen.” ⁵⁸ Saboda haka suka kira Rebeka suka ce mata, “Za ki tafi tare da mutumin nan?”

Sai ta ce, “Zan tafi.”

* 24:55 Ko kuwa ta

⁵⁹ Saboda haka suka sallame Rebeka, 'yar'uwarసు, duk da uwar goyonta da bawan Ibrahim da mutanensa. ⁶⁰ Suka kuma albarkaci Rebeka suka ce mata,
 "'Yar'uwarmu, bari ki zama mahaifiyar
 dubu dubbai,
 bari zuriyarki su mallaki
 kofofin abokan gābansu."

⁶¹ Sa'an nan Rebeka da bayinta mata suka shirya suka hau rakumansu suka koma tare da mutumin. Da haka bawan ya d'auki Rebeka ya tafi.

⁶² Ishaku kuwa ya zo daga Beyer-Lahai-Royi, gama yana zama a Negeb. ⁶³ Wata rana da yamma ya fita zuwa fili domin yā yi tunani†, sa'ad da ya d'aga ido, sai ya ga rakuma suna zuwa. ⁶⁴ Rebeka ma ta d'aga ido sai ta ga Ishaku. Ta sauka daga rakuminta da sauri, ⁶⁵ ta ce wa bawan, "Wane ne mutumin can a fili, da yake zuwa yā tarye mu?"

Bawan ya ce, "Maigidana ne." Saboda haka ta d'auki mayafinta to rufe kanta.

⁶⁶ Sai bawan ya fada wa Ishaku duk abin da ya yi. ⁶⁷ Ishaku ya kawo ta cikin tentin mahaifiyarsa Saratu, ya kuma auri Rebeka. Ta haka ta zama matarsa, ya kuwa kaunace ta; Ishaku kuma ya ta'azantu bayan rasuwar mahaifiyarsa.

25

Mutuwar Ibrahim

† **24:63** Ma'anar Ibraniyanci na wannan kalma ba a tabbatar ba.

¹ Ibrahim ya auro wata mace, mai suna Keturah. ² Ta haifa masa Zimran, Yokshan, Medan, Midiyan, Ishbak da Shuwa. ³ Yokshan shi ne mahaifin Sheba da Dedan. Zuriyar Dedan su ne mutanen Ashur, da mutanen Letush, da kuma mutanen Lewummin. ⁴ 'Ya'yan Midiyan maza su ne, Efa, Efer, Hanok, Abida, da kuma Elda'a. Dukan waƙannan zuriyar Keturah ce.

⁵ Ibrahim ya bar wa Ishaku kome da ya mallaka. ⁶ Amma yayinda Ibrahim yake da rai, ya ba wa 'ya'yan kwarkwaransa maza kyautai, ya kuma sallame su daga ƙansa Ishaku zuwa ƙasashen gabas.

⁷ Duka-duka, Ibrahim ya yi shekara ƙari da saba'in da biyar. ⁸ Sa'an nan Ibrahim ya ja numfashinsa na ƙarshe, ya kuma mutu da kyakkyawar tsufa, tsoho da kuma shekaru masu yawa; aka kuma tara shi ga mutanensa. ⁹ 'Ya'yansa maza kuwa Ishaku da Ishmayel suka binne shi cikin kogon Makfela, kusa da Mamre, a cikin filin Efron ƙan Zohar mutumin Hitti, ¹⁰ filin da Ibrahim ya saya daga Hittiyawa. A nan aka binne Ibrahim tare da matarsa Saratu. ¹¹ Bayan rasuwar Ibrahim, Allah ya albarkaci ƙansa Ishaku wanda a lokacin yana zama kusa da Beyer-Lahai-Royi.

*'Ya'yan Ishmayel maza
(1 Tarihi 1.28-31)*

¹² Waƙannan su ne zuriyar Ishmayel ƙan Ibrahim, wanda Hagar mutuniyar Masar, baranyar Saratu, ta haifa wa Ibrahim.

13 Ga jerin sunayen 'ya'yan Ishmayel maza bisa ga haihuwarsu,

Nebayiwot ɗan farin Ishmayel,

Kedar, Adbeyel, Mibsam,

14 Mishma, Duma, Massa,

15 Hadad, Tema, Yetur,

Nafish da Kedema.

16 Wadannan su ne 'ya'yan Ishmayel maza, wadanda kuma suke sunayen kabilu goma sha biyu masu mulki bisa ga wuraren zamansu da sansaninsu.

17 Duka-duka Ishmayel ya yi shekara ɗari da talatin da bakwai; sai ya ja numfashinsa na karshe, ya kuma mutu, aka kuma tara shi ga mutanensa. 18 Zuriyarsa sun zauna tsakanin Hawila ne da Shur, wanda yake kusa da gabashin iyakar Masar wajen Asshur. Sun yi zaman rikici da dukan sauran 'yan'uwansu.

Haihuwar Yakub da Isuwa

19 Wadannan su ne zuriyar Ishaku ɗan Ibrahim.

Ibrahim ya haifi Ishaku, 20 Ishaku yana da shekara arba'in sa'ad da ya auri Rebeka 'yar Betuwel, mutumin Aram, daga Faddan Aram, 'yar'umar Laban mutumin Aram.

21 Ishaku ya yi addu'a ga UBANGIJI a madadin matarsa, saboda ba ta haihuwa. UBANGIJI ya amsa addu'arsa, matarsa Rebeka kuwa ta yi ciki.

22 Jariran suka kama kokawa da juna a cikinta,

sai ta ce, “Me ya sa wannan yake faruwa da ni?” Saboda haka ta tafi don ta nemi nufin UBANGIJI.

²³ UBANGIJI ya ce mata,

“Al’ummai biyu suna a cikin mahaifarki
mutum biyu da za ki haifa, za su rabu da
juna,

ɗayan zai fi ɗayan karfi,

babban kuma zai bauta wa karamin.”

²⁴ Da lokaci ya yi da za ta haihu, sai ga ‘yan biyu maza a mahaifarta. ²⁵ Wanda ya fara fita ja ne, dukan jikinsa kuwa kamar riga mai gashi. Don haka aka sa masa suna Isuwa. ²⁶ Bayan wannan, ɗan’uwansa ya fito, da hannunsa yana riƙe da ɗiɗɗigen Isuwa; don haka aka sa masa suna Yakub. Ishaku yana da shekara sittin, lokacin da Rebeka ta haife su.

²⁷ Yaran suka yi girma, Isuwa kuwa ya zama rikakken maharbi, mutumin jeji, yayinda Yakub, shiru-shiru ne mai son zama a tentuna. ²⁸ Ishaku, mai son ci naman jeji, ya kaunaci Isuwa, amma Rebeka ta kaunaci Yakub.

²⁹ Wata rana sa’ad da Yakub yana dafa fate. Isuwa ya shigo daga jeji, da yunwa sosai. ³⁰ Ya ce wa Yakub, “Ina rokonka, ka ɗan ɗiba mini faten nan! Ina fama da yunwa!” (Shi ya sa aka kira shi Edom.)*

³¹ Yakub ya amsa ya ce, “Ka fara sayar mini da matsayinka na ɗan fari tukuna.”

³² Isuwa ya ce, “Duba, ina gab da mutuwa, me matsayina na ɗan fari zai yi mini?”

* **25:30** Edom yana nufin ja.

³³ Amma Yakub ya ce, “Ka rantse mini tukuna.” Don haka ya rantse masa, ya sayar da matsayinsa na ɗan fari ga Yakub.

³⁴ Sa’an nan Yakub ya ba wa Isuwa burodi da ɗan miyan lansir. Ya ci, ya sha, sa’an nan ya tashi ya tafi.

Ta haka Isuwa ya yi banza da matsayinsa na ɗan fari.

26

Ishaku da Abimelek

¹ Aka yi yunwa a kasar; ban da yunwar da aka yi da fari a zamanin Ibrahim, sai Ishaku ya tafi wurin Abimelek sarkin Filistiyawa a Gerar.

² UBANGIJI kuwa ya bayyana ga Ishaku ya ce, “Kada ka gangara zuwa Masar; ka yi zauna a kasar da zan fada maka. ³ Ka zauna a wannan kasa na ɗan lokaci, zan kuwa kasance tare da kai, zan kuma albarkace ka. Gama zan ba da waɗannan kashashe gare ka da kuma zuriyarka. Zan kuma cika rantsuwar da na yi wa mahaifinka Ibrahim. ⁴ Zan sa zuriyarka ta yi yawa kamar taurari a sararin sama zan kuwa ba su dukan waɗannan kashashe, ta wurin ‘ya’yanka kuma za a albarkaci dukan al’umman duniya, ⁵ domin Ibrahim ya yi mini biyayya ya kuma kiyaye umarnaina, ka’idodina da kuma dokokina.” ⁶ Sai Ishaku ya zauna a Gerar.

⁷ Sa’ad da mutanen wurin suka tambaye shi game da matarsa, sai ya ce, “‘Yar’uwata ce,” gama yana tsoro yã ce, “Ita matata ce.” Ya yi tunani, “Mutane wannan wuri za su kashe ni ta dalili Rebeka, domin kyakkyawa ce.”

⁸ Sa'ad da Ishaku ya dade a can, sai Abimelek sarkin Filistiyawa ya duba daga taga ya ga Ishaku yana rungumar matarsa Rebeka. ⁹ Saboda haka Abimelek ya aika Ishaku yā je, sa'an nan ya ce, "Tabbatacce ita matarka ce! Me ya sa ka ce, 'Ita 'yar'uwata ce?'"

Ishaku ya amsa masa ya ce, "Don na yi tsammani zan rasa raina saboda ita."

¹⁰ Sa'an nan Abimelek ya ce, "Me ke nan ka yi mana? Da a ce wani daga mazanmu ya kwana da matarka, ai, da ka jawo laifi a kanmu."

¹¹ Saboda haka Abimelek ya yi umarni ga dukan mutane. "Duk wanda ya fitine wannan mutum ko matarsa, tabbatacce za a kashe shi."

¹² Ishaku ya shuka hatsi a wannan kasa, a shekaran nan ya yi girbi ninki dari, domin UBANGIJI ya albarkace shi. ¹³ Mutumin ya arzuta, arzikinsa ya yi ta haɓaka har ya zama attajiri. ¹⁴ Ya kasance da garkunan tumaki da na shanu da bayi masu yawa, har Filistiyawa suka yi kyashinsa. ¹⁵ Saboda haka dukan rijiyoyin da bayin mahaifinsa suka haka a kwanakin da mahaifinsa Ibrahim yake da rai, Filistiyawa sun toshe su, suka kuma ciccike su da kasa.

¹⁶ Sai Abimelek ya ce wa Ishaku, "Fita daga cikinmu; ka fi karfinmu."

¹⁷ Saboda haka Ishaku ya fita daga can, ya yi sansani a Kwarin Gerar, ya kuma zauna a can.

¹⁸ Ishaku ya sāke tona rijiyoyi waɗanda dā aka haka a zamanin Ibrahim mahaifinsa, gama Filistiyawa suka tattoshe bayan mutuwar Ibrahim, ya kuma sa musu sunayen da mahaifinsa ya ba su.

19 Barorin Ishaku suka haka cikin kwarin suka kuwa sami rijiya mai ruwa mai kyau a can.

20 Amma makiyayan Gerar suka yi fada da na Ishaku suka ce, "Ruwan namu ne!" Saboda haka Ishaku ya ba wa rijiyar suna Esek,* domin sun yi fada da shi. 21 Sai suka haka wata rijiya, amma suka yi fada a kanta ita ma, saboda haka ya ce da ita Sitna.† 22 Sai Ishaku ya matsa daga can ya sāke haka wata rijiyar, babu wani kuma da yi fada a kanta. Sai ya ba ta suna Rehobot,‡ yana cewa, "Yanzu UBANGIJI ya ba mu wuri, za mu kuwa yi ta haihuwa a kasar."

23 Daga can ya haura zuwa Beyersheba. 24 A wannan dare UBANGIJI ya bayyana gare shi ya ce, "Ni ne Allah na mahaifinka Ibrahim. Kada ka ji tsoro, gama ina tare da kai, zan albarkace ka, zan kuma kara yawan zuriyarka saboda bawana Ibrahim."

25 Sai Ishaku ya gina bagade a can, ya kuma kira bisa sunan UBANGIJI. A can ya kafa tentinsa, a can kuma bayinsa suka haka wata rijiya.

26 Ana cikin haka, sai Abimelek ya zo wurinsa daga Gerar, tare da Ahuzzat mai ba shi shawara da Fikol shugaban mayakansa. 27 Ishaku ya tambaye su, "Me ya kawo ku gare ni, da yake kun yi gāba da ni, kuka kuma kore ni?"

28 Suka amsa, "Mun ga a zahiri cewa UBANGIJI yana tare da kai; saboda haka muka ce, 'Dole rantsuwa ta kasance tsakaninmu da kai.' Bari mu yi yarjejeniya da kai 29 cewa ba za ka cuce mu ba, kamar yadda ba mu fitine ka ba, amma

* 26:20 Esek yana nufin rikici. † 26:21 Sitna yana nufin adawa. ‡ 26:22 Rehobot yana nufin daki.

muka yi maka kirki, muka kuma sallame ka cikin salama. Yanzu kuwa kai albarkatacce ne na UBANGIJI.”

³⁰ Sai Ishaku ya shirya musu liyafa, suka ci suka kuma sha. ³¹ Kashegari da sassafe sai mutanen suka yi wa juna rantsuwa. Sa’an nan Ishaku ya sallame su, suka kuwa tafi cikin salama.

³² A wannan rana bayin Ishaku suka zo suka fafa masa game da rijiyar da suka haka. Suka ce, “Mun sami ruwa!” ³³ Sai ya kira ta Shiba, § don haka har wa yau ana kira garin Beyersheba.*

³⁴ Sa’ad da Yakub ya kai shekaru arba’in da haihuwa, sai ya auri Yudit ’yar Beyeri mutumin Hitti, da kuma Basemat ’yar Elon mutumin Hitti. ³⁵ Su ne suka zama sanadin bakin ciki ga Ishaku da Rebeka.

27

Yakub ya sami albarkar Ishaku

¹ Sa’ad da Ishaku ya tsufa idanunsa suka raunana har ba ya iya gani, sai ya kira Isuwa babban d’ansa ya ce masa, “Dana.”

Isuwa kuwa ya amsa, ya ce “Ga ni.”

² Ishaku ya ce, “Yanzu na tsufa kuma ban san ranar mutuwata ba. ³ Saboda haka yanzu, ka d’auki makamanka, kwari da bakanka, ka tafi jeji ka farauto mini nama. ⁴ Ka shirya mini irin

§ 26:33 Shiba yana iya nufin rantsuwa ko kuma bakwai.

* 26:33 Beyersheba yana iya nufin rijiyar rantsuwa ko kuwa rijiyar bakwai.

abinci mai dadin da nake so, ka kawo mini in ci, domin in sa maka albarka kafin in mutu.”

⁵ Ashe, Rebeka tana ji sa’ad da Ishaku ya yi wa d’ansa Isuwa magana. Da Isuwa ya tafi jeji don yā farauto nama yā kawo, ⁶ sai Rebeka ta ce wa d’anta Yakub, “Ka ji nan, na ji mahaiƙinka ya ce wa d’an’uwanka Isuwa, ⁷ ‘Kawo mini nama ka shirya mini abinci mai dadi don in ci, in sa maka albarka a gaban UBANGIJI kafin in mutu.’ ⁸ Saboda haka d’ana, ka saurara da kyau ka kuma yi abin da na faɗa maka. ⁹ Je garke ka kawo mini awaki biyu kyawawa, domin in shirya abinci mai dadi wa mahaiƙinka, kamar yadda dai yake so. ¹⁰ Sa’an nan ka kai wa mahaiƙinka yā ci, domin yā sa maka albarka kafin yā mutu.”

¹¹ Yakub ya ce wa mahaiƙiyarsa Rebeka, “Amma d’an’uwana Isuwa mutum ne mai gashi a jiki, ni kuma jikina sumul yake. ¹² A ce baba ya tattaɓa ni fa? Zai zama kamar ina ruɗunsa ne, wannan fa zai jawo mini la’ana a maimakon albarka.”

¹³ Mahaiƙiyarsa ta ce masa, “Dana, bari la’anar tā fāɗo a kaina. Kai dai yi abin da na faɗa, jeka ka kawo mini su.”

¹⁴ Sai ya tafi ya kamo su, ya kawo wa mahaiƙiyarsa, ta kuwa shirya abinci mai dadi, yadda mahaiƙinsa yake so. ¹⁵ Sa’an nan Rebeka ta d’auki riguna mafi kyau na Isuwa babban d’anta, waɗanda take da su a gida ta sa wa karamin d’anta Yakub. ¹⁶ Sai ta mamanne gashin awakin nan biyu a hannuwansa da bayan wuyarsa wanda ba gashi. ¹⁷ Sa’an nan ta ba wa d’anta

Yakub abinci mai dafi da kuma burodin da ta yi.

¹⁸ Shi kuwa ya tafi wurin mahaifinsa ya ce, “Babana.”

Shi kuma ya amsa “I, dāna, wane ne?”

¹⁹ Yakub ya ce wa mahaifinsa, “Ni ne Isuwa dān farinka. Na yi yadda ka fada mini. Ina rokonka tashi ka zauna ka ci naman, domin ka sa mini albarkarka.”

²⁰ Ishaku ya tambayi dānsa, “Yaya aka yi ka samo shi da sauri haka, dāna?”

Yakub ya amsa ya ce, “UBANGIJI Allahnka ne ya ba ni nasara.”

²¹ Sai Ishaku ya ce wa Yakub, “Zo kusa don in taɓa ka, dāna, domin in sani ko tabbatacce kai ne dāna Isuwa ko babu.”

²² Yakub kuwa ya matsa kusa da mahaifinsa Ishaku, wanda ya tattaɓa shi, sa’an nan ya ce, “Muryan nan dai, muryar Yakub ce, amma hannuwan, hannuwan Isuwa ne.” ²³ Bai gane shi ba, gama hannuwansa suna da gashi kamar na dān’uwansa Isuwa, saboda haka ya albarkace shi. ²⁴ Ya tambaya, “Tabbatacce kai ne dāna Isuwa?”

Ya amsa ya ce “Ni ne.”

²⁵ Sa’an nan ya ce, “Dana, kawo mini naman da ka farauto in ci, domin in sa maka albarka.”

Yakub ya kawo masa ya kuwa ci; ya kuma kawo masa ruwan inabi ya kuma sha. ²⁶ Sa’an nan mahaifinsa Ishaku ya ce masa, “Zo nan, dāna ka sumbace ni.”

²⁷ Saboda haka ya je gunsa ya sumbace shi. Sa’ad da Ishaku ya ji kanshin rigunansa, sai ya sa masa albarka ya ce,

“Aha, kanshin dƙana
yana kama da kanshin jejin
da UBANGIJI ya sa wa albarka ne.

28 Allah yā ba ka daga rabar sama da kuma
yalwar kasa,
yalwar hatsi da sabon ruwan inabi.

29 Bari al’ummai su bauta maka mutane kuma
su rusuna maka.

Ka zama shugaba a kan ’yan’uwanka
bari kuma ’ya’yan mahaifiyarka su rusuna
maka.

Bari waƙƙanda suka la’anta ka, su la’antu;
waƙƙanda kuma suka sa maka albarka, su
sami albarka.”

30 Bayan Ishaku ya gama sa masa albarka,
Yakub yana fita daga mahaifinsa ke nan, sai
ga dƙan’uwansa Isuwa ya dawo daga farauta.

31 Shi ma ya shirya abinci mai dadī ya kawo
wa mahaifinsa. Sa’an nan ya ce masa, “Babana,
tashi ka zauna ka ci daga abin da na farauto,
domin ka sa mini albarka.”

32 Mahaifinsa Ishaku ya tambaye shi, “Wane
ne kai?”

Ya amsa, “Ni ne dƙanka, dƙan farinka, Isuwa.”

33 Ishaku ya yi makyarkyata kwarai ya ce, “To,
wane ne wannan da ya farauto nama ya kawo
mini kafin ka zo, har na ci na kuma sa masa
albarka? Tabbatacce zai zama mai albarka!”

34 Sa’ad da Isuwa ya ji kalmomin mahaifinsa,
sai ya fashe da kuka mai zafi kuma da karfi, ya ce
wa mahaifinsa, “Ka albarkace ni, ni ma, baba!”

35 Amma ya ce, “Dan’uwanka ya zo da makirci
ya karfi albarkarka.”

³⁶ Isuwa ya ce, “Ba saboda haka ne aka raɗa masa suna Yakub* ba? Ya yi mini kwace sau biyu ke nan; ya kwace mini matsayina na ɗan fari, ga shi yanzu kuma ya karɓi albarkata.” Sa’an nan ya yi tambaya, “Ba sauran albarkar da ka rage mini?”

³⁷ Ishaku ya amsa wa Isuwa, “Na mai da shi shugaba a kanka, na sa dukan dangoginsa su zama bayinsa, na kuma ba shi hatsi da sabon ruwan inabi. Saboda haka me kuma zan yi maka ɗana?”

³⁸ Isuwa ya ce wa mahaifinsa, “Iyakar albarkar da kake da ita ke nan, baba? Ka albarkace ni ni ma, baba!” Sai Isuwa ya ɗaga murya ya yi kuka.

³⁹ Mahaifinsa Ishaku ya amsa masa ya ce, “Ga shi, ni’imar kasar za ta nisanci mazauninka. Raɓar samaniya can kwankoli za ta nisance ka.

⁴⁰ Za ka rayu ta wurin takobi za ka kuwa bauta wa ɗan’uwanka. Amma sa’ad da ka ɓalle, za ka kakkarye karkiyarsa daga wuyanka.”

Yakub ya gudu zuwa wurin Laban

⁴¹ Isuwa ya rike Yakub a zuciya saboda albarkar da mahaifinsa ya sa masa. Ya ce wa kansa, “Kwanakin mutuwar mahaifina sun yi kusa; sa’an nan zan kashe ɗan’uwana Yakub.”

⁴² Sa’ad da aka faɗa wa Rebeka abin da babban ɗanta Isuwa ya faɗa, sai ta kira ɗanta Yakub

* **27:36** Yakub yana nufin ya kama ɗiɗɗigi, a habaici ya yi ruɗu.

ta ce masa, “Dan’uwanka Isuwa yana ta’azantar da kansa da tunanin kashe ka. ⁴³ To, fa, d’ana, yi abin da na ce; gudu nan take zuwa wurin d’an’uwana Laban a Haran. ⁴⁴ Zauna tare da shi na dan lokaci sai dan’uwanka ya huca. ⁴⁵ Sa’ad da dan’uwanka ya daina fushi da kai, ya kuma manta da abin da ka yi masa, zan aika don ka dawo daga can. Don me zan rasa ku biyu a rana guda?”

⁴⁶ Sa’an nan Rebeka ta ce wa Ishaku, “Ni fa na gaji da matan Hittiyawan nan. In Yakub ya auri mata daga cikin matan kasan nan, wato, daga matan Hittiyawa irin wadannan, rayuwata ba za ta dafa mini kome ba.”

28

¹ Saboda haka Ishaku ya kira Yakub, ya kuma albarkace* shi, sa’an nan ya umarce shi ya ce, “Kada ka auri mace daga Kan’ana. ² Tashi nan da nan ka tafi Faddan Aram,† zuwa gidan mahaifin mahaifiyarka Betuwel. Ka dauko wa kanka mata a can daga cikin ‘ya’ya matan Laban dan’uwan mahaifiyarka. ³ Bari Allah Madaukaki‡ ya albarkace ka, ya kuma sa ka yi ta haihuwa ka ribaɓɓanya har ka zama kungiyar jama’o’i. ⁴ Bari Allah ya ba ka da kuma zuriyarka albarkar da ya ba wa Ibrahim, don ka amshi kasar da kake bakunci, kasar da Allah ya ba wa Ibrahim.” ⁵ Sa’an nan Ishaku ya sallami Yakub, ya kuwa tafi Faddan Aram, zuwa wurin

* **28:1** Ko kuwa gaishe † **28:2** Wato, arewa maso gabashin Mesopotamiya, haka ma a ayoyi 5, 6 da 7 ‡ **28:3** Da Ibraniyanci El-Shaddai.

Laban dan Betuwel mutumin Aram. Laban ne dan'uan Rebeka, wadda take mahaifiyar Yakub da Isuwa.

⁶ Yanzu Isuwa ya san cewa Ishaku ya albarkaci Yakub ya kuma aike shi zuwa Faddan Aram don yã auri mata daga can, ya kuma san cewa sa'ad da ya albarkace shi, ya umarce shi cewa, "Kada ka auro wata mace daga cikin Kan'aniyawa," ⁷ ya kuma san cewa Yakub ya yi biyayya da mahaifinsa da kuma mahaifiyarsa, ya kuwa tafi Faddan Aram. ⁸ Sai Isuwa ya gane cewa matan Kan'aniyawa ba su gamshi mahaifinsa Ishaku ba; ⁹ saboda haka sai ya tafi wurin Ishmayel ya auri Mahalat, 'yar'uar Nebayiwot da kuma 'yar Ishmayel dan Ibrahim, ban da matan da yake da su.

Mafarkin Yakub a Betel

¹⁰ Yakub ya bar Beyersheba ya kama hanyar Haran. ¹¹ Sa'ad da ya kai wani wuri, sai ya dakata domin yã kwana, gama rana ta riga ta fãfi. Ya ñauki dutse daga cikin duwatsun wurin, ya sa shi ya zama matashin kansa, sa'an nan ya kwanta don yã yi barci. ¹² Ya yi mafarki inda ya ga wata matakalar hawa,§ tsaye a kasa, kanta ta kai sama, mala'ikun Allah kuwa suna hawa, suna sauka a kanta. ¹³ A can bisanta*UBANGIJI ya tsaya, ya kuma ce, "Ni ne UBANGIJI Allah na mahaifinka Ibrahim da kuma Allah na Ishaku. Zan ba ka, kai da kuma zuriyarka, kasar da kake kwance a kai. ¹⁴ Zuriyarka za tã zama kamar kurar kasa, za ka kuma bazu zuwa yamma da

§ 28:12 Ko tsani. * 28:13 Ko kuwa can kusa da shi

kuma gabas, zuwa arewa da kuma kudu. Dukan mutanen duniya za su sami albarka ta wurinka da kuma ta wurin 'ya'yanka. ¹⁵ Ina tare da kai, zan lura da kai duk inda ka tafi, zan kuma dawo da kai zuwa wannan kasa. Ba zan rabu da kai ba sai na cika abin da na yi maka alkawari.”

¹⁶ Sa'ad da Yakub ya farka daga barci, sai ya yi tunani ya ce, “Tabbatacce UBANGIJI yana a wannan wuri, ban kuwa sani ba.” ¹⁷ Ya ji tsoro, ya kuma ce, “Wane irin wuri ne mai banrazana haka! Lalle wannan gidan Allah ne, kuma nan ne kofar sama.”

¹⁸ Kashegari da sassafe, sai Yakub ya dfauki dutsen da ya yi matashin kai da shi, ya kafa shi al'amudi, ya kuma zuba mai a kansa. ¹⁹ Ya kira wannan wuri Betel† ko da yake dā ana kiran birnin Luz ne.

²⁰ Sa'an nan Yakub ya yi alkawari cewa, “In Allah zai kasance tare da ni yā kuma lura da ni a wannan tafiya, yā kuma ba ni abinci in ci da tufafi in sa, ²¹ har in dawo lafiya zuwa gidan mahaifina, to, UBANGIJI‡ zai zama Allahna ²² kuma§ wannan dutsen da na kafa al'amudi, zai zama gidan Allah, kuma dukan abin da ka ba ni zan ba ka kashi daya bisa goma.”

29

Yakub ya isa Faddan Aram

† **28:19** Betel yana nufin gidan Allah. ‡ **28:21** Ko kuwa Da yake Allah... gidan mahaifina, UBANGIJI § **28:22** Ko kuwa gida, UBANGIJI, kuwa zai zama Allahna, sa'an nan. ²² Kuma

¹ Sa'an nan Yakub ya ci gaba da tafiyarsa har ya kai kasar mutanen gabashi. ² A can ya ga rijiya a jeji da garkuna uku na tumaki kwance kusa da ita, gama a wannan rijiya ce ake shayar da garkuna. Dutsen da ake rufe bakin rijiyar mai girma ne. ³ Sa'ad da dukan garkuna suka taru a can, sai makiyayan su gungurar da dutsen daga bakin rijiyar su shayar da tumaki. Sa'an nan su mai da dutsen a wurinsa a bakin rijiya.

⁴ Yakub ya tambayi makiyayan ya ce, "Yan'uwa, ina kuka fito?"

Suka amsa, "Mu daga Haran ne."

⁵ Sai ya ce musu, "Kun san Laban, jikan Nahor?"

Suka amsa, "I, mun san shi."

⁶ Sa'an nan Yakub ya tambaye su, "Yana nan lafiya?"

Suka ce, "I, yana lafiya, ga ma 'yarsa Rahila tafe da tumaki."

⁷ Ya ce, "Duba har yanzu da sauran rana da yawa, lokaci bai kai na tara garkuna ba. Ku shayar da tumaki ku mai da su wurin kiwo."

⁸ Suka amsa suka ce, "Ba za mu iya ba, sai dukan garkunan sun taru, aka kuma gungurar da dutsen daga bakin rijiyar. Sa'an nan za mu shayar da tumakin."

⁹ Tun yana cikin magana da su, sai ga Rahila ta zo da tumakin mahaifinta, gama ita makiyayyiyar ce. ¹⁰ Sa'ad da Yakub ya ga Rahila 'yar Laban, dan'uwan mahaifiyarsa, da tumakin Laban, sai ya tafi ya gungurar da dutsen daga bakin rijiyar, ya kuma shayar da tumakin kawunsa. ¹¹ Sa'an nan Yakub ya sumbaci Rahila, ya kuma daga

murya ya yi kuka. ¹² Ya riga ya faɗa wa Rahila cewa shi dangin mahaifinta ne kuma ɗan Rebeka. Saboda haka ta ruga da gudu ta faɗa wa mahaifinta.

¹³ Nan da nan, da Laban ya sami labari game da Yakub, ɗan 'yar'uwar, ya gaggauta yã sadu da shi. Sai ya rungume shi ya sumbace shi, ya kuma kawo shi gidansa, a can kuwa Yakub ya faɗa masa dukan waɗannan abubuwa. ¹⁴ Sa'an nan Laban ya ce masa, "Kai nama da jinina ne."

Yakub ya auri Liyatu da Rahila

Bayan Yakub ya zauna da shi na wata guda cif, ¹⁵ sai Laban ya ce masa, "Don kawai kai dangina ne na kusa, sai kawai ka yi mini aiki a banza? Faɗa mini abin da albashinka zai zama."

¹⁶ Laban dai yana da 'ya'ya mata biyu; sunan babbar Liyatu, sunan karamar kuwa Rahila. ¹⁷ Liyatu tana da raunannun* idanu, amma Rahila dai tsarinta yana da kyau kuma kyakkyawa ce. ¹⁸ Yakub ya kaunaci Rahila, sai ya ce, "Zan yi maka aiki na shekaru bakwai domin karamar 'yarka Rahila."

¹⁹ Laban ya ce, "Ya fi kyau in ba ka ita, da in ba wani mutum dabam. Zauna tare da ni." ²⁰ Saboda haka Yakub ya yi bauta shekaru bakwai domin a ba shi Rahila, amma shekarun suka zama kamar 'yan kwanaki ne kawai gare shi saboda kaunar da yake mata.

²¹ Sa'an nan Yakub ya ce wa Laban, "Ba ni matata. Lokacina ya cika, ina kuma so in kwana da ita."

* **29:17** Ko kuwa mai laulayi

²² Saboda haka Laban ya tara dukan mutanen wurin, ya yi biki. ²³ Amma da yamma ta yi, sai ya dauki 'yarsa Liyatu ya ba da ita ga Yakub, sai Yakub ya kwana da ita. ²⁴ Laban kuma ya ba da baranyarsa Zilfa wa 'yarsa tā zama mai hidimarta.

²⁵ Sa'ad da safiya ta yi, sai ga Liyatu! Saboda haka Yakub ya ce wa Laban, "Mene ne ke nan ka yi mini? Na yi maka bauta domin Rahila, ba haka na yi ba? Don me ka rufe ni?"

²⁶ Laban ya amsa, "Ba al'adarmu ba ce a nan a ba da 'ya karama aure kafin 'yar fari. ²⁷ Ka gama makon amaryanci na 'yar nan; sa'an nan za mu ba ka karamar ita ma, don karin wafansu shekaru bakwai na aiki."

²⁸ Haka kuwa Yakub ya yi. Ya gama mako guda da Liyatu, sa'an nan Laban ya ba shi 'yarsa Rahila tā zama matarsa. ²⁹ Laban ya ba da baranyarsa Bilha wa 'yarsa Rahila ta zama mai hidimarta. ³⁰ Yakub ya kwana da Rahila ita ma, ya kuwa kaunaci Rahila fiye da Liyatu. Ya kuma yi wa Laban aiki na karin wafansu shekaru bakwai.

'Ya'yan Yakub

³¹ Sa'ad da UBANGIJI ya ga ba a kaunar Liyatu, sai ya buɗe mahaifarta, amma Rahila ta zama bakararriya. ³² Sai Liyatu ta yi ciki ta haifi ɗa. Ta sa masa suna Ruben,[†] gama ta ce, "Domin UBANGIJI ya ga wahalata. Tabbatacce mijina zai kaunace ni yanzu."

[†] **29:32** Ruben ya yi kamar Ibraniyanci na, ya ga wahalata; sunan yana nufin duba, ɗa.

³³ Ta sāke yin ciki, sa'ad da kuma ta haifi dā sai ta ce, "Gama UBANGIJI ya ji cewa ba a kaunata, ya ba ni wannan shi ma." Saboda haka ta ba shi suna Simeyon.‡

³⁴ Har yanzu ta yi ciki, sa'ad da kuma ta haifi dā sai ta ce, "Yanzu, a karshe mijina zai manne mini, gama na haifa masa 'ya'ya maza uku." Saboda haka ta ba shi suna Lawi.§

³⁵ Ta sāke yin ciki, sa'ad da ta haifi dā sai ta ce, "A wannan lokaci zan yabi UBANGIJI." Saboda haka ta ba shi suna Yahuda.* Sa'an nan ta daina haihuwa.

30

¹ Sa'ad da Rahila ta ga cewa ba tā haifa wa Yakub 'ya'ya ba, sai ta fara kishin 'yar'uwarta. Saboda haka ta ce wa Yakub, "Ka ba ni 'ya'ya, ko kuwa in mutu!"

² Yakub ya fusata da ita ya ce, "Ina a matsayin Allah ne wanda ya hana ke samun 'ya'ya?"

³ Sa'an nan ta ce, "Ga Bilha, mai baiwata, ka kwana da ita don tā haifa mini 'ya'ya, ta gare ta kuwa ni ma in gina iyali."

⁴ Saboda haka ta ba shi baranyarta Bilha tā zama matarsa. Yakub kuwa ya kwana da ita, ⁵ ta kuwa yi ciki, ta kuma haifi dā. ⁶ Sa'an nan Rahila ta ce, "Allah ya baratar da ni; ya saurari rokona

‡ **29:33** Simeyon mai yiwuwa yana nufin wanda yake ji.

§ **29:34** Lawi ya yi kamar, kuma za a iya dāuka daga Ibraniyanci a matsayin manne. * **29:35** Yahuda ya yi kamar, kuma za a iya dāuka daga Ibraniyanci a matsayin Yabo.

ya kuma ba ni dfa.” Saboda wannan ta ba shi suna Dan.*

⁷ Baranyar Rahila ta sãke yin ciki ta kuma haifi wa Yakub dfa na biyu. ⁸ Sai Rahila ta ce, “Na yi kokawa sosai da ‘yar’uwata, na kuwa yi nasara.” Saboda haka ta kira shi Naftali.†

⁹ Sa’ad da Liyatu ta ga cewa ta daina haihuwa, sai ta dfauki mai hidimarta Zilfa ta ba da ita ga Yakub tã zama matarsa. ¹⁰ Baranyar Liyatu, Zilfa ta haifa wa Yakub dfa. ¹¹ Sai Liyatu ta ce, “Na yi sa’a!” Saboda haka ta ba shi suna Gad.‡

¹² Zilfa baranyar Liyatu ta haifa wa Yakub dfa na biyu. ¹³ Sai Liyatu ta ce, “Ni mai farin ciki ce! Mata za su ce da ni mai farin ciki.” Saboda haka ta sa masa suna Asher.§

¹⁴ A lokacin girbin alkama, sai Ruben ya je jeji ya dbebo manta-uwa ya kawo wa mahaifiyarsa Liyatu. Sai Rahila ta ce wa Liyatu, “Ina rokonki ki dfaan sam mini manta-uwa dfaanki.”

¹⁵ Amma ta ce mata, “Bai ishe ki ba ne da kika kwace mijina? Yanzu kuma kina so ki kwace manta-uwa na yarona?”

Sai Rahila ta ce “Shi ke nan, mijina zai iya kwana da ke yau saboda manta-uwa na dfaanki.”

¹⁶ Saboda haka sa’ad da Yakub ya dawo daga jeji a wannan yamma sai Liyatu ta fito ta tarye shi. Ta ce, “Dole ka kwana da ni, na yi hayarka da manta-uwa na dfaana.” Saboda haka ya kwana da ita a wannan dare.

* **30:6** Dan a nan yana nufin an baratar. † **30:8** Naftali yana nufin famata. ‡ **30:11** Gad zai iya nufin, sa’a ko kuwa kungiya. § **30:13** Asher yana nufin farin ciki.

¹⁷ Allah ya saurari Liyatu, ta kuwa yi ciki ta kuma haifa wa Yakub ɗa na biyar. ¹⁸ Sai Liyatu ta ce, “Allah ya sāka mini saboda na ba da mai hidimata ga mijina.” Saboda haka ta ba shi suna Issakar.*

¹⁹ Liyatu ta sāke yin ciki ta kuma haifa wa Yakub ɗa na shida. ²⁰ Sai Liyatu ta ce, “Allah ya ba ni kyauta mai daraja. A wannan lokaci mijina zai darajarta ni, domin na haifa masa ‘ya’ya maza shida.” Saboda haka ta ba shi suna Zebulun.†

²¹ Daga baya ta haifi ‘ya ta kuwa ba ta suna Dina.

²² Sai Allah ya tuna da Rahila; ya saurare ta ya kuma buɗe mahaifarta. ²³ Sai ta yi ciki ta kuma haifi ɗa ta ce, “Allah ya ɗauke mini kunyata.” ²⁴ Ta ba shi suna Yusuf,‡ ta kuma ce, “Bari UBANGIJI yā kara mini wani ɗa.”

Garkunan Yakub sun karu

²⁵ Bayan Rahila ta haifi Yusuf, sai Yakub ya ce wa Laban, “Ka sallame ni don in koma kasata. ²⁶ Ba ni matana da ‘ya’yana, waɗanda na bauta maka dominsu, zan kuwa tafi. Ka dai san yadda na bauta maka.”

²⁷ Amma Laban ya ce masa, “In na sami tagomashi daga gare ka, ina rokonka ka zauna. Na gane ta wurin duba cewa SUBANGIJI ya albarkace ni saboda kai.” ²⁸ Ya kara da cewa, “Faɗa albashinka, zan kuwa biya shi.”

* **30:18** Issakar ya yi kamar Ibraniyanci na lada. † **30:20** Zebulun mai yiwuwa yana nufin daraja. ‡ **30:24** Yusuf mai yiwuwa yana nufin ya kara. § **30:27** Ko kuwa mai yiwuwa ya arzuta da kuma

²⁹ Yakub ya ce masa, “Ka dai san yadda na yi maka aiki da kuma yadda dabbobinka suka yi yawa a hannuna. ³⁰ Kadān da kake da shi kafin zuwata ya karu sosai, kuma UBANGIJI ya albarkace ka a duk inda na tafi. Amma yanzu, yaushe zan yi wani abu domin gidana ni ma?”

³¹ Sai Laban ya yi tambaya, “Me zan ba ka?”

Yakub ya amsa ya ce, “Kada ka ba ni wani abu. Amma in za ka yi mini abu guda ɗaya, zan ci gaba da kiwon garkunanka, ina kuma lura da su. ³² Bari in ratsa cikin dukan garkunanka yau in fid da masu dabbare-dabbare da tumaki babare-babare, da kowane ɗan rago baki, da dabbare-dabbare da babare-babare na awaki daga ciki, waɗannan ne za su zama ladana. ³³ Gaskiyata kuwa za tã zama mini shaida nan gaba, duk sa’ad da ka bincika a kan albashin da ka biya ni. Duk akuyar da take tawa da ba dabbare-dabbare ko babare-babare, ko ɗan ragon da ba baki ba, zai kasance sata na yi.”

³⁴ Sai Laban ya ce, “Na yarda. Bari yã zama yadda ka faɗa.” ³⁵ A wannan rana ya ware dukan bunsurai da suke dabbare-dabbare da masu zãne-zãne, da dukan awakin da suke dabbare-dabbare (duka da suke da fari-fari a jikinsu), da dukan bakaken tumaki, ya sa su a hannun ‘ya’yansa maza. ³⁶ Sa’an nan ya sa nisan tafiya kwana uku tsakaninsa da Yakub, yayinda Yakub ya ci gaba da lura da sauran garkunan Laban Yakub.

³⁷ Yakub ya samo ɗanyen reshen itatuwan aduruku, da na katambiri, da na durumi, ya bare ya bar fararen cikin katakon rassan. ³⁸ Sa’an nan ya

zuba fararre rassan cikin dukan kwamame na banruwa saboda su kasance a gaban garkunan sa'ad da suka zo shan ruwa. A sa'ad da garkunan suke barbara suka kuma zo shan ruwa, ³⁹ sai su yi barbara a gaban rassan. Sai kuwa su haifi kanana masu zāne dabbare-dabbare, ko babare-babare ko masu zāne-zāne. ⁴⁰ Sai Yakub yā ware kananan garken dabam, amma sai yā sa sauran su fuskanci dabbobin da suke dabbare-dabbare da kuma bakake da suke na Laban. Ta haka ya ware garkuna dabam domin kansa bai kuwa hada su da dabbobin Laban ba. ⁴¹ A duk sa'ad da karfafa dabbobi mata suke barbara, Yakub yakan zuba rassan a kwamame a gaban dabbobin saboda su yi barbara kusa da rassan, ⁴² amma in dabbobin raunana ne, ba ya sa su a can. Saboda haka raunanan dabbobi suka zama na Laban, karfafan kuma suka zama na Yakub. ⁴³ Ta haka mutumin ya zama rikakke mai arziki, ya kasance mai manya-manyan garkuna, da bayi mata da maza, da rakuma da kuma jakuna.

31

Yakub ya gudu daga wurin Laban

¹ Yakub ya ji cewa 'ya'ya Laban mazan suna cewa, "Yakub ya kwashe dukan abin da mahaifinmu yake da shi, ya kuma sami dukan wannan arziki daga abin da yake na mahaifinmu."

² Yakub kuma ya lura cewa halin Laban gare shi ya canja ba kamar yadda yake a dā ba.

³ Sai UBANGIJI ya ce wa Yakub, "Koma kasar kakanninka da kuma danginka, zan kuwa kasance tare da kai."

⁴ Saboda haka Yakub ya aika a ce wa Rahila da Liyatu su zo jeji inda garkunan suke. ⁵ Sai ya ce musu, “Na ga cewa halin mahaifinku gare ni ba kamar yadda dā yake ba, amma Allah na mahaifina yana tare da ni. ⁶ Kun san cewa na yi aiki wa mahaifinku da dukan karfina, ⁷ duk da haka mahaifinku ya cuce ni ta wurin sauya albashina sau goma. Amma dai, Allah bai yardar masa yā yi mini lahani ba. ⁸ In ya ce, ‘Dabbare-dabbare ne za su zama ladanka,’ sai dukan garkunan su haifi dabbare-dabbare, in kuma ya ce, ‘Masu zāne-zāne ne za su zama ladanka,’ sai dukan garkunan su haifi kananan masu zāne-zāne. ⁹ Ta haka Allah ya kwashe dabbobin mahaifinku ya ba ni.

¹⁰ “A lokacin d’aukar cikin garken, na taɓa yin mafarki inda na ga bunsuran da suke barbara da garken, masu dabbare-dabbare, ko babare-babare, ko masu zāne-zāne ne. ¹¹ Sai mala’ikan Allah ya ce mini a mafarkin, ‘Yakub.’ Sai na amsa na ce, ‘Ga ni.’ ¹² Ya ce, ‘Daga idanunka ka gani, dukan bunsuran da suke hawan garken, masu dabbare-dabbare, ko babare-babare, ko masu zāne-zāne ne, gama na ga dukan abin da Laban yake yin maka. ¹³ Ni ne Allah na Betel, inda ka zuba wa al’amudi mai, da kuma inda ka yi mini alkawari. Yanzu ka bar wannan kasa nan take, ka koma kasarka ta ainihi.’ ”

¹⁴ Sai Rahila da Liyatu suka amsa suka ce, “Muna da wani rabo a gādon kayan mahaifinmu ne? ¹⁵ Ba kamar baki ne yake d’aukarmu ba? Ba sayar da mu kadai ya yi ba, har ma ya yi amfani da abin da aka biya saboda mu.

¹⁶ Tabbatacce dukan dukiyar da Allah ya kwashe daga mahaifinmu ya zama namu da 'ya'yanmu. Saboda haka ka yi duk abin da Allah ya faɗa maka."

¹⁷ Sa'an nan Yakub ya sa 'ya'yansa da matansa a kan rakuma, ¹⁸ ya kuma kora dukan dabbobinsa, suka ja gabansa, tare da dukan abubuwan da ya samu a Faddan Aram,* don su tafi wurin mahaifinsa Ishaku a kasar Kan'ana.

¹⁹ Sa'ad da Laban ya tafi don askin tumakinsa, sai Rahila ta sace gumakan gidan mahaifinta.

²⁰ Yakub kuwa ya ruɗe Laban mutumin Aram da bai sanar da shi zai gudu ba. ²¹ Saboda haka ya gudu da dukan abin da ya mallaka, ya ketare Kogi,† ya nufi yankin tuddan Gileyad.

Laban ya bi bayan Yakub

²² A rana ta uku, sai aka faɗa wa Laban cewa Yakub ya gudu. ²³ Sai Laban ya ɗauki danginsa tare da shi, ya bi bayan Yakub har kwana bakwai, ya kuma same shi a yankin tuddan Gileyad. ²⁴ Sai Allah ya bayyana ga Laban mutumin Aram a mafarki da dare, ya ce masa, "Ka yi hankali kada ka faɗa wa Yakub wani abu, ko mai kyau ko marar kyau."

²⁵ Yakub ya riga ya kafa tentinsa a yankin tuddan Gileyad sa'ad da Laban ya same shi. Laban da danginsa suka kafa sansani a can su ma. ²⁶ Sai Laban ya ce wa Yakub, "Me ke nan ka yi? Ka ruɗe ni, ka kuma ɗauki 'ya'yana mata kamar kamammun yaki. ²⁷ Me ya sa ka gudu

* **31:18** Wato, arewa maso gabashin Mesofotamiya † **31:21** Wato, Yuferites

a boye ka kuma rufe ni? Me ya sa ba ka fafa mini don in sallame ka da farin ciki da wakofi hade da kidin ganguna da garayu ba? ²⁸ Ba ka ma bari in sumbaci jikokina da 'ya'yana mata in yi musu bankwana ba. Ka yi wauta. ²⁹ Ina da iko in cuce ka; amma jiya da dare Allahn mahaifinka ya fafa mini, 'Ka yi hankali kada ka fafa wa Yakub wani abu ko mai kyau ko marar kyau.' ³⁰ Yanzu ka gudu domin kana marmari komawa gidan mahaifinka. Amma don me ka sace mini gumakana?"

³¹ Yakub ya amsa wa Laban, "Na ji tsoro ne, domin na yi tsammani za ka kwace 'ya'yanka mata daga gare ni karfi da yaji. ³² Amma in ka sami wani wanda yake da gumakanka, ba zai rayu ba. Kai da kanka ka duba a gaban danginmu, ko akwai wani abin da yake naka a nan tare da ni; in ka gani, ka dauka." Yakub dai bai san cewa Rahila ta sace gumakan ba.

³³ Saboda haka Laban ya shiga tentin Yakub, ya shiga tentin Liyatu da kuma tentuna matan nan biyu bayi, amma bai sami kome ba. Bayan ya fita daga tentin Liyatu, sai ya shiga tentin Rahila. ³⁴ Rahila fa ta kwashe gumakan gidan ta sa su cikin sirdin rakumi, ta kuma zauna a kansu. Laban ya bincika cikin kowane abu a tentin amma bai sami kome ba.

³⁵ Sai Rahila ta ce wa mahaifinta, "Kada ka yi fushi, ranka ya dafe da ban tashi tsaye a gabanka ba; gama ina al'adar mata ne." Saboda haka ya bincika amma bai sami gumakan gidan ba.

³⁶ Yakub ya fusata, ya kuma yi wa Laban fada. Ya tambayi Laban, “Mene ne laifina? Wanda zunubi na yi da kake farautata? ³⁷ Yanzu da ka bincika dukan kayayyakina, me ka samu da yake na gidanka? Kawo shi nan a gaban danginka da kuma dangina, bari su zama alkali tsakaninmu biyu.

³⁸ “Na kasance tare da kai shekaru ashirin. Tumakinka da awakinka ba su yi farin ciki ba, ban kuwa ci raguna daga garkunanka ba. ³⁹ Ban kawo dabbobinka da namun jeji suka yayyaga; na kuma d’auki hasarar ba? Ka nemi in biya dukan abin da aka sace da rana ko da dare. ⁴⁰ Yanayin da na kasance ke nan, da rana na sha zafin rana da dare kuma na sha sanyi, ga rashin barci. ⁴¹ Haka ya kasance shekaru ashirin da na yi a gidanka. Na yi maka aiki shekaru goma sha huɗu domin ‘ya’yanka mata biyu, na kuma yi shekaru shida domin garkunanka, ka kuma canja albashina sau goma. ⁴² Da ba don Allah na mahaifina, Allah na Ibrahim da kuma Tsoron Ishaku ya kasance tare da ni ba, tabbatacce da ka sallame ni hannu wofi. Amma Allah ya ga wahalata da famar hannuwana, ya kuwa tsawata maka da dare jiya.”

⁴³ Laban ya amsa wa Yakub, “Matan, ‘ya’yana ne, ‘ya’yansu, ‘ya’yana ne, garkunan kuma garkunana ne. Dukan abin da kake gani, nawa ne. Duk da haka me zan yi a rana ta yau ga waɗannan ‘ya’yana mata, ko kuma ga ‘ya’yan da suka haifa? ⁴⁴ Zo, bari mu kulla yarjejeniya, da kai da ni, bari kuma ta kasance shaida a tsakaninmu.”

⁴⁵ Saboda haka Yakub ya dauki dutse ya kafa yā zama al'amudi. ⁴⁶ Ya ce wa danginsa. "Ku tattara wafansu duwatsu." Sai suka kwashe duwatsu suka tsiba, suka kuwa ci abinci a can kusa da tsibin. ⁴⁷ Laban ya sa masa suna Yegar Sahaduta,‡ Yakub kuwa ya kira shi Galeyed.§

⁴⁸ Laban ya ce, "Wannan tsibi, shi ne shaida tsakaninka da ni a yau." Shi ya sa aka kira shi Galeyed. ⁴⁹ Aka kuma kira shi Mizfa,* domin ya ce, "UBANGIJI yā sa ido tsakanin ni da kai sa'ad da muka rabu da juna. ⁵⁰ Laban ya ce in ka wulakanta 'ya'yana mata, ko ka auri wafansu mata ban da 'ya'yana mata, ko da yake babu wani da yake tare da mu, ka tuna cewa Allah shi ne shaida tsakaninka da ni."

⁵¹ Laban ya kuma ce wa Yakub, "Ga wannan tsibi, ga kuma wannan al'amudin da na kafa tsakaninka da ni. ⁵² Wannan tsibin shi ne shaida, wannan al'amudi kuma shaida ne, cewa ba zan tsallake wannan tsibi zuwa gefenka don in cuce ka ba, kai kuma ba za ka tsallake wannan tsibi da al'amudi zuwa gefena don ka cuce ni ba. ⁵³ Bari Allah na Ibrahim da Allah na Nahor, Allah na iyayensu, yā zama alkali tsakaninmu."

Saboda haka Yakub ya yi rantsuwa da sunan Tsoron mahaiƙinsa Ishaku. ⁵⁴ Ya miƙa hadaya a can a ƙasar tudu, ya kuma gayyaci danginsa zuwa wurin cin abinci. Bayan suka ci, sai suka kwana a can.

‡ **31:47** Kalman nan ta Yegar Sahaduta a Arameyanci yana nufin tsibi. § **31:47** Kalman nan da Ibraniyanci tana nufin tsibi.

* **31:49** Mizfa yana nufin hasumiyar tsaro.

⁵⁵ Da sassafe kashegari sai Laban ya sumbaci jikokinsa da 'ya'yansa mata, ya sa musu albarka. Sa'an nan ya yi bankwana da su, ya koma gida.

32

Yakub ya shirya yã sadu da Isuwa

¹ Yakub shi ma ya kama hanyarsa, sai mala'ikun Allah suka sadu da shi. ² Sa'ad da Yakub ya gan su sai ya ce, "Wannan sansanin Allah ne!" Saboda haka ya kira wannan wuri Mahanayim.*

³ Sai Yakub ya aiki manzanni su sha gabansa zuwa wurin dan'uwansa Isuwa a kasar Seyir, a kauyen Edom. ⁴ Ya umarce su, "Ga abin da za ku faɗa wa maigidana Isuwa, 'Bawanka Yakub ya ce, na yi zama tare da Laban na kuwa kasance a can sai yanzu. ⁵ Ina da shanu da jakuna, tumaki da awaki, bayi maza da mata. Yanzu ina aika da wannan sako zuwa ga ranka yã dade, don in sami tagomashi a idanunka.'"

⁶ Sa'ad da manzannin suka komo wurin Yakub, suka ce, "Mun tafi wurin dan'uwanka Isuwa, yanzu kuwa yana zuwa ya sadu da kai, da kuma mutum dari huɗu tare da shi."

⁷ Da tsoro mai yawa da kuma damuwa, Yakub ya rarraba mutanen da suke tare da shi kungiyoyi† biyu, haka ma garkunan tumaki da awaki, da garkunan shanu da rakuma. ⁸ Ya yi tunani, "In Isuwa ya zo ya faɗa wa kungiya ɗaya,‡ sai kungiya ɗayan da ta ragu ta tsira."

* **32:2** Mahanayim yana nufin sansanoni biyu. † **32:7** Ko kuwa sansanoni; haka ma a aya 10 ‡ **32:8** Ko kuwa sansani

⁹ Sa'an nan Yakub ya yi addu'a, "Ya Allah na mahaifina Ibrahim, Allah na mahaifina Ishaku. Ya UBANGIJI kai da ka ce mini, 'Koma kasarka zuwa wurin danginka, zan kuma sa ka yi albarka.' ¹⁰ Ban cancanci dukan alheri da amincin da ka nuna wa bawanka ba. Da sanda kadai nake sa'ad da na ketare wannan Urdun, amma ga shi yanzu na zama kungiyoyi biyu. ¹¹ Ka cece ni, ina rokonka daga hannun d'an'uwana Isuwa, gama ina tsoro zai zo ya fada mini, ya karkashe mu duka, 'ya'ya da iyaye. ¹² Amma ka riga ka fada, 'Tabbatacce zan sa ka yi albarka. Zan kuma sa zuriyarka su zama kamar yashin teku da ba a iya kirgawa.' "

¹³ Ya kwana a can, daga cikin abin da yake tare da shi kuwa, ya zabi kyauta domin d'an'uwansa Isuwa, ¹⁴ awaki dari biyu da bunsurai ashirin, tumaki dari biyu da raguna ashirin, ¹⁵ rakuma mata talatin tare da kananansu, shanu arba'in da bijimai goma, jakuna mata ashirin da kuma jakuna maza goma. ¹⁶ Ya sa su a karkashin kulawar bayinsa, kowane kashin garke ya kasance a ware. Ya ce wa bayinsa, "Ku sha gabana, ku kuma ba da rata tsakanin garke da garke."

¹⁷ Ya umarci wanda yake jagorar ya ce, "Sa'ad da d'an'uwana Isuwa ya sadu da ku ya kuma yi tambaya, 'Ku na wane ne, ina za ku, kuma wane ne mai dukan dabbobin nan da suke gabanku?' ¹⁸ Sai ku ce, 'Na bawanka Yakub ne. Kyauta ce wa maigidana Isuwa, yana kuma tafe a bayanmu.' "

¹⁹ Yakub ya kuma umarci na biyu da na uku da kuma dukan wafansu da suka bi garkunan,

“Sai ku fada irin abu guda ga Isuwa sa’ad da kuka sadu da shi. ²⁰ Ku kuma tabbata kun ce, ‘Bawanka Yakub yana tafe a bayanmu.’” Gama Yakub ya yi tunani cewa, “Zan kwantar da ran Isuwa da wafannan kyautai, kafin mu sadu fuska da fuska, watakila yã karɓe shi.” ²¹ Saboda haka kyautai Yakub suka sha gabansa, amma shi kansa ya kwana a sansani.

Yakub ya yi kokawa da Allah

²² A wannan dare Yakub ya tashi ya ɗauki matansa biyu, da matan nan biyu masu hidima da ‘ya’yansa goma sha ɗaya ya haye rafin Yabbok. ²³ Bayan ya sa suka haye rafin, haka ma ya tura dukan mallakarsa zuwa hayen. ²⁴ Saboda haka sai aka bar Yakub shi kaɗai. Sai ga wani mutum ya zo ya yi kokawa da shi har wayewar gari. ²⁵ Da mutumin ya ga cewa bai fi karfin Yakub ba, sai ya bugi kwarin kashin cinyar Yakub, sai gabar kashin cinyarsa ya goce, a sa’ad da yake kokawa da mutumin. ²⁶ Sa’an nan mutumin ya ce, “Bar ni in tafi, gama gari ya waye.”

Amma Yakub ya amsa ya ce, “Ba zan bar ka ka tafi ba, sai ka sa mini albarka.”

²⁷ Mutumin ya tambaye shi ya ce, “Mene ne sunanka?”

Yakub ya amsa ya ce, “Yakub.”

²⁸ Sai mutumin ya ce, “Sunanka ba zai kara zama Yakub ba, amma Isra’ila,§ gama ka yi kokawa da Allah da mutane, ka kuwa yi rinjaye.”

§ 32:28 Isra’ila yana nufin ya yi kokawa da Allah.

²⁹ Yakub ya ce, “Ina rokonka, faɗa mini sunanka.”

Amma mutumin ya amsa ya ce, “Me ya sa kake tambayata sunana?” Sa’an nan ya albarkace shi.

³⁰ Saboda haka Yakub ya kira wurin Feniyeɓ,* yana cewa, “Domin na ga Allah fuska da fuska, duk da haka aka bar ni da rai.”

³¹ Rana ta yi sama a sa’ad da ya wuce Fenuwel yana kuma ɗingishi saboda kashin cinyarsa.

³² Wannan ya sa har wa yau Isra’ilawa ba sa cin jijiyar kashin cinya wadda take a kwarin kashin cinya, domin an taɓa kwarin kashin cinyar Yakub kusa da jijiyar.

33

Yakub ya sadu da Isuwa

¹ Yakub ya ɗaga ido ke nan, sai ga Isuwa yana zuwa tare da mutanensa ɗari huɗu; saboda haka sai ya rarraba ‘ya’yan wa Liyatu, Rahila da kuma matan nan biyu masu hidima. ² Ya sa matan nan biyu masu hidima da ‘ya’yansu a gaba, Liyatu da ‘ya’yanta biye, sa’an nan Rahila da Yusuf a baya. ³ Shi kansa ya sha gabansu, ya rusuna har kasa sau bakwai, kafin ya kai kusa da inda ɗan’uwansa Isuwa yake.

⁴ Amma Isuwa ya ruga a guje ya sadu da Yakub ya rungume shi; ya faɗa a wuyansa ya sumbase shi. Suka kuma yi kuka. ⁵ Sa’an nan Isuwa ya ɗaga ido ya ga mata da ‘ya’ya. Ya yi tambaya, “Su wane ne waɗannan tare da kai?”

* **32:30** Feniyeɓ yana nufin fuskar Allah.

Yakub ya amsa, “Su ne ‘ya’yan da Allah cikin alheri ya ba bawanka.”

⁶ Sai matan nan biyu masu hidima da ‘ya’yansu suka matso kusa suka durkusa. ⁷ Biye da su, Liyatu da ‘ya’yanta suka zo suka rusuna. A karshe duka, sai Yusuf da Rahila suka zo, su ma suka rusuna.

⁸ Isuwa ya yi tambaya, “Me kake nufi da dukan abubuwan nan da na sadu da su ana korarsu?”

Sai Yakub ya ce, “Don in sami tagomashi a idanunka ne, ranka yā dade.”

⁹ Amma Isuwa ya ce, “Na riga na sami abin da ya ishe ni, d’an’uwana. Rike abin da kake da shi don kanka.”

¹⁰ Sai Yakub ya ce, “A’a, ina rokonka, in na sami tagomashi a idanunka, sai ka karbi wannan kyautai daga gare ni. Gama ganin fuskarka kamar ganin fuskar Allah ne, yanzu da ka karbe ni da farin ciki. ¹¹ Ina rokonka ka karbi kyautar da aka kawo maka, gama Allah ya yi mini alheri kuma ina da kome da nake bukata.” Ganin yadda Yakub ya nace, sai Isuwa ya karɓa.

¹² Sa’an nan Isuwa ya ce, “Bari mu tafi, zan yi maka rakiya.”

¹³ Amma Yakub ya ce masa, “Ranka yā dade, ka san cewa ‘ya’yan kanana ne, dole in lura da tumaki da shanun da suke shayar da jariransu. In aka kore su da gaggawa a rana guda kadai, dukan dabbobin za su mutu. ¹⁴ Saboda haka bari ranka yā dade yā sha gaban bawansa, ni kuma in tafi a hankali bisa ga saurin abin da ake kora a gabana da kuma saurin ‘ya’yan, sai na iso wurinka ranka yā dade, a Seyir.”

15 Sai Isuwa ya ce, “To, bari in bar wadansu mutanena tare da kai.”

Yakub ya ce, “Amma me ya sa za ka yi haka? Bari dai in sami tagomashi a idanunka ranka ya dade.”

16 Saboda haka a wannan rana Isuwa ya kama hanyar komawa zuwa Seyir. 17 Yakub kuwa, ya tafi Sukkot, inda ya gina wuri domin kansa, ya kuma yi bukkoki domin dabbobinsa. Shi ya sa aka kira wurin Sukkot.*

18 Bayan Yakub ya zo daga Faddan Aram,† ya iso lafiya a birnin‡ Shekem a Kan’ana, ya kuma kafa sansani a kofar birni. 19 Ya sayi fili daga ‘ya’yan Hamor maza, mahaifin Shekem inda ya kafa tentinsa, a bakin azurfa§ dari. 20 A can ya kafa bagade ya kuma kira shi El Elohe Isra’ila.*

34

Dina da mutanen Shekem

1 To, Dina, ‘yar da Liyatu ta haifa wa Yakub, ta je ta ziyarci matan kasar. 2 Sa’ad da Shekem dan Hamor Bahiwiye mai mulkin wurin ya gan ta, sai ya kama ta, ya kwana da ita, ya bata ta. 3 Zuciyarsa kuwa ta damu da son Dina ‘yar Yakub, ya kuwa kaunaci yarinyar, ya yi mata magana a hankali. 4 Sai Shekem ya ce

* 33:17 Sukkot yana nufin bukkoki. † 33:18 Wato, arewa maso yammancin Mesofotamiya ‡ 33:18 Ko kuwa isa a Salem, wani § 33:19 Da Ibraniyanci Kesita dari; Kesita shi ne ma’aunin kuƙi na nauyi da kuma darajar abin da ba a sani ba. * 33:20 El Elohe Isra’ila yana nufin Allah, Allahn Isra’ila ko kuwa Madfaukaki ne Allah na Isra’ila.

wa mahaifinsa Hamor, “Ka auro mini wannan yarinya ta zama matata.”

⁵ Sa’ad da Yakub ya ji cewa an bata ‘yarsa Dina, sai ya yi shiru game da batun sai ‘ya’yansa maza sun dawo gida, gama ‘ya’yansa suna a jeji tare da dabbobinsa suna kiwo.

⁶ Sai Hamor mahaifin Shekem ya je don yā yi magana da Yakub. ⁷ Da ‘ya’yan Yakub maza suka dawo daga jeji sai suka ji labarin. Abin kuwa ya zafe su kwarai, don Shekem ya jawo abin kunya wa jama’ar Isra’ila ta wurin kwana da ‘yar Yakub, don bai kamata wannan abu yā faru ba.

⁸ Amma Hamor ya ce musu, “Dana Shekem ya sa zuciyarsa a kan ‘yarku. Ina rokonku ku ba shi ita yā aura. ⁹ Ku yi auratayya da mu; ku aurar mana da ‘ya’yanku mata, ku kuma ku auro ‘ya’yanmu mata wa kanku. ¹⁰ Za ku iya zauna a cikinmu, kasar tana nan a buɗe dominku. Ku yi zama a cikinta, ku yi sana’a,* ku kuma sami dukiya.”

¹¹ Sai Shekem ya ce wa mahaifin Dina da kuma ‘yan’uwanta. “Bari in sami tagomashi a idanunku, zan kuwa ba ku duk abin da kuka tambaya. ¹² Ku fada mini nawa ne dukiyar aure da kuma sadakin da zan kawo bisa ga yadda kuke so, zan kuwa biya duk abin da kuka ce. Ku dai bar ni in aure yarinyar ta zama matata.”

¹³ Domin an bata ‘yar’uwansu Dina, sai ‘ya’yan Yakub maza suka amsa a ha’ince yayinda suke wa Shekem da mahaifinsa Hamor magana.

* **34:10** Ko kuwa ku yi ma’amala a saukaƙe; haka ma a aya 21

14 Suka ce musu, “Ba za mu iya yin wannan abu ba, ba za mu iya ba da ‘yar’uwarmu ga mutumin da ba shi da kaciya ba. Wannan zai zama abin kunya ne a gare mu. 15 Za mu yarda da wannan kadai ta wannan sharadi, cewa za ku zama kamar mu ta wurin yin wa dukan ‘ya’yanku maza kaciya. 16 Sa’an nan za mu ba da ‘ya’yanmu mata aure gare ku, mu kuma mu aure ‘ya’yanku mata wa kanmu. Za mu zauna a cikinku mu kuma zama mutane d’aya da ku. 17 Amma in ba za ku yarda a yi muku kaciya ba, za mu d’auki ‘yar’uwanmu† mu tafi.”

18 Sharudansu sun gamshi Hamor da d’ansa, Shekem. 19 Saurayin wanda aka fi girmamawa a cikin dukan gidan mahaifinsa, bai bata lokaci a yin abin da suka ce ba, domin ya ji dadin ‘yar Yakub. 20 Saboda haka Hamor da d’ansa Shekem suka tafi kofar birninsu don su yi magana da mutanen garinsu. 21 Suka ce, “Wadannan mutane ba su da damuwa, bari su zauna a cikin kasarmu, su kuma yi sana’a a ciki; kasar tana da isashen fili dominsu. Za mu iya auro ‘ya’yansu mata, su kuma su auri namu. 22 Amma mutanen za su yarda su zauna tare da mu kamar mutane d’aya kawai bisa wannan sharadi, cewa a yi wa mazanmu kaciya, kamar yadda su kansu suke. 23 Ashe, shanunsu, dukiyarsu da dukan sauran dabbobinsu, ba za su zama namu ba? Saboda haka mu yarda, za su kuwa zauna a cikinmu.”

24 Dukan mazan da suka fito kofar birnin suka yarda da Hamor da kuma d’ansa Shekem, aka kuwa yi wa kowane namiji a birnin kaciya.

† 34:17 Da Ibraniyanci ‘ya.

²⁵ Bayan kwana uku, yayinda dukansu suna cikin zafi mikin kaciya, sai biyu daga cikin 'ya'yan Yakub maza, Simeyon da Lawi, 'yan'uwan Dina, suka d'auki takubansu suka fāda wa birnin ba labari, suka kashe kowane namiji. ²⁶ Suka kashe Hamor da d'ansa Shekem da takobi, suka d'auko Dina daga gidan Shekem suka tafi. ²⁷ Sa'an nan 'ya'yan Yakub maza suka bi kan gawawwakin, suka washe arzikin birni‡ saboda an bata 'yar'uwersu. ²⁸ Suka kwashe garkunansu na shanu da jakuna, da kuma kome na mutanen a birnin da kuma cikin gonaki. ²⁹ Suka kwashe dukan dukiyarsu da dukan matansu da 'ya'yansu, suka kwashe kome da yake cikin gidaje.

³⁰ Sai Yakub ya ce wa Simeyon da Lawi, “Kun jawo mini wahala ta wurin sa in zama abin ki ga Kan'aniyawa da Ferizziyawa, mazaunan wannan kasa. Mu kima ne, in kuwa suka hada kai gāba da ni, suka fāda mini, za su hallaka ni da gidana.”

³¹ Amma 'ya'yansa suka amsa, “To§, ya dace ke nan da ya yi da 'yar'uwarmu kamar karuwa?”

35

Yakub ya koma zuwa Betel

¹ Sa'an nan Allah ya ce wa Yakub, “Haura zuwa Betel ka yi zama a can, ka kuma gina bagade a can wa Allah wanda ya bayyana gare ka sa'ad da kake gudu daga d'an'uwanka Isuwa.”

‡ 34:27 Ko kuwa domin § 34:31 Ko kuwa wato

2 Saboda haka Yakub ya ce wa gidansa da kuma dukan wafanda suke tare da shi, “Ku zubar da bakin allolin da kuke da su, ku tsarkake kanku, ku kuma canja tufafinku. 3 Sa’an nan ku zo, mu haura zuwa Betel, inda zan gina bagade wa Allah wanda ya amsa mini a ranar wahalata, wanda kuma ya kasance tare da ni a dukan inda na tafi.” 4 Saboda haka suka ba Yakub dukan bakin allolin da suke da su, da zaban da suke kunnuwansu, sai Yakub ya binne su a karkashin itacen oak a Shekem. 5 Sa’an nan suka kama hanya, tsoron Allah kuwa ya kama dukan garuruwan da suke kewayensu har babu wanda ya iya bin su.

6 Yakub da dukan mutanen da suke tare da shi suka zo Luz (wato, Betel) a kasar Kan’ana. 7 A can ya gina bagade, ya kuma kira wurin El Betel,* gama a can ne Allah ya bayyana kansa gare shi sa’ad da yake gudu daga d’an’uwansa.

8 To, Debora, ungozomar Rebeka ta rasu aka kuma binne ta a karkashin itacen oak, kasa da Betel. Saboda haka aka kira wurin Allon Bakut.†

9 Bayan Yakub ya komo daga Faddan Aram,‡ sai Allah ya bayyana gare shi, ya kuma albarkace shi. 10 Allah ya ce masa, “Sunanka Yakub§ ne, amma ba za a kara kira ka Yakub ba; sunanka zai zama Isra’ila.”* Saboda haka ya ba shi suna Isra’ila.

* 35:7 El Betel yana nufin Allah na Betel. † 35:8 Allon yana nufin itacen oak na kuka. ‡ 35:9 Wato, arewa maso yammancin Mesofotamiya, haka ma a aya 26 § 35:10 Yakub yana nufin ya kama diddige, a habaici dai, ya rufi. * 35:10 Isra’ila yana nufin kokawa da Allah.

¹¹ Sai Allah ya ce masa, “Ni ne Allah Madfaukaki†, ka yi ta haihuwa, ka kuma ribabbanya. Al’umma da tarin al’ummai za su fito daga gare ka, sarakuna kuma za su fito daga jikinka. ¹² Kasar da na ba wa Ibrahim da Ishaku, zan kuma ba ka, zan kuma ba da wannan kasa ga zuriyarka a bayanka.” ¹³ Sa’an nan Allah ya tashi sama daga gare shi a wurin da ya yi magana da shi.

¹⁴ Yakub kuwa ya kafa al’amudin dutse a inda Allah ya yi magana da shi, ya zuba hadaya ta sha a kansa; ya kuma zuba mai a kansa. ¹⁵ Yakub ya kira inda Allah ya yi magana da shi, Betel.‡

Mutuwar Rahila da Ishaku

¹⁶ Sa’an nan suka tashi daga Betel. Yayinda suna da d’an nisa da Efrat, sai Rahila ta fara nakuda ta kuwa sha wahala sosai. ¹⁷ Sa’ad da take cikin zafin haihuwa, sai macen da ta karɓi haihuwar ta ce mata, “Kada ki ji tsoro, gama yanzu kin sami wani d’a.” ¹⁸ Yayinda take jan numfashinta na karshe, sai ta ba wa danta suna Ben-Oni.§ Amma mahaifinsa ya kira shi Benyamin.*

¹⁹ Ta haka Rahila ta rasu, aka kuma binne ta a hanya zuwa Efrata (wato, Betlehem). ²⁰ Yakub ya kafa al’amudi bisa kabarinta, al’amudin kabarin Rahila ke nan, wanda yake can har wa yau.

²¹ Isra’ila ya yi gaba, ya kafa tentinsa gaba da Migdal Eder. ²² Yayinda Isra’ila yana zama

† **35:11** Da Ibraniyanci El-Shaddai ‡ **35:15** Betel yana nufin gidan Allah. § **35:18** Ben-Oni yana nufin d’a na wahalata.

* **35:18** Benyamin yana nufin d’a na hannun damana.

a wancan yanki, Ruben ya shiga ya kwana da Bilha kwarkwarar mahaifinsa, Isra'ila kuwa ya ji labari.

Yakub ya haifi 'ya'ya maza goma sha biyu.

- ²³ 'Ya'yan Liyatu maza,
Ruben shi ne ɗan fari na Yakub.
Sauran su ne, Simeyon, Lawi, Yahuda, Is-sakar da Zebulun.
- ²⁴ 'Ya'yan Rahila maza su ne,
Yusuf da Benyamin.
- ²⁵ 'Ya'yan Bilha maza, mai hidimar Rahila su ne,
Dan da Naftali.
- ²⁶ 'Ya'yan Zilfa maza, mai hidimar Liyatu su ne,
Gad da Asher.

Wadannan su ne 'ya'yan Yakub maza, wafanda aka haifa masa a Faddan Aram.

- ²⁷ Yakub ya dawo gida wurin mahaifinsa Ishaku a Mamre, kusa da Kiriyaƙt Arba (wato, Hebron), inda Ibrahim da Ishaku suka zauna.
- ²⁸ Ishaku ya rayu shekaru ɗari da tamanin,
- ²⁹ sa'an nan ya ja numfashinsa na karshe, ya kuwa mutu, aka kuma tara shi ga mutanensa da kyakkyawan tsufa da kuma cikakken shekaru. 'Ya'yansa maza, Isuwa da Yakub suka binne shi.

Zuriyar Isuwa

¹ Waɗannan su ne zuriyar Isuwa (wato, Edom).

² Isuwa ya ɗauko matansa daga cikin matan Kan'ana, ya ɗauko Ada 'yar Elon mutumin Hitti, da Oholibama 'yar Ana wadda take jikanyar Zibeyon Bahiwiye ³ ya kuma auri Basemat 'yar Ishmayel wadda take 'yar'uwar Nebayiwot.

⁴ Ada ta haifi wa Isuwa, Elifaz. Basemat kuma ta haifa masa Reyuwel. ⁵ Oholibama kuwa ta haifa masa Yewush, Yalam da Kora. Waɗannan su ne 'ya'yan Isuwa maza, waɗanda aka haifa masa a Kan'ana.

⁶ Isuwa ya ɗauki matansa da 'ya'yansa maza da mata da kuma dukan membobin gidansa, ya kuma ɗauki shanunsa da dukan sauran dab-bobinsa, da dukan dukiyarsa da ya samu a kasar Kan'ana zuwa wata kasa nesa da ɗan'uwansa Yakub. ⁷ Mallakarsu ta yi yawa kwarai da ba za su iya zauna tare ba; gama kasar da suke zaune a ciki ba za ta ishe su su biyu ba saboda dabbobinsu. ⁸ Saboda haka Isuwa (wato, Edom) ya zauna a kasar tuddai na Seyir.

⁹ Wannan shi ne zuriyar Isuwa, kakan mutanen Edom, a kasar tuddai na Seyir.

¹⁰ Waɗannan su ne sunayen 'ya'yan Isuwa maza,
Elifaz, ɗan Ada matar Isuwa, da Reyuwel
ɗan Basemat matar Isuwa.

¹¹ 'Ya'yan Elifaz maza su ne,

Teman, Omar, Zefo, Gatam da Kenaz.

¹² Elifaz ɗan Isuwa kuma yana da kwarkwara mai suna Timna, wadda ta haifa masa Amalek. Waɗannan su ne jikokin Ada matar Isuwa.

¹³ 'Ya'yan Reyuwel maza su ne, Nahat, Zera, Shamma da Mizza. Waɗannan su ne jikokin Basemat matar Isuwa.

¹⁴ 'Ya'yan Oholibama maza 'yar Ana wadda take jikanyar Zibeyon, matar Isuwa, waɗanda ta haifa wa Isuwa su ne, Yewush, Yalam da Kora.

¹⁵ Waɗannan su ne manya a cikin zuriyar Isuwa,

'Ya'ya Elifaz maza ɗan farin Isuwa, Shugabannin su ne; Teman, Omar, Zefo, Kenaz, ¹⁶ Kora,* Gatam da kuma Amalek. Waɗannan ne manya da suka fito daga dangin Elifaz a Edom; su ne jikokin Ada.

¹⁷ 'Ya'yan Reyuwel maza, Shugabannin su ne; Nahat, Zera, Shamma da Mizza. Waɗannan su ne manya da suka fito daga dangin Reyuwel a Edom; su ne jikokin Basemat matar Isuwa.

¹⁸ 'Ya'yan Oholibama maza matar Isuwa, Shugabannin su ne; Yewush, Yalam da Kora. Waɗannan su ne manya da suka fito daga dangin Oholibama 'yar Ana matar Isuwa.

¹⁹ Waɗannan su ne 'ya'yan Isuwa maza (wato, Edom), waɗannan ne

* **36:16** Masoretik, Fentatut na Samariya (dubi kuma Far 36.11 da 2Tar 1.3-6) ba su da Kora.

manyansu.

- 20 Wadannan su ne 'ya'yan Seyir Bahore maza, wadanda suke zaune a yankin, Lotan, Shobal, Zibeyon, Ana, ²¹ Dishon, Ezer da Dishan. Wadannan su ne manyan Horiyawa, 'ya'yan Seyir, maza, a kasar Edom.
- 22 'Ya'yan Lotan maza su ne, Hori da Homam.† Timna 'yar'ubar Lotan ce.
- 23 'Ya'yan Shobal maza su ne, Alwan, Manahat, Ebal, Shefo da Onam.
- 24 'Ya'yan Zibeyon maza su ne, Aiya da Ana. Wannan shi ne Ana wanda ya sami mafubulan‡ ruwan zafi a hamada yayinda yake kiwon jakuna na mahaifinsa Zibeyon.
- 25 'Ya'yan Ana su ne, Dishon da Oholibama 'yar Ana.
- 26 'Ya'yan Dishon maza§ su ne, Hemdan, Eshban, Itran da Keran.
- 27 'Ya'yan Ezer maza su ne, Bilhan, Za'aban da Akan.
- 28 'Ya'yan Dishan maza su ne, Uz da Aran.
- 29 Wadannan su ne manyan Horiyawa, Lotan, Shobal, Zibeyon, Ana, ³⁰ Dishon, Ezer da Dishan.

† **36:22** Da Ibraniyanci Hemam, wani suna na Homam (dubi 1Tar 1.39) ‡ **36:24** Bulget, Siriyak sami ruwa; ma'anar Ibraniyanci don wannan kalma ba tabbatacce ba ne. § **36:26** Da Ibraniyanci Dishan, wani suna na Dishon

Wadannan su ne manyan Horiyawa,
bisa ga bangarorinsu, a kasar Seyir.

Masu mulkin Edom

- ³¹ Wadannan su ne sarakunan da suka
yi mulki a Edom kafin wani sarki
mutumin Isra'ila yā yi mulki,*
- ³² Bela ɗan Beyor ya zama sarkin Edom.
Sunan birninsa shi ne Dinhaba.
- ³³ Sa'ad da Bela ya rasu, Yobab ɗan Zera daga
Bozra ya gāje shi.
- ³⁴ Sa'ad da Yobab ya rasu, Husham daga kasar
Temaniyawa ya gāje shi.
- ³⁵ Sa'ad da Husham ya rasu, Hadad ɗan Bedad,
wanda ya ci Midiyan da yaki a kasar Mowab,
ya gāje shi. Sunan birninsa shi ne Awit.
- ³⁶ Sa'ad da Hadad ya rasu, Samla daga Masreka
ya gāje shi.
- ³⁷ Sa'ad da Samla ya rasu, Sha'ul daga Rehobot
na ta kogi† ya gāje shi.
- ³⁸ Sa'ad da Sha'ul ya rasu, Ba'al-Hanan ɗan
Akbor ya gāje shi.
- ³⁹ Sa'ad da Ba'al-Hanan ɗan Akbor ya rasu,
Hadad‡ ya gāje shi. Sunan birninsa shi ne
Fau, kuma sunan matarsa Mehetabel ce 'yar
Matired, jikanyar Me-Zahab.

⁴⁰ Wadannan su ne manya da suka fito
daga zuriyar Isuwa, bisa ga danginsu,

* **36:31** Ko kuwa kafin wani sarkin Isra'ilawa ya yi mulki a kansu † **36:37** Mai yiwuwa Yuferites ‡ **36:39** Yawancin rubuce-rubucen hannu na Masoretik, Fentatut na Samariya da Siriyak (dubi kuma 1Tar 1.50); yawancin rubuce-rubucen hannu na Masoretik suna da Hadar ne.

bisa kuma ga kabilansu da yanku-
nansu. Sunayensu su ne,

Timna, Alwa, Yetet.

⁴¹ Oholibama, Ela, Finon.

⁴² Kenaz, Teman, Mibzar.

⁴³ Magdiyel da Iram.

Wadannan su ne manyan Edom bisa
ga mazauninsu cikin kasar da suka
zauna.

Wannan shi ne zuriyar Isuwa, kakan
mutanen Edom.

37

Mafarkan Yusuf

¹ Yakub ya zauna a kasar da mahafinsa ya
zauna, wato, kasar Kan'ana.

² Wannan shi ne labarin zuriyar Yakub.

Yusuf, saurayi ne mai shekara goma sha
barkwai. Shi da 'yan'uwansa, wato, 'ya'yan
Bilha maza da kuma 'ya'yan Zilfa maza, matan
mahafinsa suna kiwon garkuna tare. Sai Yusuf
ya kawo wa mahafinsu rahoto marar kyau game
da 'yan'uwansa.

³ Isra'ila dai ya fi kaunar Yusuf fiye da
kowane a cikin sauran 'ya'yansa maza, gama
an haifa masa shi a cikin tsufansa. Sai ya yi masa
riga mai gwanin kyau.* ⁴ Sa'ad da 'yan'uwansa
suka ga cewa mahafinsu ya fi kaunarsa fiye da

* **37:3** Ma'anar Ibraniyanci na mai ado ba tabbatacce ba ne;
haka ma a ayoyi 23 da 32.

kowanne daga cikinsu, sai suka ki jininsa, ba sa kuma maganar alheri da shi.

⁵ Sai Yusuf ya yi mafarki, sa'ad da ya fada wa 'yan'uwansa, suka kara kin jininsa. ⁶ Ya ce musu, "Ku saurari wannan mafarkin da na yi. ⁷ Muna daurin dammunan hatsi a gona, sai nan da nan damina ya tashi ya tsaya, yayinda dammunanku suka taru kewaye da nawa suka rusuna masa."

⁸ Sai 'yan'uwansa suka ce masa, "Kana nufin za ka yi mulki a kanmu ke nan? Ko kuwa za ka zama sarki, a bisanmu?" Suka kara kin jininsa saboda mafarkinsa da kuma abin da ya fada.

⁹ Sai Yusuf ya sa'ke yin wani mafarki, ya fada wa 'yan'uwansa. Ya ce, "Ku saurara, na sa'ke yin wani mafarki, a wannan lokaci, na ga rana da wata da taurari goma sha daya suna rusuna mini."

¹⁰ Sa'ad da ya fada wa mahaifinsa da kuma 'yan'uwansa, sai mahaifinsa ya kwaɓe shi ya ce, "Wanne irin mafarki ne haka da ka yi? Kana nufin ni da mahaifiyarka da 'yan'uwanka za mu zo gabanka mu rusuna maka?" ¹¹ 'Yan'uwansa suka yi kishinsa, amma mahaifinsa ya riƙe batun nan a zuciya.

'Yan'awan Yusuf maza sun sayar da shi

¹² To, 'yan'uwansa suka tafi kiwon garkunan mahaifinsu kusa da Shekem. ¹³ Sai Isra'ila ya ce wa Yusuf, "Kamar yadda ka sani, 'yan'uwanka suna kiwon garkuna kusa da Shekem. Zo, in aike ka gare su."

Ya ce, "To."

¹⁴ Saboda haka Isra'ila ya ce wa Yusuf, "Jeka ka ga ko kome lafiya yake da 'yan'uwanka da kuma garkunan, ka kawo mini labari." Sa'an nan ya sallame shi daga Kwarin Hebron.

Sa'ad da Yusuf ya kai Shekem, ¹⁵ sai wani mutum ya same shi yana yawo a cikin jeji, sai mutumin ya tambaye shi ya ce, "Me kake nema?"

¹⁶ Yusuf ya amsa ya ce, "Ina neman 'yan'uwana ne. Za ka iya fada mini inda suke kiwon garkunansu?"

¹⁷ Mutumin ya amsa, "Sun yi gaba daga nan. Na ji su suna cewa, 'Bari mu je Dotan.'"

Saboda haka Yusuf ya bi bayan 'yan'uwanansa, ya kuwa same su kusa da Dotan. ¹⁸ Amma da suka gan shi daga nesa, kafin ya kai wurinsu, sai suka kulla su kashe shi.

¹⁹ Suka ce wa juna, "Ga mai mafarkin nan can zuwa! ²⁰ Ku zo mu kashe shi mu kuma jefa shi a daya daga cikin rijiyoyin nan, mu ce mugun naman jeji ya cinye shi. Mu ga yadda mafarkinsa zai cika."

²¹ Sa'ad da Ruben ya ji wannan, sai ya yi kokari ya cece shi daga hannuwansu. Ya ce, "Kada mu dauki ransa. ²² Kada mu zub da wani jini. Mu dai jefa shi cikin wannan rijiya a nan cikin hamada, amma kada mu sa hannu a kansa." Ruben ya fada wannan ne don ya cece shi daga gare su, ya kuma mai da shi ga mahaiinsa.

²³ Saboda haka sa'ad da Yusuf ya zo wurin 'yan'uwanansa, sai suka tube masa rigarsa, rigan nan mai gwanin kyau da ya sa, ²⁴ suka kuma dauke shi suka jefa a cikin rijiya. To, rijiyar wofi ce, babu ruwa a ciki.

²⁵ Da suka zauna don cin abinci, sai suka tā da idanu, suka ga ayarin mutanen Ishmayel suna zuwa daga Gileyad. An yi wa rakumansu labtu da kayan yaji da na kanshi, suna kan hanyarsu za su Masar.

²⁶ Yahuda ya ce wa 'yan'uwansa, "Me zai amfane mu in muka kashe d'an'uanmu muka boye jininsa?" ²⁷ Ku zo, mu sayar da shi wa mutanen Ishmayelawan nan, kada mu sa hannuwanmu a kansa; ban da haka ma, shi d'an'uanmu ne, jiki da jininmu." Sai 'yan'uwansa suka yarda.

²⁸ Saboda haka sa'ad da Fataken Midiyawa suka iso, sai 'yan'uwansa suka ja Yusuf daga rijiyar, suka sayar da shi a bakin shekel† ashirin na azurfa wa mutanen Ishmayel, waɗanda suka ɗauke shi zuwa Masar.

²⁹ Sa'ad da Ruben ya dawo wurin rijiyar, sai ya tarar cewa Yusuf ba ya can, sai ya kyakkece tufafinsa. ³⁰ Ya koma wurin 'yan'uwansa ya ce, "Yaron ba ya can! Ina zan bi yanzu?"

³¹ Sai suka ɗauki rigar Yusuf, suka yanka akuya suka tsoma rigar a cikin jinin. ³² Suka ɗauki rigan nan mai gwanin kyau, suka kawo wa mahaifinsu suka ce, "Mun sami wannan. Ka bincika shi ka gani ko rigar ɗanka ne."

³³ Ya gane shi, sai ya ce, "Rigar ɗana ne! Waɗansu mugayen namun jeji sun cinye shi. Tabbatacce an yayyaga Yusuf."

³⁴ Sa'an nan Yakub ya kyakkece tufafinsa, ya sa tufafin makoki, ya kuma yi makoki domin ɗansa kwanaki masu yawa. ³⁵ Dukan 'ya'yansa maza

† **37:28** Wato, kamar ons 8 (kamar kilo 0.2)

da mata, suka zo don su ta'azantar da shi, amma ya ki yā ta'azantu. Ya ce, "A'a, cikin makoki zan gangara zuwa kabari‡ wurin dana." Saboda haka, mahaifin Yusuf ya yi kuka saboda shi.

³⁶ Ana cikin haka, Midiyawa suka sayar da Yusuf a Masar wa Fotifar, daya daga cikin shugabannin 'yan gadin fadar Fir'auna.

38

Yahuda da Tamar

¹ A wannan lokaci, Yahuda ya bar 'yan'uwansa ya gangara don yā zauna da mutumin Adullam, mai suna Hira. ² A can Yahuda ya sadu da 'yar wani Bakan'ane, mai suna Shuwa. Ya aure ta, ya kuma kwana da ita; ³ ta yi ciki, ta kuma haifi da, wanda aka kira Er. ⁴ Ta sāke yin ciki, ta haifi wani da, ta kira shi Onan. ⁵ Ta kuma haifi wani da har yanzu, aka kuwa ba shi suna Shela. A Kezib ne ta haife shi.

⁶ Sai Yahuda ya auro wa Er mata, dansa na fari, sunanta Tamar. ⁷ Amma Er, dan farin Yahuda mugu ne a fuskar UBANGIJI, saboda haka UBANGIJI ya kashe shi.

⁸ Sa'an nan Yahuda ya ce wa Onan, "Ka kwana da matar dan'uwanka ka cika wajibinka gare ta a matsayin dan'uwan miji, don ka samar wa dan'uwanka 'ya'ya." ⁹ Amma Onan ya san cewa 'ya'yan ba za su zama nasa ba; saboda haka a duk sa'ad da ya kwana da matar dan'uwansa, sai yā zub da maniyansa a kasa don kada yā samar wa dan'uwansa 'ya'ya. ¹⁰ Abin nan da

‡ 37:35 Da Ibraniyanci Sheol.

ya yi mugunta ce a gaban UBANGIJI, saboda haka UBANGIJI ya kashe shi, shi ma.

¹¹ Sai Yahuda ya ce wa surukarsa Tamar, “Ki yi zama kamar gwauruwa a gidan mahaifinki sai dƙana Shela ya yi girma.” Gama ya yi tunani, “Shi ma zai mutu, kamar ’yan’uwansa.” Saboda haka Tamar ta je ta zauna a gidan mahaifinta.

¹² Bayan an dade sai matar Yahuda, ’yar Shuwa ta rasu. Sa’ad da Yahuda ya gama makoki, sai ya haura zuwa Timna, zuwa wurin mutanen da suke askin tumakinsa, abokinsa Hira mutumin Adullam kuwa ya tafi tare da shi.

¹³ Sa’ad da aka fada wa Tamar cewa, “Surukinki yana kan hanyarsa zuwa Timna don askin tumakinsa,” ¹⁴ sai ta tube rigunan gwaurancinta ta rufe kanta da lullubi don ta fada da kamanninta, sa’an nan ta je ta zauna a kofar shigar Enayim, wadda take a hanyar zuwa Timna. Gama ta lura cewa ko da yake Shela yanzu ya yi girma, ba a ba da ita gare shi ta zama matarsa ba.

¹⁵ Sa’ad da Yahuda ya gan ta, ya yi tsammani karuwa ce, gama ta lullube fuskarta. ¹⁶ Bai san cewa ita surukarsa ce ba, sai ya ratse zuwa wurinta a gefen hanya ya ce, “Zo mana, in kwana da ke.”

Sai ta ce, “Me za ka ba ni in na kwana da kai?”

¹⁷ Ya ce, “Zan aika miki da dƙan akuya daga garkena.”

Sai ta ce, “Za ka ba ni wani abu jingina, kafin ka aika da shi?”

¹⁸ Ya ce, “Wace jingina zan ba ki?”

Sai ta amsa, “Hatiminka da ka rataye a wuya da kuma sandan da yake a hannunka.” Ya ba da su gare ta, ya kuma kwana da ita, sai ta yi ciki. ¹⁹ Bayan ta tafi, sai ta tube lullubin, ta sãke sa tufafin gwaurancinta.

²⁰ Ana cikin haka sai Yahuda ya aika da ñan akuya ta hannun abokinsa mutumin Adullam don yã karfo masa jinginar daga wurin macen, amma bai same ta a can ba. ²¹ Ya tambayi mutanen da suke zama a can ya ce, “Ina karuwar haikalin da take a bakin hanya a Enayim?”

Sai suka ce, “Ba a taɓa kasance da karuwar haikali a nan ba.”

²² Saboda haka sai ya koma zuwa wurin Yahuda ya ce, “Ban same ta ba. Ban da haka ma, mutanen da suke zama a can, sun ce, ‘Ba a taɓa kasance da wata karuwar haikali a nan ba.’”

²³ Sa’an nan Yahuda ya ce, “Bari tã rike kayan kiɗa garin nema mu zama abin dariya. Ni kam, na aika da tunkiyar amma ba a same ta ba.”

²⁴ Bayan misalin wata uku sai aka faɗa wa Yahuda cewa, “Tamar, surukarka ta yi laifin karuwanci, a sakamakon haka yanzu ta yi ciki.”

Yahuda ya ce, “A fid da ita, a kone!”

²⁵ Yayinda ake fitar da ita, sai ta aika saƙo zuwa wurin surukinta, ta ce, “Mutumin da yake da waɗannan kayan ne ya yi mini ciki.” Ta kuma kara da cewa, “Duba ko za ka gane da hatimin nan, da abin ñamaran nan, da kuma sandan nan, ko na wane ne?”

²⁶ Yahuda ya gane su, sai ya ce, “Ai, ta fi ni gaskiya, da yake ban ba da ita ga ñana Shela ba.” Bai kuwa kara kwana da ita ba.

²⁷ Sa'ad da lokaci ya yi da za ta haihu, ashe, tagwaye 'yan maza ne suke cikinta. ²⁸ Yayinda take haihuwa, daya daga cikinsu ya fid da hannunsa; sai ungonzomar ta dauki jan zare ta daura a hannun, ta ce, "Wannan ne ya fito da farko." ²⁹ Amma sa'ad da ya janye hannunsa, sai dan'uwansa ya fito, sai ta ce, "Wato, haka ne ka keta ka fito!" Sai aka ba shi suna Ferez.* ³⁰ Sa'an nan dan'uwansa wanda yake da jan zare a hannunsa ya fito, aka kuma ba shi suna Zera.†

39

Yusuf da matar Fotifar

¹ To, aka kai Yusuf Masar, Fotifar wani mutumin Masar wanda yake daya daga cikin haf-soshin Fir'auna, shugaban masu tsaro, ya saye shi daga mutanen Ishmayel waƙanda suka kai shi can.

² UBANGIJI kuwa yana tare da Yusuf, Yusuf kuwa yi nasara, ya zauna a gidan mutumin Masar maigidansa. ³ Sa'ad da maigidansa ya ga cewa UBANGIJI yana tare da Yusuf, kuma cewa UBANGIJI ya ba shi nasara a kome da ya yi, ⁴ sai Yusuf ya sami tagomashi a idanunsa, ya kuma zama mai hidimarsa. Fotifar ya sa shi ya zama shugaba a gidansa, ya kuma danka masa kome da yake da shi. ⁵ Daga lokacin da ya sa shi shugaban gidansa da kuma a kan dukan abin da yake da shi, sai UBANGIJI ya albarkaci gidan mutumin Masar saboda Yusuf. Albarkar

* **38:29** Ferez yana nufin ketawa waje. † **38:30** Zera na iya nufin ja ko mai haske.

UBANGIJI tana a kan kome da Fotifar yake da shi a gida da kuma a jeji. ⁶ Saboda haka sai ya bar kome a karkashin kulawar Yusuf, bai dame kansa a wani abu ba sai dai abincin da yake ci.

To, fa, Yusuf kakkarfa ne, kyakkyawa kuma, ⁷ bayan an dan jima sai matar maigidansa ta fara sha'awar Yusuf, sai ta ce, "Zo ka kwana da ni!"

⁸ Amma ya ki. Ya ce mata, "Ga shi kome yana a karkashina, don haka ne ma maigidana bai dami kansa da wani abu a cikin gidan nan ba; kome da ya mallaka, ya danka ga kulawata. ⁹ Babu wani da ya fi ni a wannan gida. Maigidana bai hana ni kome ba sai ke, saboda ke matarsa ce. Yaya fa, zan yi irin wannan mugun abu, in yi zunubi wa Allah?" ¹⁰ Ko da yake ta yi ta yin wa Yusuf maganar kowace rana, amma ya ki ya kwana da ita, ko ma ya zauna da ita.

¹¹ Wata rana, ya shiga cikin gida don ya yi ayyukansa, ba wani daga cikin bayin gidan da yake ciki. ¹² Sai ta cafke shi a riga, ta ce, "Zo ka kwana da ni!" Amma ya bar rigarsa a hannunta, ya gudu ya fita daga gidan.

¹³ Sa'ad da ta ga ya bar rigarsa a hannunta ya gudu ya fita daga gidan, ¹⁴ sai ta kira bayin gidan ta ce musu, "Duba, an kawo mana wannan mutumin Ibraniyawa don ya ci mutuncinmu! Ya zo nan don ya kwana da ni, amma na yi ihu. ¹⁵ Sa'ad da ya ji na yi ihu neman taimako, sai ya bar rigarsa kusa da ni, ya gudu ya fita daga gida."

¹⁶ Ta ajiye rigar kusa da ita sai da maigidansa ya dawo gida. ¹⁷ Sa'an nan ta fada masa wannan

labari, “Mutumin Ibraniyawan, bawan da ka kawo mana, ya zo wurina don yā ci mutuncina. ¹⁸ Amma da zarar na yi ihu neman taimako, sai ya bar rigarsa kusa da ni, ya gudu ya fita daga gida.”

¹⁹ Sa’ad da maigidansa ya ji labarin da matarsa ta fada masa cewa, “Ga yadda bawanka ya yi da ni,” sai ya husata. ²⁰ Maigidan Yusuf ya dauke shi ya sa a kurkuku, wurin da ake tsare ’yan kurkukun sarki.

Amma yayinda Yusuf yake can a cikin kurkuku, ²¹ UBANGIJI ya kasance tare da shi; ya nuna masa alheri, ya kuma sa ya sami tagomashi a idanun mai gadin kurkukun. ²² Saboda haka mai gadin ya sa Yusuf ya zama shugaban dukan waƙanda aka tsare a kurkukun, Yusuf ne kuma yake lura da dukan abin da ake yi a can. ²³ Mai gadin ba ya sa kansa game da kome da yake karkashin kulawar Yusuf, gama UBANGIJI yana tare da Yusuf, ya kuma ba shi nasara a cikin dukan abin da ya yi.

40

Mai rikon kwaf da mai tuya

¹ Bayan ɗan lokaci, sai mai rikon kwaf da mai tuyan sarkin Masar suka yi wa maigidansu, sarkin Masar laifi. ² Fir’auna ya yi fushi da hafsoshin nan nasa guda biyu, shugaban masu shayarwa da shugaban masu tuya, ³ ya kuma sa su a kurkuku a cikin gidan shugaban masu tsaro, a wannan kurkukun da aka sa Yusuf. ⁴ Sai

shugaban masu tsaro ya danka su a hannun Yusuf, ya kuwa yi musu hidima.

Bayan sun jima cikin kurkuku, ⁵ sai kowanne a cikin mutum biyun nan, mai rikon kwaf da mai tuya na sarkin Masar, wafanda aka sa a kurkuku, suka yi mafarki a dare ɗaya, kuma kowane mafarki ya kasance da fassara irin tasa.

⁶ Sa'ad da Yusuf ya zo wurinsu kashegari, sai ya ga duk sun damu. ⁷ Saboda haka ya tambayi hafsoshin Fir'auna, wafanda suke a kurkuku tare da shi, a gidan maigidansa ya ce, "Me ya sa fuskokinku suke a face haka?"

⁸ Sai suka amsa, "Mu biyu, mun yi mafarki, amma babu wani da zai fassara mana su."

Sa'an nan Yusuf ya ce musu, "Fassara ba daga Allah take zuwa ba? Ku fada mini mafarkanku."

⁹ Sai shugaban masu shayarwa ya fada wa Yusuf mafarkinsa. Ya ce masa, "A cikin mafarkina, na ga kuringa a gabana, ¹⁰ kuma a kuringar, akwai rassa uku. Nan da nan kuringar ta yi toho, ta huda, ta kuma yi nonna har suka nuna, suka zama inabi. ¹¹ Kwaf Fir'auna kuwa yana a hannuna, na kuma ɗiba inabin na matse su cikin kwaf Fir'auna, na kuma sa kwaf ɗin a hannunsa."

¹² Yusuf ya ce masa, "Ga abin da mafarkin yake nufi, 'Rassan nan uku, kwana uku ne. ¹³ Cikin kwana uku, Fir'auna zai fitar da kai, yã maida da kai a matsayinka, za ka kuwa sa kwaf Fir'auna cikin hannunsa, kamar yadda ka saba yi sa'ad da kake mai rikon kwaf nasa. ¹⁴ Amma fa, sa'ad da kome ya zama maka da kyau, ka tuna da ni, ka kuma yi mini alheri, ka ambace ni wa Fir'auna, ka fid da ni daga wannan kurkuku. ¹⁵ Gama da

karfi ne aka dauke ni daga kasar Ibraniyawa, ko a nan ma ban yi wani abin da ya cancanci a sa ni cikin kurkuku ba.’”

¹⁶ Sa’ad da shugaban masu tuya ya ga cewa Yusuf ya ba da fassara mai gamsarwa, sai ya ce, wa Yusuf, “Ni ma na yi mafarki. A kaina, akwai kwanduna uku na burodi*.” ¹⁷ A kwandon na bisa, akwai kayan iri-iri da aka toya, masu kyau domin Fir’auna, amma tsuntsaye suka ci su a kwandon da yake kaina.”

¹⁸ Yusuf ya ce, “Ga abin da mafarkin yake nufi, ‘Kwanduna uku, kwanaki uku ne. ¹⁹ Cikin kwana uku, Fir’auna zai fid da kai, yā rataye ka a kan itace.† Tsuntsaye kuwa za su ci naman jikinka.’”

²⁰ To, a rana ta uku ne, ranar tunawa da haihuwar Fir’auna, ya kuwa yi biki wa dukan hafsoshinsa. Ya fid da shugaban masu shayarwa da kuma shugaban masu tuya a gaban hafsoshinsa. ²¹ Ya mai da shugaban masu shayarwa a matsayinsa, saboda haka shugaban masu shayarwa ya sāke sa kwaf a hannun Fir’auna, ²² amma ya rataye‡ shugaban masu tuya, kamar dai yadda Yusuf ya faɗa musu a fassarar mafarkan da suka yi.

²³ Shugaban masu shayarwa fa, bai tuna da Yusuf ba; ya mance da shi.

41

Mafarkan Fir’auna

* **40:16** Ko kuwa kwanduna uku marasa karfi † **40:19** Ko kuwa ya cira ka a itace ‡ **40:22** Ko kuwa cira

¹ Bayan shekaru biyu cif, Fir'auna ya yi mafarki. A mafarkin, ya ga yana tsaye kusa da Nilu, ² sai ga shanu bakwai masu kiba mulmul, suka fito daga kogin, suna kiwo a cikin kyauro. ³ Bayansu, sai ga wadansu shanu bakwai, munana, ramammu, suka fito daga Nilu, suka tsaya kusa da wadancan masu kiban, a bakin kogin. ⁴ Shanun nan da suke munana ramammu, suka cinye shanu bakwai nan masu kiba mulmul. Sai Fir'auna ya farka.

⁵ Ya sāke yin barci, sai ya yi mafarki na biyu; ya ga kawuna bakwai na dawa, kosassu masu kyau, suka yi girma a kara guda. ⁶ Bayansu, sai ga wadansu kawuna bakwai na dawa, suka fito sirara wadanda iskar gabas ta sa suka yankwane. ⁷ Siraran dawan suka hadiye kawuna bakwai nan kosassu masu kyau. Sai Fir'auna ya farka, ashe, mafarki ne.

⁸ Da safe sai hankalinsa ya tashi, saboda haka sai ya aika a kawo dukan masu duba da masu hikima na Masar. Fir'auna ya fada musu mafarkansa, amma babu wanda ya iya ba shi fassararsu.

⁹ Sai shugaban masu shayarwa ya ce wa Fir'auna, "Yau an tuna mini da kāsawata. ¹⁰ Sai ya ci gaba ya ce, Fir'auna ya taɓa husata da bayinsa, ya kuma jefa ni da shugaban masu tuya a cikin kurkuku a gidan shugaban masu tsaro. ¹¹ Kowannenmu ya yi mafarki a wani dare, kowane mafarki kuma ya kasance da ma'anarsa. ¹² To, wani saurayi, mutumin Ibraniyawa ya kasance a can tare da mu, bawan shugaban masu tsaro. Sai muka fada masa mafarkanmu,

ya kuwa fassara mana su, yana ba wa kowane mutum fassarar mafarkinsa. ¹³ Abubuwan kuwa suka kasance daidai yadda ya fassara su gare mu; aka mai da ni a matsayina, daya mutumin kuwa aka rataye shi.”

¹⁴ Sai Fir’auna ya aika a kawo Yusuf, aka kuwa kawo shi da sauri daga kurkuku. Sa’ad da ya yi aski, ya kuma canja tufafinsa, sai ya zo gaban Fir’auna.

¹⁵ Fir’auna ya ce wa Yusuf, “Na yi mafarki, kuma babu wanda ya iya fassara shi. Amma na ji an ce sa’ad da ka ji mafarki, kana iya fassara shi.”

¹⁶ Yusuf ya amsa wa Fir’auna ya ce, “Ba ni ne da iyawar ba, Allah zai iya ba wa Fir’auna amsar da yake nema.”

¹⁷ Sa’an nan Fir’auna ya ce wa Yusuf, “A cikin mafarkina, na ga ina tsaye a bakin Nilu, ¹⁸ sai ga shanu bakwai masu kiba mulmul, suka fito daga kogin, suna kiwo a cikin kyau. ¹⁹ Bayansu kuma, sai ga wafansu shanu bakwai suka fito kanjamammu, munana, ramammu. Ban taba ganin irin munanan shanu haka a cikin dukan kasar Masar ba. ²⁰ Ramammun shanun nan munana, suka cinye shanun nan bakwai masu kiba da suka fito da fari. ²¹ Amma ko bayan da suka cinye su, babu wanda zai iya fada cewa sun yi haka; suna nan dai munana kamar yadda suke a dā. Sai na farka.

²² “Har yanzu kuma, a cikin mafarkina na ga kawuna bakwai na dawa kosassu masu kyau, suna girma a kara guda. ²³ Bayansu, sai ga wafansu kawuna bakwai suka fito,

yankwananne sirara wadanda iskar gabas ta yankwane. ²⁴ Siraran kawunan dawan nan suka hadiye kawuna bakwai nan masu kyau. Na fadfa wannan wa masu duba, amma ba wanda ya iya fassara mini shi.”

²⁵ Sai Yusuf ya ce wa Fir'auna, “Mafarkan Fir'auna, daya ne. Allah ya bayyana wa Fir'auna abin da yake shirin yi. ²⁶ Shanu masu kyau nan, shekaru bakwai ne, kawunan dawa bakwai kosassun nan kuwa shekaru bakwai ne; mafarkan iri daya ne. ²⁷ Shanun nan ramammu, munana, da suka zo daga baya, shekaru bakwai ne, haka ma kawuna dawan nan shanyayyu da iskar gabas ta yankwane. Shekaru ne bakwai na yunwa.

²⁸ “Haka yake kamar yadda na fadfa wa Fir'auna cewa Allah ya nuna wa Fir'auna abin da yake shirin yi. ²⁹ Shekaru bakwai na yalwar abinci suna zuwa a dukan kasar Masar, ³⁰ amma shekaru bakwai na yunwa za su biyo bayansu. Tsananin yunwar za ta sa a manta da dukan isashen abincin da aka samu a kasar Masar, yunwa kuwa za ta rufe dukan kasar. ³¹ Ba za a tuna da isashen abincin da aka samu a kasar ba, domin yunwar da za ta biyo baya za ta zama da tsanani kwarai. ³² Dalilin da aka ba wa Fir'auna mafarkan nan kashi biyu kuwa shi ne cewa Allah ya riga ya kaddara al'amarin. Allah zai aikata shi, ba da dadewa ba.

³³ “Yanzu fa, bari Fir'auna ya nemi mutum mai basira da kuma hikima, ya sa shi ya shugabanci kasar Masar. ³⁴ Bari Fir'auna ya naɗa komishinoni a kan kasar don su karbi kashi daya

bisa biyar na girbin Masar a lokacin shekaru bakwai na yalwar abinci. ³⁵ Ya kamata su tara dukan abincin wafannan shekaru masu kyau da suke zuwa, su yi ajiyar hatsin a farkashin ikon Fir'auna, don a ajiye a birane don abinci. ³⁶ Ya kamata a adana abincin nan don kasar, kāriya shekaru bakwai na yunwa, domin a yi amfani da shi a lokacin shekarun yunwan da za su zo wa Masar, saboda kada kasar ta lalace da yunwa.”

³⁷ Shirin ya yi wa Fir'auna da kuma dukan hafshinsa kyau. ³⁸ Saboda haka Fir'auna ya tambaye su, “Za mu iya samun wani kamar wannan mutum, wannan wanda Ruhun Allah yake cikinsa?”*

³⁹ Sai Fir'auna ya ce wa Yusuf, “Da yake Allah ya ba ka sanin dukan wafannan, babu wani mai basira da kuma hikima kamar ka. ⁴⁰ Za ka shugabanci fadata, kuma dukan mutanena za su zama a farkashinka. Da sarauta kadai zan fi ka girma.”

Yusuf shugaban Masar

⁴¹ Saboda haka Fir'auna ya ce wa Yusuf, “Ga shi na sa ka zama shugaban dukan kasar Masar.” ⁴² Sa'an nan Fir'auna ya zare zoben sarauta daga yatsarsa, ya sa shi a yatsan Yusuf. Ya sanya masa rigar lallausan lilin, ya kuma sa masa sarkar zinariya a wuyansa. ⁴³ Ya sa shi ya hau keken yaƙi a matsayi mai binsa na biyu,† mutane kuwa suka yi shela a gabansa suna cewa,

* **41:38** Ko kuwa na alloli † **41:43** Ko kuwa a cikin keken yaƙi ta muƙaddashinsa; ko kuwa cikin keken yaƙinsa ta biyu

“A ba da hanya!”‡ Ta haka ya sa shi shugaba a kan dukan kasar Masar.

⁴⁴ Sa’an nan Fir’auna ya ce wa Yusuf, “Ni ne Fir’auna, amma in ba tare da umarninka ba, ba wanda zai daga hannu ko kafa a cikin dukan Masar.” ⁴⁵ Fir’auna ya ba wa Yusuf suna Zafenat-Faneyya, ya kuma ba shi Asenat ‘yar Fotifera first na On,§ ta zama matarsa. Yusuf kuwa ya zaga dukan kasar Masar.

⁴⁶ Yusuf yana zuwa shekara talatin sa’ad da ya shiga hidimar Fir’auna sarkin Masar. Yusuf kuwa ya fita daga gaban Fir’auna, ya zaga ko’ina a Masar. ⁴⁷ A shekaru bakwai na yalwa, kasar ta ba da amfani mai yawa. ⁴⁸ Yusuf ya tattara dukan abincin da aka samu a wadannan shekaru bakwai na yalwa a Masar, ya kuma yi ajiyarsu a cikin birane. A kowane birni, ya sa abincin da aka nome a kewayensa. ⁴⁹ Sai Yusuf ya tara hatsi da yawan gaske, kamar yashi a bakin teku, har sai da ya kasa iya auna shi, gama ba a iya aunawa.

⁵⁰ Kafin shekarun yunwa su zo, Asenat ‘yar Fotifera, first na On, ta haifa wa Yusuf ‘ya’ya maza biyu. ⁵¹ Yusuf ya ba wa dansa na fari suna Manasse* ya ce, “Gama Allah ya sa na mance dukan wahalata da dukan gidan mahaifina.” ⁵² Ya ba wa dansa na biyu suna Efraim† ya ce, “Gama Allah ya wadata ni cikin wahalata.”

‡ **41:43** Ko kuwa Rusuna § **41:45** Wato, Heliyofolis; haka ma a aya 50 * **41:51** Manasse ya yi kamar, kuma za a iya d’auko daga kalmar Ibraniyanci mai ma’ana manta. † **41:52** Efraim ya yi kamar kalmar Ibraniyanci na wadata sau biyu.

⁵³ Shekaru bakwai na yalwa a Masar suka zo ga karshe, ⁵⁴ sai shekaru bakwai na yunwa suka soma shigowa, kamar yadda Yusuf ya faɗa. Aka yi yunwa ko'ina amma ban da kasar Masar. Don akwai abinci. ⁵⁵ Sa'ad da dukan Masar ta fara jin yunwa, sai mutane suka yi wa Fir'auna kuka don abinci. Sai Fir'auna ya ce wa dukan Masarawa, "Ku tafi wurin Yusuf, ku kuma yi abin da ya faɗa muku."

⁵⁶ Sa'ad da yunwa ta bazu a dukan kasar, sai Yusuf ya buɗe gidajen ajiya, ya kuma sayar da hatsi ga Masarawa, gama yunwa ta yi tsanani a dukan Masar. ⁵⁷ Dukan kashashe kuwa suka zo Masar don saya hatsi daga Yusuf, gama yunwa ta yi tsanani a dukan duniya.

42

'Yan'uan Yusuf maza sun tafi Masar

¹ Sa'ad da Yakub ya sami labari cewa akwai hatsi a Masar, sai ya ce wa 'ya'yansa maza, "Don me kuke duban juna kawai?" ² Ya ci gaba, "Na ji cewa akwai hatsi a Masar. Ku gangara can ku sayo mana, domin mu rayu kada mu mutu."

³ Sai goma daga cikin 'yan'uan Yusuf suka gangara don su saya hatsi daga Masar. ⁴ Amma Yakub bai aiki Benyamin, ɗan'uan Yusuf tare da sauran ba, gama yana tsoro kada wani abu yā faru da shi. ⁵ Sai 'ya'yan Yakub suka isa Masar tare da sauran mutanen don sayen abinci, gama yunwar ta kai yankin Kan'ana ma.

⁶ To, Yusuf ne gwamnar kasar wanda yake sayar da hatsi ga dukan mutanenta. Saboda

haka sa'ad da 'yan'uwan Yusuf suka isa, sai suka rusuna masa har kasa da fuskokinsu. ⁷ Nan da nan da Yusuf ya ga 'yan'uwansa, sai ya gane su, amma ya yi kamar bako, ya kuma yi musu magana da tsawa. Ya tambaya, "Daga ina kuka fito?"

Suka amsa, "Daga kasar Kan'ana, don mu saya abinci."

⁸ Ko da yake Yusuf ya gane 'yan'uwansa, su ba su gane shi ba. ⁹ Sa'an nan ya tuna da mafarkansa game da su, ya kuma ce musu, "Ku 'yan leken asiri ne! Kun zo don ku leki asirin kasar ku ga inda ba ta da tsaro."

¹⁰ Suka amsa suka ce, "A'a, ranka yā dade, bayinka sun zo don saya abinci ne. ¹¹ Mu duka 'ya'yan mutum d'aya maza ne. Bayinka mutane ne masu gaskiya, ba 'yan leken asiri ba ne."

¹² Ya ce musu "Sam! Kun zo ne ku ga inda kasar mu babu tsaro."

¹³ Amma suka amsa suka ce, "Bayinka dā su goma sha biyu ne, 'yan'uwa, 'ya'yan mutum guda maza, wanda yake zama a kasar Kan'ana. Karaminmu yanzu yana tare da mahaifinmu, d'ayan kuma ya rasu."

¹⁴ Yusuf ya ce musu, "Daidai ne yadda na fad'a muku. Ku 'yan leken asiri ne! ¹⁵ Ga kuwa yadda za a gwada ku. Muddin Fir'auna yana a raye, ba za ku bar wannan wuri ba sai karamin d'an'uwanku ya zo nan. ¹⁶ Ku aiki d'aya daga cikinku yā kawo d'an'uwanku; za a sa sauranku a kurkuku, saboda a gwada maganarku a ga ko gaskiya ce kuke fad'i. In ba haka ba, to, da ran

Fir'auna, ku 'yan leken asiri ne!" ¹⁷ Ya kuwa sa su duka a kurkuku na kwana uku.

¹⁸ A rana ta uku, Yusuf ya ce musu, "Ku yi wannan za ku kuwa rayu, gama ina tsoron Allah. ¹⁹ In ku mutane masu gaskiya ne, ku bar ɗaya daga cikin 'yan'uwanku yā zauna a kurkuku, yayinda sauranku su tafi, su kai hatsi don gidajenku da suke yunwa. ²⁰ Amma dole ku kawo karamin ɗan'uwanku gare ni, saboda a tabbatar da maganarku har ba za ku mutu ba." Suka kuwa yi haka.

²¹ Sai suka ce wa juna, "Tabbatacce ana hukunta mu ne saboda ɗan'uanmu. Mun ga yadda ya yi wahala sa'ad da ya roke mu saboda ransa, amma ba mu saurare shi ba, shi ya sa wannan wahala ta zo mana."

²² Ruben ya amsa, "Ban fada muku cewa kada ku ɗauki alhakin yaron nan ba, sai kuka ki ji, to, yau ga alhakin jininsa muke biya." ²³ Ba su san cewa Yusuf yana jin su ba, da yake yana amfani da mai fassara ne.

²⁴ Sai ya juya daga gare su ya yi kuka, sa'an nan ya dawo ya yi musu magana kuma. Ya sa aka ɗauke Simeyon daga gare su, aka daure shi a idanunsu.

²⁵ Yusuf ya yi umarni a cika buhunansu da hatsi, a kuma sa azurfan kowane mutum a cikin buhunsa, a kuma ba su kalaci don tafiyarsu. Bayan aka yi musu wannan, ²⁶ suka jibga hatsinsu a kan jakuna, sai suka kama hanya.

²⁷ A wurin da suka tsaya don su kwana, ɗaya daga cikinsu ya buɗe buhunsa don yā ciyar da jakinsa, sai ya ga azurfansa a bakin buhunsa.

²⁸ Sai ya ce wa 'yan'uwansa, "An mayar mini da azurfata. Ga shi a cikin buhuna."

Zuciyarsu ta karai, suka dubi juna suna rawan jiki, suka ce, "Mene ne wannan da Allah ya yi mana?"

²⁹ Sa'ad da suka zo wurin mahaifinsu Yakub a kasar Kan'ana, suka fada masa dukan abin da ya faru da su. Suka ce, ³⁰ "Mutumin da yake shugaba a kasar ya yi mana matsananciyar magana, ya kuma d'auke mu tamkar 'yan leken asirin kasa. ³¹ Amma muka ce masa, 'Mu masu gaskiya ne; mu ba 'yan leken asiri ba ne. ³² Dā mu 'yan'uwa ne goma sha biyu, 'ya'yan mahaifi guda maza. Dayanmu ya rasu, kuma karamin yanzu yana tare da mahaifinmu a Kan'ana.'

³³ "Sai mutumin wanda yake shugaba a kan kasar ya ce mana, 'Ga yadda zan san ko ku mutane masu gaskiya ne. Ku bar d'aya daga cikin 'yan'uwanku a nan tare da ni, ku d'auki abinci domin gidajenku masu yunwa, ku tafi. ³⁴ Amma ku kawo mini karamin dan'uwanku domin in san cewa ku ba 'yan leken asiri ba ne, amma mutane ne masu gaskiya. Sa'an nan zan mayar muku da dan'uwanku, ku kuma iya yin sana'a* a kasar.'"

³⁵ Yayinda suke juyewa hatsi daga buhansu, sai ga kunshin azurfan kowane mutum a buhansa! Sa'ad da su da mahaifinsu suka ga kunshe-kunshen kudfi, suka firgita. ³⁶ Yakub mahaifinsu, ya ce musu, "Kun sa ni rashin 'ya'yana. Yusuf ya rasu, Simeyon kuma ba ya

* **42:34** Ko kuwa ma'amala a sake

nan, yanzu kuma kuna so ku d'auki Benjamin. Kome yana gāba da ni!"

³⁷ Sai Ruben ya ce wa mahaifinsa, "Ka kashe dukan 'ya'yana maza, in ban dawo da shi gare ka ba. Ka sa shi ga kulawata, zan kuwa dawo da shi."

³⁸ Amma Yakub ya ce, "Dana ba zai gangara zuwa can tare da ku ba, dan'uwansa ya rasu, shi ne kadai ya rage. In wani abu ya faru da shi a tafiyar da za ku yi, za ku sa furfurata ta gangara zuwa kabari† cikin bakin ciki."

43

Tafiya ta biyu zuwa Masar

¹ A yanzu, yunwa ta yi tsanani a kasar. ² Saboda haka sa'ad da suka cinye dukan hatsin da suka kawo daga Masar, mahaifinsu ya ce musu, "Ku koma, ku sayo mana karin abinci."

³ Amma Yahuda ya ce masa, "Mutumin ya gargade mu sosai cewa, 'Ba za ku sāke ganin fuskata ba sai in d'an'uwanku yana tare da ku.'

⁴ In za ka aika da d'an'uanmu tare da mu, za mu gangara mu sayo maka abinci. ⁵ Amma in ba za ka aika da shi ba, ba za mu gangara ba, gama mutumin ya ce mana, 'Ba za ku sāke ganin fuskata ba sai ko in d'an'uwanku yana tare da ku.'"

⁶ Isra'ila ya yi tambaya, "Me ya sa kuka kawo wannan damuwa a kaina ta wurin fada wa mutumin cewa kuna da wani d'an'uwa?"

⁷ Suka amsa, "Mutumin ya yi mana tambaya sosai game da kanmu da iyalinmu. Ya tambaye

† 42:38 Da Ibraniyanci Sheol.

mu, ‘Mahaifinku yana da rai har yanzu? Kuna da wani ɗan’uwa?’ Mu dai mun amsa tambayoyinsa ne. Ta yaya za mu sani zai ce, ‘Ku kawo ɗan’uwanku a nan?’”

⁸ Sa’an nan Yahuda ya ce wa Isra’ila mahaifinsa, “Ka aika saurayin tare da ni za mu kuwa tafi nan da nan, saboda mu da ‘ya’yanmu mu rayu, kada mu mutu. ⁹ Ni kaina zan tabbatar da lafiyarsa; na ɗauki lamuninsa, a hannuna za ka neme shi. In ban dawo da shi gare ka, in sa shi nan a gabanka ba, zan ɗauki laifin a gabanka dukan kwanakina. ¹⁰ Ai, da ba mun jinkirta ba, da mun komo har sau biyu.”

¹¹ Sa’an nan mahaifinsu Isra’ila ya ce musu, “In dole ne a yi haka, to, sai ku yi. Ku sa waɗansu amfani mafi kyau na kasar a buhunanku, ku ɗauka zuwa wurin mutumin a matsayin kyauta, da ɗan man kanshi na shafawa, da kuma ‘yar zuma, da kayan yaji, da karo, da tsabar citta da kuma almon. ¹² Ku ɗauki ninki biyu na yawan azurfa tare da ku, gama dole ku mayar da azurfan da aka sa a cikin bakunan buhunanku. Mai yiwuwa an yi haka a kuskure ne. ¹³ Ku ɗauki ɗan’uwanku kuma ku koma wurin mutumin nan da nan. ¹⁴ Bari Allah Maɗaukaki* yā nuna muku alheri a gaban mutumin saboda yā bar ɗan’uwanku da Benyamin su dawo tare da ku. Ni kuwa, in na yi rashi, na yi rashi.”

¹⁵ Saboda haka mutanen suka ɗauki kyautar, da kuma kuɗin da ya ninka na farko. Suka kuma ɗauki Benyamin, suka gaggauta suka gangara

* **43:14** Da Ibraniyanci an rubuta El-Shaddai ne.

zuwa Masar suka kuma gabatar da kansu ga Yusuf. ¹⁶ Sa'ad da Yusuf ya ga Benjamin tare da su, sai ya ce wa mai hidimar gidansa, "Ka shigar da mutanen cikin gida, ka yanka dabba ka shirya, gama mutanen za su ci abincin rana tare da ni."

¹⁷ Mutumin ya yi kamar yadda Yusuf ya fafa masa, ya kuwa d'auki mutanen zuwa gidan Yusuf. ¹⁸ Mutanen dai suka firgita sa'ad da aka d'auke su zuwa gidansa. Suka yi tunani, "An kawo mu nan ne saboda azurfan da aka sa a cikin buhananmu da farko. Yana so ya fada mana, ya kuma sha karfinmu, ya kwace mu kamar bayi, ya kuma kwashe jakunanmu."

¹⁹ Saboda haka suka je wurin mai yin wa Yusuf hidima, suka yi masa magana a bakin kofar gida. ²⁰ Suka ce, "Ranka ya dade, mun zo nan karo na farko don mu saya abinci, ²¹ amma a inda muka tsaya don mu kwana, da muka bufe buhananmu sai kowannenmu ya sami azurfansa daidai a bakin buhansa. Saboda haka ga kuɗin a hannunmu, mun sake komowa da su. ²² Mun kuma kawo karin azurfa tare da mu don mu saya abinci. Ba mu san wa ya sa azurfanmu a cikin buhananmu ba."

²³ Sai mai hidimar ya ce, "Ba kome, kada ku ji tsoro. Allahnku, Allahn mahaifinku ne ya ba ku dukiyar a cikin buhananku; ni dai, na karbi azurfanku." Sa'an nan ya fitar musu da Simeyon.

²⁴ Mai yin hidimar ya d'auki mutane zuwa gidan Yusuf ya ba su ruwa su wanke kafafunsu, ya kuma tanada wa jakunansu abinci. ²⁵ Suka

shirya kyautansu domin isowar Yusuf da rana, gama sun ji cewa zai ci abinci a nan.

²⁶ Sa'ad da Yusuf ya zo gida, sai suka ba shi kyautai da suka kawo, suka rusuna a gabansa har kasa. ²⁷ Ya tambaye su, yaya suke, sa'an nan ya ce, "Yaya tsohon nan mahaifinku da kuka fada mini? Yana da rai har yanzu?"

²⁸ Suka amsa, "Bawanka mahaifinmu yana da rai har yanzu da kuma koshin lafiya." Suka kuma rusuna suka yi mubaya'a.

²⁹ Da ya daga idanu, sai ya ga dan'uwansa Benyamin, dan mahaifiyarsa, sai ya yi tambaya, "Wannan ne karamin dan'uwanku, wanda kuka fada mini a kai?" Ya kuma ce, "Allah ya yi maka albarka, dana." ³⁰ Saboda motsi mai zurfi da zuciyarsa ta yi da ganin dan'uwansa, sai Yusuf ya gaggauta ya fita, ya nemi wuri ya yi kuka. Ya shiga dakinsa ya yi kuka a can.

³¹ Bayan ya wanke fuskarsa, sai ya fito ya daure, ya umarta, "A kawo abinci."

³² Sai aka raba musu abinci, nasa shi kadai su kuma su kadai, domin Masarawa ba sa cin abinci tare da Ibraniyawa, gama wannan abin kyama ne ga Masarawa. ³³ Aka zaunar da 'yan'uwani Yusuf a gabansa bisa ga shekarunsu, daga dan fari zuwa auta. 'Yan'uwani kuwa suka daddubi juna suna mamaki. ³⁴ Daga teburin da yake a gaban Yusuf aka riƙa ɗibar rabonsu ana kai musu, amma rabon Benyamin ya yi biyar ɗin na kowannensu. Suka kuwa sha, suka yi murna tare da shi.

44

Kwaf Azurfa a cikin buhu

¹ Yusuf kuwa ya ba wa mai yin masa hidima a gida, waɗannan umarnai cewa, “Cika buhanan mutanen nan da abinci iyakar yadda za su iya ɗauka, ka kuma sa kuɗin kowanne a bakin buhunsu. ² Sa’an nan ka sa kwaf nawa, wannan na azurfa a bakin buhun autan, tare da kuɗinsa na hatsi.” Sai mai hidimar ya yi kamar yadda Yusuf ya umarta.

³ Da gari ya waye, sai aka sallami mutanen tare da jakunansu. ⁴ Ba su yi nisa da birnin ba sa’ad da Yusuf ya ce wa mai yin masa hidima, “Tashi, ka bi waɗannan mutane nan da nan, in ka same su, ka ce musu, ‘Me ya sa kuka sāka alheri da mugunta? ⁵ Ba da wannan kwaf ne maigidana yake sha daga ciki yana kuma yin amfani da shi don duba? Wannan mugun abu ne da kuka yi.’”

⁶ Sa’ad da ya same su, sai ya maimaita waɗannan kalmomi gare su. ⁷ Amma suka ce masa, “Me ya sa ranka yā daɗe yake faɗin irin waɗannan abubuwa? Allah yā sawwake bayinka su yi irin wannan abu! ⁸ Mun ma dawo maka da kuɗin da muka samu a cikin bakunan buhananmu daga kasar Kan’ana. Saboda haka me zai sa mu saci azurfa ko zinariya daga gidan maigidanka? ⁹ In aka sami wani daga cikin bayinka da shi, zai mutu; sai sauran su zama bayin mai girma.”

¹⁰ Sai ya ce, “To, shi ke nan, bari yā zama yadda kuka faɗa. Duk wanda aka same shi da kwaf na azurfan zai zama bawana, sauran kuwa za su ‘yantu daga zargin.”

¹¹ Da sauri kowannensu ya sauko da buhunsa kasa, ya buɗe. ¹² Sa'an nan mai hidimar ya fara bincike, farawa daga babba, ya kare a karamin. Aka kuwa sami kwaf ɗin a buhun Benyamin. ¹³ Ganin wannan sai suka kyakkece rigunansu. Sa'an nan suka jibga wa jakunansu kaya, suka koma birni.

¹⁴ Yusuf yana nan har yanzu a gida sa'ad da Yahuda da 'yan'uwansa suka shiga, suka fāfi rub da ciki a kasa a gabansa. ¹⁵ Yusuf ya ce musu, "Mene ne wannan da kuka yi? Ba ku san cewa mutum kamar ni yana iya gane abubuwa ta wurin duba ba?"

¹⁶ Yahuda ya amsa ya ce, "Me za mu ce wa ranka yā daɗe? Yaya kuma za mu wanke kanmu daga wannan zargi? Allah ya tona laifin bayinka. Ga mu, za mu zama bayinka, da mu da wanda aka sami kwaf ɗin a hannunsa."

¹⁷ Amma Yusuf ya ce, "Allah yā sawwaɗe in yi haka! Mutumin da aka sami kwaf ɗin a hannunsa ne kaɗai zai zama bawana. Sauranku, ku koma ga mahaifinku da salama."

¹⁸ Sai Yahuda ya haura zuwa wurinsa ya ce, "Ranka yā daɗe, roko nake, bari bawanka yā yi magana da ranka yā daɗe. Kada ka yi fushi da bawanka, ko da yake daidai kake da Fir'auna kansa. ¹⁹ Ranka yā daɗe ya tambayi bayinka ya ce, 'Kuna da mahaifi ko ɗan'uwa?' ²⁰ Muka kuwa amsa, 'Muna da mahaifi tsoho, akwai kuma ɗa matashi, wanda aka haifa masa cikin tsufarsa. Dan'uwansa ya rasu, shi ne kuwa ɗa kaɗai na mahaifiyarsa da ya rage, mahaifinsa kuwa yana kaunarsa.'

21 “Sai ka ce wa bayinka, ‘Ku kawo mini shi don in gan shi da kaina.’ 22 Muka kuwa ce wa ranka yā dade, ‘Saurayin ba zai iya barin mahaifinsa ba, gama in ya bar shi, mahaifinsa zai mutu.’ 23 Amma ka fadfa wa bayinka, ‘Sai kun kawo karamin d’an’uwanku tare da ku, in ba haka ba, ba za ku sāke ganin fuskata ba.’ 24 Sa’ad da muka koma wurin bawanka mahaifinmu, sai muka fadfa masa abin da ranka yā dade ya ce.

25 “Sai mahaifinmu ya ce, ‘Ku koma ku sayo karin abinci.’ 26 Amma muka ce, ‘Ba za mu iya gangarawa ba, sai in karamin d’an’uwanmu yana tare da mu. Ba za mu iya ganin fuskar mutumin ba, sai karamin d’an’uwanmu yana tare mu.’

27 “Bawanka mahaifinmu ya ce mana, ‘Kun san cewa matata ta haifa mini ‘ya’ya biyu maza. 28 Dayansu ya tafi daga gare ni, na kuwa ce, “Tabbatacce an yayyage shi kaca-kaca.” Ban kuwa gan shi ba tuntuni. 29 In kun d’auki wannan daga wurina shi ma wani abu ya same shi, za ku kawo furfura kaina zuwa kabari* cikin bakin ciki.’

30 “Saboda haka yanzu, in saurayin ba ya nan tare da mu sa’ad da na koma ga bawanka mahaifina, in kuma mahaifina, wanda ransa yana daure kurkusa da ran saurayin, 31 ya ga cewa saurayin ba ya nan, zai mutu. Bayinka za su sa bawanka, mahaifinmu, yā mutu cikin bakin ciki, da tsufansa. 32 Gama ni baranka na d’auki lamunin saurayin a wurin mahaifinsa da cewa,

* 44:29 Da Ibraniyanci Sheol; haka kuma a aya 31.

'In ban komo maka da shi ba, sai alhakinsa yã zauna a kaina a gaban mahaifina, dukan raina!'

³³ "To, yanzu, ina rokonka bari bawanka yã zauna a nan a matsayin bawanka, ranka yã daɗe a maimakon saurayin, a kuma bar saurayin yã koma da 'yan'uwansa. ³⁴ Yaya zan koma ga mahaifina, in saurayin ba ya tare da ni? A'a! Kada ka bari in ga bakin cikin da zai auko wa mahaifina."

45

Yusuf ya sanar da kansa

¹ Yusuf bai kara iya daurewa a gaban dukan masu yi masa hidima ba, sai ya yi kuka da karfi ya ce, "Kowa yã tashi daga gabana!" Saboda haka ba kowa a wurin sa'ad da Yusuf ya sanar da kansa ga 'yan'uwansa. ² Sai ya yi kuka da karfi har Masarawa suka ji, har labarin ya kai gidan Fir'auna.

³ Yusuf kuwa ya ce wa 'yan'uwansa, "Ni ne Yusuf! Mahaifina yana nan da rai har yanzu?" Amma 'yan'uwansa ba su iya amsa masa ba, gama sun firgita kwarai a gabansa.

⁴ Sa'an nan Yusuf ya ce wa 'yan'uwansa, "Ku zo kusa da ni." Da suka yi haka, sai ya ce, "Ni ne ɗan'uwanku Yusuf, wannan da kuka sayar zuwa Masar! ⁵ Yanzu dai, kada ku damu, kada kuma ku yi fushi da kanku saboda kun sayar da ni a nan, gama Allah ya aiko ni gabanku ne don in ceci rayuka. ⁶ Ga shi shekaru biyu ke nan ake yunwa a kasar, kuma da sauran shekara biyar masu zuwa da ba za a yi noma ko girbi ba. ⁷ Amma Allah ya aiko ni gabanku ne don

in adana muku raguwa a duniya, in kuma ceci rayukanku ta wurin ceto* mai girma.

⁸ “Saboda haka fa, ba ku ba ne kuka aiko ni nan, Allah ne. Ya mai da ni mahaifi ga Fir’auna, shugaban dukan gidansa da kuma mai mulkin dukan Masar. ⁹ Yanzu sai ku gaggauta zuwa wurin mahaifina ku fada masa, ‘Abin da danka Yusuf ya ce; Allah ya mai da ni shugaban dukan Masar. Gangaro wurina; kada ka jinkirta. ¹⁰ Za ka yi zama a yankin Goshen, ka kasance kusa da ni. Kai, ‘ya’yanka da kuma jikokinka, garkunanka da shanunka, da kuma dukan abin da kake da shi. ¹¹ Zan tanada maka a nan, domin akwai saura shekaru biyar na yunwa masu zuwa. In ba haka ba, kai da gidanka da dukan mallakarka za ku zama gajiyayyu.’

¹² “Ku kanku kun gani, haka ma dan’uwana Benyamin, cewa tabbatacce ni ne nake magana da ku. ¹³ Fada wa mahaifina game da dukan girman da aka ba ni a Masar, da kuma game da kome da kuka gani. Ku kuma kawo mahaifina a nan da sauri.”

¹⁴ Sa’an nan ya rungume dan’uwansa Benyamin ya yi kuka, sai Benyamin ya rungume shi yana kuka. ¹⁵ Ya sumbaci dukan ‘yan’uwansa, ya kuma yi kuka a kansu. Bayan haka sai ‘yan’uwansa suka yi masa magana.

¹⁶ Sa’ad da labarin ya kai fadan Fir’auna cewa ‘yan’uwan Yusuf sun zo, sai Fir’auna da dukan hafsoshin suka ji dadi. ¹⁷ Fir’auna ya ce wa Yusuf, “Fada wa ‘yan’uwanka, ‘Yi wannan; ku

* **45:7** Ko kuwa cece ka kamar kungiya mai girma da suka tsira

jibge dabbobinku ku koma zuwa kasar Kan'ana, ¹⁸ Ku kawo mahaifinku da iyalanku zuwa wurina. Zan ba ku mafi kyau na kasar Masar, za ku kuwa ci moriyar kasar.'

¹⁹ "An kuma umarce ka, ka fadfa musu, 'Ku yi wannan, ku dauki wagonu daga Masar domin 'ya'yanku da matanku, ku dauki mahaifinku ku zo. ²⁰ Kada ku damu da mallakarku, gama mafi kyau na Masar za su zama naku.'"

²¹ Sai 'ya'yan Isra'ila maza suka yi haka. Yusuf ya ba su wagonu kamar yadda Fir'auna ya umarta, ya kuma ba su guzuri don tafiyarsu. ²² Ya ba da sababbin riguna ga kowannensu amma ga Benyamin ya ba shi shekel† dari uku na azurfa da riguna kashi biyar. ²³ Ga kuma abin da ya aika wa mahaifinsa, jakuna goma da aka jibge da abubuwa mafi kyau na Masar, da jakuna mata guda goma dauke da hatsi da burodi da wafansu tanade-tanade don tafiyarsa. ²⁴ Sa'an nan ya sallami 'yan'uwansa, yayinda suke barin wurin ya ce musu, "Kada ku yi fadfa a hanya!"

²⁵ Saboda haka suka haura, suka fita daga Masar, suka zo wurin maihaifinsu Yakub a kasar Kan'ana. ²⁶ Suka fadfa masa, "Yusuf yana da rai! Gaskiya, shi ne mai mulkin dukan Masar." Gaban Yakub ya fadfi, domin bai gaskata su ba. ²⁷ Amma sa'ad da suka fadfa masa kome da Yusuf ya fadfa musu, da kuma sa'ad da ya ga wagonun da Yusuf ya aika don a dauke shi a kai da shi can, sai ya farfado, ya dawo cikin hankalinsa. ²⁸ Sai

† 45:22 Wato, kamar fam bakwai da rabi (kamar kilo 3.5)

Yakub ya ce, “Na yarda! Dana Yusuf yana da rai har yanzu. Zan tafi in gan shi kafin in mutu.”

46

Yakub ya tafi Masar

¹ Saboda haka Isra'ila ya kama hanya da dukan abin da yake nasa, sa'ad da ya kai Beyersheba, sai ya mika hadayu ga Allah na Ishaku, mahaifinsa.

² Allah kuwa ya yi magana ga Isra'ila a wahayi da dare ya ce, “Yakub! Yakub!”

Yakub kuwa ya amsa ya ce, “Ga ni.”

³ Sai Allah ya ce, “Ni ne Allah, Allah na mahaifinka. Kada ka ji tsoron zuwa Masar, gama zan mai da kai al'umma mai girma a can. ⁴ Zan gangara zuwa Masar tare da kai, tabbatacce zan sàke dawo da kai. Kuma hannun Yusuf zai rufe idanunka.”

⁵ Sa'an nan Yakub ya bar Beyersheba, 'ya'yan Isra'ila maza, suka ðauki mahaifinsu Yakub da 'ya'yansu da matansu a cikin wagonun da Fir'auna ya aika don a kawo shi. ⁶ Suka kuma ðauki dabbobinsu da mallakarsu, da suka samu a Kan'ana, Yakub kuwa da dukan zuriyarsa suka tafi Masar. ⁷ Ya ðauki 'ya'yansa maza da jikokinsa da 'ya'yansa mata da jikokinsa mata, dukan zuriyarsa zuwa Masar.

⁸ Wadannan su ne sunayen 'ya'yan Isra'ila maza (Yakub da zuriyarsa) wafanda suka tafi Masar,

Ruben ðan farin Yakub.

- 9 'Ya'yan Ruben maza su ne,
Hanok, Fallu, Hezron da Karmi.
- 10 'Ya'yan Simeyon maza su ne,
Yemuwel, Yamin, Ohad, Yakin, Zohar da
Sha'ul dan mutuniyar Kan'ana.
- 11 'Ya'yan Lawi maza su ne,
Gershon, Kohat da Merari.
- 12 'Ya'yan Yahuda maza su ne,
Er, Onan, Shela, Ferez da Zera (amma Er da
Onan sun mutu a kasar Kan'ana).
'Ya'yan Ferez maza su ne,
Hezron da Hamul.
- 13 'Ya'yan Issakar maza su ne,
Tola, Fuwa,* Yoshub† da Shimron.
- 14 'Ya'yan Zebulun maza su ne,
Sered, Elon da Yaleyel.
- 15 Wadannan su ne 'ya'yan Liyatu maza
da ta haifa wa Yakub a Faddan Aram,‡
ban da 'yarsa Dina. 'Ya'yansa maza
da mata duka, mutum talatin da uku
ne.
- 16 'Ya'yan Gad maza su ne,
Zafon,§ Haggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arodi da
Areli.
- 17 'Ya'yan Asher maza su ne,

* **46:13** Fentatut na Samariya da na Assuriya (dubi kuma 1Tar 7.1); Rubuce-rubucen Masoretik na da Fuwa ne. † **46:13** Fentatut na Samariya da wadansu Seftuwajin (dubi Kid 26.24 da 1Tar 7.1); rubuce-rubucen Masoretik. ‡ **46:15** Wato, arewa maso yamma Mesofotamiya § **46:16** Fentatut Samariya da Seftuwajin (dubi kuma Kid 26.15); rubuce-rubucen Masoretik Zifiyon.

Imna, Ishba, Ishbi da Beriya. 'Yar'uwarsu ita ce Sera.

'Ya'yan Beriya maza su ne,
Heber da Malkiyel.

¹⁸ Wadannan su ne 'ya'yan da Zilfa ta haifa wa Yakub, ita ce Laban ya ba wa 'yarsa Liyatu. 'Ya'yan duka, su sha shida ne.

¹⁹ 'Ya'yan Yakub maza wadanda Rahila ta haifa su ne,
Yusuf da Benyamin.

²⁰ A Masar, Asenat 'yar Fotifera, ffirst na On* ta haifi Manasse da Efraim wa Yusuf.

²¹ 'Ya'yan Benyamin maza su ne,
Bela, Beker, Ashbel, Gera, Na'aman, Ehi,
Rosh, Muffim, Huffim da Ard.

²² Wadannan su ne 'ya'yan Rahila maza wadanda ta haifa wa Yakub, dukansu mutum goma sha huɗu ne.

²³ Yaron Dan shi ne,
Hushim.

²⁴ 'Ya'yan Naftali maza su ne,
Yazeyel, Guni, Yezer da Shillem.

²⁵ Wadannan su ne 'ya'ya mazan da Bilha ta haifa wa Yakub, ita ce Laban ya ba wa 'yarsa Rahila. 'Ya'yan suka su bakwai ne.

²⁶ Dukan wadanda suka tafi Masar tare da Yakub, wadanda suke zuriyarsa

* **46:20** Wato, Heliyofolis

kai tsaye ban da matan 'ya'yansa maza, su mutum sittin da shida ne. ²⁷ In aka hada da 'ya'yan nan maza† guda biyu waƙanda aka haifa wa Yusuf a Masar, membobin iyalin Yakub, waƙanda suka tafi Masar, duka su saba'in‡ ne.

²⁸ To, Yakub ya aiki Yahuda yā yi gaba yā sadu da Yusuf, don yā nuna musu hanyar da za su bi zuwa yankin Goshen. Da suka isa yankin Goshen, ²⁹ sai Yusuf ya kintsa keken yakinsa ya haura zuwa Goshen don yā taryi mahaifinsa, Isra'ila. Nan da nan da isowar Yusuf a wurin mahaifinsa, sai ya rungumi mahaifinsa§, ya yi kuka na dogon lokaci.

³⁰ Isra'ila ya ce wa Yusuf, “Yanzu ina a shirye in mutu, da yake na gani da kaina cewa har yanzu kana da rai.”

³¹ Sa'an nan Yusuf ya ce wa 'yan'uwansa da gidan mahaifinsa, “Zan haura in yi magana da Fir'auna, zan kuwa ce masa, “Yan'uwana da gidan mahaifina, waƙanda suke zaune a kasar Kan'ana, sun zo wurina. ³² Mutanen fa, makiyaya ne; suna kiwon dabbobi, sun kuma zo tare da garkunansu da shanunsa da kuma kome da suka mallaka.’ ³³ Sa'ad da Fir'auna ya kira ku ciki, ya yi tambaya, ‘Mece ce sana'arku?’ ³⁴ Ku amsa, ‘Bayinka suna kiwon dabbobi ne,

† **46:27** Da Ibraniyanci; Seftuwajin, yara tara ‡ **46:27** Da Ibraniyanci (dubi kuma Fit 1.5 da kuma fassara kasar shafi); Seftuwajin (dubi kuma Ayy M 7.14) saba'in da biyar. § **46:29** Da Ibraniyanci kewaye da shi.

tun muna samari har zuwa yanzu, kamar yadda kakanninmu suka yi.' Ta haka za a bar ku ku zauna a yankin Goshen, gama Masarawa suna kyamar makiyaya."

47

¹ Yusuf ya tafi yã fada wa Fir'auna, "Mahaifina da 'yan'uwana, tare da garkunansu da shanunsu da kome da suke da shi, sun zo daga kasar Kan'ana, suna kuwa a Goshen yanzu."

² Sai ya zabi mutum biyar daga cikin 'yan'uwansa, ya gabatar da su a gaban Fir'auna.

³ Fir'auna ya tambayi 'yan'uan, "Mece ce sana'arku?"

Suka amsa wa Fir'auna suka ce, "Bayinka makiyaya ne, kamar yadda kakanninmu suke."

⁴ Suka kuma ce masa, "Mun zo, mu zauna a nan na dan lokaci, gama yunwa ta yi tsanani a Kan'ana, dabbobin bayinka kuma ba su da wurin kiwo. Saboda haka yanzu, muna rokonka, bari bayinka su zauna a Goshen."

⁵ Fir'auna ya ce wa Yusuf, "Mahaifinka da 'yan'uwanka sun zo maka, ⁶ kasar Masar kuma tana gabanka, ka zaunar da mahaifinka da 'yan'uwanka a sashe mafi kyau na kasar, bari su zauna a Goshen. Idan kuma ka ga wafansu a cikinsu da suka fi dacewa, sai ka sa su lura mini da shanuna."

⁷ Sa'an nan Yusuf ya shigar da Yakub mahaifinsa, ya gabatar da shi a gaban Fir'auna. Bayan Yakub ya albarkaci* Fir'auna, ⁸ sai

* **47:7** Ko kuwa gai da

Fir'auna ya tambaye shi, "Shekarunka nawa da haihuwa?"

⁹ Yakub kuwa ya ce wa Fir'auna, "Shekarun hijirata, shekaru d'ari da talatin ne. Shekaruna kadan ne cike da wahala, ba za a kuwa daidaita su da shekarun hijirar kakannina ba."

¹⁰ Sai Yakub ya albarkaci† Fir'auna, ya yi masa bankwana, sa'an nan ya fita.

¹¹ Ta haka Yusuf ya zaunar da mahaifinsa da 'yan'uwanasa a Masar, ya ba su mallaka a sashe mafi kyau na kasar, a yankin nan na Rameses, kamar yadda Fir'auna ya umarta.

¹² Yusuf ya kuma tanada wa mahaifinsa da kuma 'yan'uwanasa da dukan gidan mahaifinsa, abinci bisa ga yawan 'ya'yansu.

Hidimar Yusuf a lokacin yunwa

¹³ A yanzu, a cikin kasar duka, ba abinci, gama yunwa ta yi tsanani kwarai, har kasar Masar da kasar Kan'ana suka shiga matsananciyar wahala! ¹⁴ Yusuf ya tattara dukan kudafen da suke a Masar da Kan'ana don biyan hatsin da suke saya, ya kuwa kawo su a fadan Fir'auna.

¹⁵ Sa'ad da kudin mutanen Masar da Kan'ana suka kare, dukan Masar ta zo wurin Yusuf ta ce, "Ka ba mu abinci. Me zai sa mu mutu a idanunka? Kudinmu duk sun kare."

¹⁶ Yusuf ya ce, "To, ku kawo dabbobinku, zan sayar muku da abinci a madadin dabbobinku, tun da kudinku ya kare." ¹⁷ Saboda haka suka kawo dabbobinsu wa Yusuf, ya kuma ba su abinci a madadin dawakai, tumaki da awaki,

† **47:10** Ko kuwa ya yi bankwana da

shanu da jakunansu. Ya kuwa ba su abinci a madadin dabbobinsu, a wannan shekara.

¹⁸ Sa'ad da wannan shekara ta kare, sai suka zo wurinsa a shekara ta biye suka ce, "Ba za mu boye maka ba ranka yā dade, kuɗinmu sun kare, dabbobinmu kuma sun zama naka. Ranka yā dade, in ban da jikunanmu da gonakinmu, ba abin da ya rage mana. ¹⁹ Kada ka bar mu mu mutu, ka yi wata dabara! Kada ka bari mu rasa gonakinmu. Ka musaye mu da abinci, mu da gonakinmu. Mu kuwa za mu zama bayin Fir'auna. Ka ba mu iri don mu rayu, kada mu mutu, don kuma kada gonakin kasarmu su zama kango."

²⁰ Ta haka Yusuf ya saya wa Fir'auna kasar Masar duka, gama Masarawa duka sun sayar da gonakinsu, saboda yunwa ta tsananta musu. Kasar ta zama mallakar Fir'auna. ²¹ Yusuf kuwa ya mai da mutanen bayi‡, daga wannan iyakar Masar zuwa wancan. ²² Amma bai sayi gonakin firistoci ba, gama suna karɓa rabo daga Fir'auna ne, suna kuma da isashen abinci daga rabon da Fir'auna yake ba su. Dalilin ke nan da ba su sayar da gonakinsu ba.

²³ Yusuf ya ce wa mutane, "Yanzu da na saye ku da kuma gonakinku a yau wa Fir'auna, ga iri don ku shuka a gonaki. ²⁴ Amma sa'ad da hatsi suka nuna, za ku ba da kashi d'aya bisa biyar ga Fir'auna. Sauran kashi huɗu bisa biyar kuma ku riƙe a matsayin iri don gonaki da kuma abinci wa kanku da gidajenku da kuma 'ya'yanku."

‡ **47:21** Fentatut da Seftuwajin (dubi kuma Bulget); Masoretik ya kai mutane zuwa birane.

²⁵ Suka ce, “Ka ceci rayukanmu, in ya gamshe ka, ranka yã dafɛ, za mu zama bayin Fir’auna.”

²⁶ Ta haka Yusuf ya kafa wannan ya zama doka game da kasa a Masar, har yã zuwa yau cewa kashi dɛaya bisa biyar na amfani gona ya zama na Fir’auna. Gonakin firistoci ne kaɗai ba su zama na Fir’auna ba.

²⁷ To, Isra’ilawa suka zauna a Masar a yankin Goshen. Suka mallaki filaye a can, suka ribabbanya suka karu kwarai.

²⁸ Yakub ya yi zama a Masar shekaru goma sha bakwai, yawan shekarunsa duka sun zama dɛari da arba’in da bakwai. ²⁹ Sa’ad da lokaci ya gabato da Isra’ila zai mutu, sai ya kira dɛansa Yusuf, ya ce masa, “Ka yi mini wannan alheri, ka sa hannunka karkashin cinyar kafata, ka yi mini alkawari saboda ina rokonka kaɗa ka bizne ni a Masar, ³⁰ amma sa’ad da na huta da kakannina, ka dɛauke ni, ka fid da ni daga Masar, ka binne ni a inda aka binne su.”

Yusuf ya ce, “Zan yi yadda ka faɗa.”

³¹ Yakub ya ce, “Ka rantse mini.” Sai Yusuf ya rantse masa, Isra’ila kuwa ya yi godiya ga Allah yayinda ya jingina a kan sandansa. §

48

Manasse da Efraim

¹ Bayan wani lokaci aka faɗa wa Yusuf, “Ma-haifinka yana ciwo.” Sai ya dɛauki ‘ya’yansa maza biyu, Manasse da Efraim suka tafi tare da shi. ² Sa’ad da aka faɗa wa Yakub, “Danka Yusuf

§ **47:31** Ko kuwa Isra’ila ya rusuna a kan gadonsa

ya zo gare ka,” sai Isra’ila ya kofarta ya tashi ya zauna a kan gado.

³ Yakub ya ce wa Yusuf, “Allah Maɗaukaki* ya bayyana gare ni a Luz a kasar Kan’ana, a can ya albarkace ni ⁴ ya kuma ce mini, ‘Zan sa ka yi ta haihuwa ka kuma ribaɓɓanya, za ka karu a yawa. Zan mai da kai al’ummar mutane, zan kuma ba ka wannan kasa ta zama madawwamiyar mallaka ga zuriyarka a bayanka.’

⁵ “To, yanzu, ‘ya’ya mazanka biyu da aka haifa maka a Masar kafin in zo a nan za su zama nawa; Efraim da Manasse za su zama nawa, kamar yadda Ruben da Simeyon suke nawa. ⁶ Duk wafansu ‘ya’yan da aka haifa maka bayansu za su zama naka; a yankin da suka gāda za a lissafa a karkashin sunayen ‘yan’uwansu. ⁷ Yayinda nake dawowa daga Faddan Aram,† cikin bakin cikina Rahila ta rasu a kasar Kan’ana yayinda muke kan hanya, ‘yar rata daga Efrata. Saboda haka na binne ta a can kusa da hanya zuwa Efrata” (wato, Betlehem).

⁸ Sa’ad da Isra’ila ya ga ‘ya’yan Yusuf maza, sai ya yi tambaya, “Su wane ne wafannan?”

⁹ Yusuf ya ce wa mahaifinsa, “Su ne ‘ya’yan da Allah ya ba ni a nan.”

Sa’an nan Isra’ila ya ce, “Kawo mini su saboda in albarkace su.”

¹⁰ Yanzu fa idanun Isra’ila sun fara rasa karfi saboda tsufa, har ba ya iya gani sosai. Saboda haka Yusuf ya kawo ‘ya’yansa maza kusa da shi, sai mahaifinsa ya sumbace su ya rungume su.

* **48:3** Da Ibraniyanci El-Shaddai † **48:7** Wato, arewa maso yamman Mesofotamiya

¹¹ Isra'ila ya ce wa Yusuf, “Ban yi tsammani zan ga fuskarka kuma ba, yanzu kuwa Allah ya bar ni in ga 'ya'yanka su ma.”

¹² Sa'an nan Yusuf ya dauke su daga gwiwoyin Isra'ila ya rusuna da fuskarsa har kasa. ¹³ Yusuf ya dauke su biyu, Efraim a damansa zuwa hagin Isra'ila, Manasse kuma a hagin zuwa hannun daman Isra'ila, ya kuma kawo su kusa da shi.

¹⁴ Amma Isra'ila ya miƙa hannun damansa ya sa shi a kan Efraim, ko da yake shi ne karamin, ta wurin hardewa hannuwansa, ya sa hannun hagin zuwa a kan Manasse, ko da yake Manasse ne ɗan farinsa.

¹⁵ Sa'an nan ya albarkaci Yusuf ya ce, “Bari Allah a gaban wanda kakannina Ibrahim da Ishaku suka yi tafiya,

Allahn da ya zama makiyayina
dukan raina zuwa wannan rana,

¹⁶ Mala'ikan da ya cece ni daga dukan cuta
bari yã albarkaci samarin nan.

Bari a kira su da sunana
da sunayen kakannina Ibrahim da Ishaku
bari kuma su karu kwarai
a bisa duniya.”

¹⁷ Sa'ad da Yusuf ya ga mahaifinsa yana sa hannun damansa a kan Efraim bai ji dadi ba; saboda haka ya dauke hannun mahaifinsa ya cire shi daga kan Efraim zuwa kan Manasse.

¹⁸ Yusuf ya ce masa, “A'a, mahaifina, wannan shi ne ɗan farin; ka sa hannunka na dama a kansa.”

¹⁹ Amma mahaifinsa ya ki ya ce, “Na sani, ɗana, na sani. Shi ma zai zama mutane, zai kuma zama mai girma. Duk da haka

ɗan'uwansa zai zama mai girma fiye da shi,
kuma zuriyarsa za tã zama kungiyar al'ummai."

²⁰ Ya albarkace su a wannan rana ya ce,

"A cikin sunanku Isra'ila zai sa wannan albarka
'Bari Allah yã sa ku zama kamar Efraim da
Manasse.'"

Saboda haka ya sa Efraim gaban Manasse.

²¹ Sa'an nan Isra'ila ya ce wa Yusuf, "Ina gab
da mutuwa, amma Allah zai kasance tare da
ku ²² Kuma gare ka, a matsayi wanda yake kan
'yan'uwanka, na ba da gonar da na karbe daga
Amoriyawa da takobi da kuma bakana."

49

Yakub ya albarkaci 'ya'yansa maza

¹ Sai Yakub ya kira 'ya'yansa maza ya ce, "Ku
tattaru don in faɗa muku abin da zai faru gare
ku, a kwanaki masu zuwa.

² "Ku tattaru, ku saurara, 'ya'yan Yakub maza;
ku saurari mahai finku, Isra'ila.

³ "Ruben, kai ne ɗan farina,
karfina, alamar farko ta karfina,
mafi matsayi, kuma mafi iko.

⁴ Mai tumbatsa kamar ruwa, amma ba za ka kara
zama mai daraja ba,
gama ka hau gadon mahai finka
ka hau kujerata, ka kuma kazantar da shi.

⁵ "Simeyon da Lawi 'yan'uwa ne,
takubansu makamai ne na tã da hankali.

⁶ Ba zan shiga shawararsu ba,
ba zan shiga taronsu ba,

gama sun kashe maza cikin fushinsu
cikin ganin dama suka kashe bijimai.

⁷ La'ananne ne fushinsu, mai tsanani ne ƙwarai,
hasalarsu kuwa, muguwa ce ƙwarai!

Zan warwatsa su cikin Yakub
in kuma daidaita su cikin Isra'ila.

⁸ “Yahuda,* 'yan'uwanka za su yabe ka;
hannuwanka za su kasance a wuyan abokan
gābanka,

'ya'yan mahaifinka maza za su rusuna maka.

⁹ Kai ɗan zaki ne, ya Yahuda,
ka dawo daga farauta, ɗana.

Kamar zaki, yakan kwanta a mife,
kamar zakanya, wa yake da ƙarfin halin
tashe shi?

¹⁰ Kursiyi ba zai tashi daga Yahuda ba,
ba kuwa sandan mulki daga tsakani
ƙafafunsa ba,

sai ya zo ga wanda yake mai shi†.

Biyayyar al'umma kuwa tasa ce.

¹¹ Zai daure jakinsa a kuringa,
aholakinsa a rassa mafi kyau;

zai wanke tufafinsa cikin ruwan inabi
rigunansa cikin inabi ja wur kamar jini.

¹² Idanunsa za su duhunce fiye da ruwan inabi,
haƙorarsa farare kamar madara.‡

¹³ “Zebulun zai zauna a bakin teku,

* **49:8** Yahuda ya yi kamar ya fito daga Ibraniyanci na yabo ne.

† **49:10** Ko kuwa sai Shilo ya zo; ko kuwa sai ya zo ga girma ya dace.

‡ **49:12** Ko kuwa zai zama marar walkiya daga ruwan inabi, haƙorarsa farare daga madara

yā zama tasar jiragen ruwa;
iyakarsa za tã nausa zuwa Sidon.

14 “Issakar doki§ mai karfi,
kwance tsakanin buhunan sirdi.*
15 Sa’ad da ya ga yadda wurin hutunsa yana da
kyau
da kuma dadin da kasarsa take,
zan tankware kafadarsa ga nauyi
yā miƙa kai ga aikin dole.

16 “Dan† zai tanada adalci wa mutanensa
kamar dāya cikin kabilan Isra’ila.
17 Dan zai zama maciji a gefen hanya,
kububuwa a bakin hanya,
da take saran dīdīfigen doki
domin mahayinsa yā fādi da baya.

18 “Ina zuba ido ga cetonka, ya UBANGIJI.

19 “Masu fashi za su fāda wa Gad,‡
amma zai runtume su.

20 “Abincin Asher zai zama a wadace,
zai yi tanadin abinci iri-iri da suka dace don
sarki.

21 “Naftali sakakkiyar barewa ce
da take haihuwar kyawawan ‘ya’ya.§

§ 49:14 Ko kuwa mai karfi * 49:14 Ko kuwa sansanin wuta
† 49:16 Dan a nan yana nufin yakan tanada adalci. ‡ 49:19
Gad na iya nufin fāɗawa da kuma kungiyar mahara. § 49:21
Ko kuwa yakan faɗa kyawawan kalmomi

22 “Yusuf kuringa ce mai ba da amfani.

Kuringa mai ba da amfani kusa da rafi
wadda rassanta na hawan bango.*

23 Da dāci rai mahara suka fāda masa;
suka harbe shi babu tausayi.

24 Amma bakansa yana nan daram
hannuwansa masu karfi ba sa jijjiguwa†
saboda hannun Madfaukaki na Yakub,
saboda Makiyayi, Dutsen Isra'ila,

25 saboda Allah na mahaifinka, wanda ya
taimake ka,
saboda Madfaukaki,‡ wanda yake albarkace
ka

da albarkar sama da take bisa
albarkun zurfafa da suke karkashin kasa
albarkun mama da kuma mahaifa.

26 Albarkun mahaifi suna da girma fiye
da albarkun dadadfun duwatsu
fiye§ da yalwar madawwaman tuddai.

Bari dukan wadannan su zauna a kan Yusuf,
a goshin dan sarki a cikin* 'yan'uwansa.

27 “Benyamin kyarkeci ne mai kisa;
da safe yakan cinye abin da ya farauto
da yamma yakan raba ganima.”

28 Dukan wadannan su ne kabilu goma sha
biyu na Isra'ila, kuma abin da mahaifinsu ya

* 49:22 Ko kuwa Yusuf aholakin jeji ne, aholakin jeji kusa da rafi, jakin jeji a tudun mai kunyoyi † 49:24 Ko kuwa mahara za su fāda, za su harba, za su rage, za su tsaya ‡ 49:25 Da Ibraniyanci Shaddai § 49:26 Ko kuwa kakana, mai girma kamar * 49:26 Ko kuwa wanda aka raba da

faɗa musu ke nan sa'ad da ya albarkace su, yana ba kowane albarkar da ta dace da shi.

Mutuwar Yakub

²⁹ Sa'an nan ya ba su waɗannan umarnai ya ce, "Ina gab da a tara ni ga mutanena. Ku binne ni tare da kakannina a kogon da yake cikin filin Efron mutumin Hitti, ³⁰ kogon da yake cikin filin Makfela, kusa da Mamre a Kan'ana, wanda Ibrahim ya saya tare da filin, yā zama makabarta daga Efron mutumin Hitti. ³¹ A can aka binne Ibrahim da matarsa Saratu, a can aka binne Ishaku da matarsa Rebeka, a can kuma na binne Liyatu. ³² Filin tare da kogon da yake ciki, an saya daga Hittiyawa."†

³³ Sa'ad da Yakub ya gama ba da umarnan ga 'ya'yansa maza, sai ya daga kafafunsa zuwa gado, ya ja numfashinsa na karshe, aka kuwa tara shi ga mutanensa.

50

¹ Yusuf kuwa ya faɗa a kan mahaifinsa, ya yi kuka a kansa, ya kuma sumbace shi. ² Sa'an nan Yusuf ya umarci masu maganin da suke yin masa hidima, su shafe mahaifinsa Isra'ila da maganin hana ruɓa. Saboda haka masu maganin suka shafe shi da maganin hana ruɓa. ³ Suka dauki kwana arba'in cif suna yin wannan, gama kwanakin da ake bukata ke nan don shafewa da maganin hana ruɓa. Masarawa kuwa suka yi makoki dominsa kwana saba'in.

† 49:32 Ko kuwa 'ya'ya mazan Het

⁴ Sa'ad da kwanakin makoki suka wuce, sai Yusuf ya ce wa iyalin gidan Fir'auna, "In na sami tagomashi a idanunku, ku yi magana da Fir'auna domina. Ku fadfa masa, ⁵ 'Mahaifina ya sa na yi rantsuwa, ya kuma ce, "Ina gab da mutuwa, ka binne ni a kabarin da na haka wa kaina a kasar Kan'ana." Yanzu fa bari in haura in binne mahaifina, sa'an nan in dawo.'"

⁶ Fir'auna ya ce, "Haura ka binne mahaifinka, kamar yadda ya sa ka rantse za ka yi."

⁷ Saboda haka Yusuf ya haura don ya binne mahaifinsa. Dukan hafsohin Fir'auna suka yi masa rakiya tare da manyan mutanen gidan Fir'auna, da kuma dukan manyan mutanen Masar ⁸ da kuma dukan membobin gidan Yusuf, da 'yan'uwansa da kuma waƙanda suke na gidan mahaifinsa. Yara kadai da garkunansu da kuma shanunsu ne aka bari a Goshen. ⁹ Kekunan yaƙi da mahayan dawakai* su ma suka haura tare da shi. Babbar kungiya jama'a ce kwarai.

¹⁰ Sa'ad da suka kai masussukar Atad, kusa da Urdun, sai suka yi kuka da karfi da kuma mai zafi, a can Yusuf ya yi makoki kwana bakwai saboda mahaifinsa. ¹¹ Sa'ad da Kan'aniyawa waƙanda suke zama a can suka ga makokin a masussukan Atad, sai suka ce, "Masarawa suna bikin makoki na musamman." Shi ya sa ake kira wannan wurin da yake kusa da Urdun, Abel-Mizrayim.†

¹² Haka fa 'ya'yan Yakub maza suka yi yadda ya umarce su. ¹³ Suka dfauke shi zuwa kasar

* **50:9** Ko kuwa mahayan kekunan yaƙi † **50:11**
Abel-Mizrayim yana nufin makokin Masarawa.

Kan'ana suka kuma binne shi a kogon da yake cikin filin Makfela, kusa da Mamre, wanda Ibrahim ya saya tare da filin, ya zama makabarta daga Efron mutumin Hitti. ¹⁴ Bayan ya binne mahaifinsa, sai Yusuf ya koma Masar, tare da 'yan'uwan sa da kuma dukan wadanda suka tafi tare da shi don binne mahaifinsa.

Yusuf ya sāke ba wa 'yan'uwan sa tabbaci

¹⁵ Sa'ad da 'yan'uwan Yusuf suka ga cewa mahaifinsu ya mutu, sai suka ce, "Mai yiwuwa Yusuf yana riƙe da mu a zuciya, wataƙila zai rama dukan abubuwa marasa kyau da muka yi masa?" ¹⁶ Saboda haka suka aika wa Yusuf suna cewa, "Mahaifinka ya bar wadannan umarnai kafin yā rasu. ¹⁷ Ga abin da za ku ce wa Yusuf, 'Na roke ka, ka gafarta wa 'yan'uwan ka zunubai da laifofin da suka aikata na abubuwa marasa kyau da suka yi maka.' Yanzu muna rokonka ka gafarta zunuban bayin Allah na mahaifinka." Sa'ad da sakonsu ya zo masa, sai Yusuf ya yi kuka.

¹⁸ 'Yan'uwan sa kuwa suka zo suka fādi a gabansa suka ce, "Mu bayinka ne."

¹⁹ Amma Yusuf ya ce musu, "Kada ku ji tsoro. Ni Allah ne?" ²⁰ Kun yi niyya ku yi mini lahani, amma Allah ya nufe wannan ya zama alheri don yā cika abin da yanzu yake faruwa, ceton rayuka masu yawa. ²¹ Saboda haka, kada ku ji tsoro. Zan tanada muku da kuma 'ya'yanku." Ya sāke tabbatar musu, ya kuma yi musu magana ta alheri.

Mutuwar Yusuf

²² Yusuf ya zauna a Masar tare da dukan iyalin mahaifinsa. Ya rayu shekara ɗari da goma. ²³ Ya kuma ga tsara ta uku ta 'ya'yan Efraim. Haka ma 'ya'yan Makir ɗan Manasse, an haife su aka sa a gwiwoyin Yusuf.‡

²⁴ Sai Yusuf ya ce wa 'yan'uwansa, "Ina gab da mutuwa. Amma tabbatacce Allah zai taimake ku, yā fid da ku daga wannan kasa zuwa kasar da ya alkawarta da rantsuwa wa Ibrahim, Ishaku da kuma Yakub." ²⁵ Yusuf kuwa ya sa 'ya'yan Isra'ila maza suka yi rantsuwa, ya kuma ce, "Tabbatacce Allah zai taimake ku, ku kuma dole ku ɗauki kasusuwana, ku haura da su daga wannan wuri."

²⁶ Yusuf kuwa ya rasu yana da shekara ɗari da goma. Bayan an shafe shi da maganin hana ruɓa, sai aka sa shi a akwatin gawa a Masar.

‡ **50:23** Wato aka ɗauka su kamar nasa.

**Biblica® Budadden Littafi Mai Tsarki,
Sabon Rai Don Kowa™
Hausa: Biblica® Budadden Littafi Mai Tsarki, Sabon
Rai Don Kowa™ (Bible) of Nigeria**

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Hausa

Contributor: Biblica, Inc.

**Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™
Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc.**

Used with permission. All rights reserved worldwide.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this

translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 16 Nov 2021

18113be6-b3a0-530a-b78f-a25225282250